ZAŁĄCZNIK Nr 1a do uchwały Nr …/…/2022
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia … … 2022 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

JEDNOLITY TEKST STUDIUM

Cz. I.

„Diagnoza stanu istniejącego”

Radomyśl Wielki, 2022 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 1a do uchwały Nr …/…/2022
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia … … 2022 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

JEDNOLITY TEKST STUDIUM

„Diagnoza stanu istniejącego"

VI ZMIANA STUDIUM
uchwalona uchwałą Nr …/…/2022 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia … … 2022 r.

Ustalenia VI zmiany studium wyróżniono w tekście kolorem brązowym, a także na rysunkach studium zgodnie z legendą VI zmiany studium.

Radomyśl Wielki, 2022 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 1a do uchwały Nr XXXIV/254/2021
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 30 września 2021 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

JEDNOLITY TEKST STUDIUM

„Diagnoza stanu istniejącego"

V ZMIANA STUDIUM
uchwalona uchwałą Nr XXXIV/254/2021 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 30 września 2021 r.

Ustalenia V zmiany studium wyróżniono w tekście kolorem ciemnoniebieskim, a także na rysunkach studium zgodnie z legendą V zmiany studium.

Radomyśl Wielki, 2021 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 15a do uchwały Nr III/20/18
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 19 grudnia 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

JEDNOLITY TEKST STUDIUM

„Diagnoza stanu istniejącego"

IV ZMIANA STUDIUM
uchwalona uchwałą Nr III/20/18 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 19 grudnia 2018 r.

Radomyśl Wielki, 2018 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 14a do uchwały Nr XXVI/221/17
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 19 maja 2017 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

JEDNOLITY TEKST STUDIUM

„Diagnoza stanu istniejącego"

III ZMIANA STUDIUM
uchwalona uchwałą Nr XXVI/221/17 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 19 maja 2017 r.

Radomyśl Wielki, 2017 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 1 do uchwały Nr XX/119/2012
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia 28 września 2012 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

JEDNOLITY TEKST STUDIUM

„Diagnoza stanu istniejącego"

II ZMIANA STUDIUM
uchwalona uchwałą Nr XX/119/2012 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 28 września 2012 r.

ustalenia II zmiany studium wyróżniono w tekście * a także na rysunkach studium w oznaczeniach

Radomyśl Wielki 2012 r.

SPÓŁDZIELNIA PRACY
USŁUGOWO - PROJEKTOWA
31-147 KRAKÓW UL. DŁUGA 17, SKRYTKA POCZTOWA 225
TEL. (012) 632- 60- 87 <> TEL/FAX. (012) 266- 79-28

BU / 4 / 99

KARTA TYTUŁOWA

ZLECENIODAWCA : ZARZĄD GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

UMOWA Z DNIA : 23.03.1999 r. **NR :** BU/4/99

PRZEDMIOT OPRACOWANIA : STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RADOMYŚL WIELKI

FAZA OPRACOWANIA I : DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

GENERALNY PROJEKTANT : DR INŻ. ARCH. ELŻBIETA KACZMARSKA
PREZES ZARZĄDU : MGR INŻ. ZYGMUNT BUCIOR

KRAKÓW 2000

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie 4

II. Materiały wejściowe 5

III. Gmina na tle regionu 7

IV. Środowisko przyrodnicze 8

1. Zasoby środowiska przyrodniczego i warunki ekofizjograficzne 8

2. Studium rolniczo-leśne 25

3. Zagrożenia środowiska przyrodniczego 41

V. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju Gminy Radomyśl Wielki 42

1. Demografia 42

2. Standardy życia mieszkańców miasta i gminy Radomyśl Wielki na tle powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego 61

3. Prawa własności 64

VI. Struktura przestrzenna 65

1. Dziedzictwo kulturowe 65

2. Struktura istniejącej zabudowy obszaru 72

3. Komunikacja 78

4. Infrastruktura techniczna 82

5. Odpady komunalne 83

VII. Uwarunkowania i podstawy rozwoju Miasta i Gminy Radomyśl Wielki - podsumowanie 84

CZĘŚĆ GRAFICZNA

1. Powiązania zewnętrzne gminy	1 : 100 000
2. Ekofizjografia	1 : 10 000
3. Inwentaryzacja użytkowania i zagospodarowania terenu	1 : 10 000
4. Studium rolno-leśne	1 : 10 000
5. Wartości przyrodnicze i kulturowe	1 : 10 000
6. Komunikacja	1 : 10 000
7. Infrastruktura techniczna	1 : 10 000
8. Własności terenu	1 : 10 000
9. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy (Diagnoza)	1 : 10 000

I. WPROWADZENIE

Studium jako akt planowania kształtującego politykę przestrzenną gminy wyodrębnia cele, uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, które doprowadzą do wykorzystania wszystkiego co cenne i niepowtarzalne dla rozwoju Gminy. Należy tu wymienić walory przyrodnicze i krajobrazowe, wartości kulturowe, zasoby materialne i inicjatywy lokalne, jak również warunki wynikające z sąsiedztwa gminy, jej powiązań administracyjnych i gospodarczych, i położenia gminy w regionie.

Studium stanowi wstęp do konkretnych przeobrażeń prowadzących do rozwoju gospodarczego i poprawy warunków życia ludności. Wyznaczone w Studium optymalne kierunki działań zostaną sprecyzowane w planach zagospodarowania przestrzennego opartych o aktualne możliwości ekonomiczne i techniczne.

Proces sporządzania Studium przebiega w następujących etapach:

- rozpoznanie uwarunkowań rozwoju gminy (diagnoza obecnego stanu),
- określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego (opracowanie programów i kierunków rozwoju),
- sformułowanie polityki przestrzennej gminy (uściślenie i skonkretyzowanie koncepcji rozwoju).

Pierwszy etap pracy „uwarunkowania", rozumiane jako rozpoznanie zjawisk przyrodniczych, kulturowych, społecznych, ekonomicznych i przestrzennych, które sprzyjają lub ograniczają rozwiązanie problemów oraz zaspokajanie potrzeb i aspiracji, obejmuje studia i analizy dotyczące :

1. powiązań funkcjonalnych i przestrzennych wynikających z położenia gminy na tle regionu,
2. środowiska przyrodniczego, jego zasobów i walorów krajobrazowych, z wyodrębnieniem obszarów aktualnie chronionych prawem oraz zniszczeń i potencjalnych zagrożeń,
3. zagadnień społeczno-ludnościowych i oceny warunków życia ludności,
4. struktury przestrzennej z wyodrębnieniem :

- zasobów środowiska kulturowego i jego ochrony,
- aktualnego zainwestowania obszaru pod kątem zabezpieczenia terenów mieszkaniowych i usługowych,
- istniejących funkcji produkcyjnych : przemysłu, hodowli, rolnictwa,
- wyposażenia w zakresie komunikacji, infrastruktury technicznej, warunków sanitarnych.

Podstawą do przeprowadzonej syntezy uwarunkowań były badania wykonane w terenie (inwentaryzacja użytkowania terenu i ekofizjografia) uzupełnione o materiały studialne w zakresie środowiska naturalnego, kulturowego i potencjału gospodarczego gminy.

Rozpatrzono postulaty i wnioski do Studium i dokonano oceny obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Radomyśl Wielki.

Ponadto przeanalizowano materiały dotyczące zewnętrznych powiązań Gminy oraz istniejące materiały specjalistyczne.

Konsultacje społeczne przeprowadzone przez zespół autorski w końcowej fazie opracowania diagnozy oraz wyniki ankiety, dały materiał poglądowy odnośnie aktualnych potrzeb mieszkańców i ich oczekiwań, i aspiracji w obecnych warunkach gospodarczych i administracyjnych. Całość przeprowadzonych studiów i konsultacji przedstawiono w formie graficznej i tekstowej, co pozwoliło na wyciągnięcie wniosków stanowiących podstawę koncepcji programowych i przestrzennych Studium.

II. MATERIAŁY WEJŚCIOWE

Materiały wejściowe do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Radomyśl Wielki obejmują następujące opracowania :

1. Inwentaryzację użytkowania i zagospodarowania terenu miasta i gminy Radomyśl Wielki (rysunek w skali 1 : 10 000),
2. Inwentaryzację stanu istniejącego komunikacji (rysunek w skali 1 : 10 000),
3. Inwentaryzację stanu istniejącego infrastruktury technicznej (rysunek w skali 1 : 10 000),
4. Inwentaryzację własności terenu (rysunek w skali 1 : 10 000),
5. Studium ekofizjograficzne (rysunek w skali 1 : 10 000 i tekst),
6. Studium rolniczo-leśne (rysunek w skali 1 : 10 000 i tekst),
7. Wartości przyrodnicze i kulturowe (rysunek w skali 1 : 10 000 i tekst),
8. Powiązania zewnętrzne Gminy (mapa topograficzno – administracyjna w skali 1 : 50 000 i tekst),
9. Prognoza demograficzna i ocena jakości życia (tekst),
10. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego gminy z roku 1993 i Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta w skali 1 : 5 000 z 1994 r, oraz zmiany do MPZP z r. 1994 wykonane przez Woj. Biuro Planowania Przestrzennego w Tarnowie i zmizny do MPZP miasta i gminy z r. 1999 wykonane przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie /OZ w Tarnobrzegu.
11. Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 1996-2010, Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego SA Tarnów 1996,
12. Harmonogram realizacyji „Startegii Rozwoju Gminy" Radomyśl Wielki na lata 1997 - 2010 (załącznik do Uchwały Rady Miasta z dnia 18 czerwca 1997 r),
13. Program dospodarowania odpdami dla terenu gminy Radomyśl Wielki, Sylwan 2, 1997 r.
14. Wnioski instytucji do Studium,

Ponadto wykorzystano następujące materiały :

15. Gospodarka Przestrzenna Gmin, Poradnik I.G.P i K O / Kraków, Llewelyn – Davies, London, Fundusz Współpracy, Brytyjski Fundusz Know-How, Wydanie II, Kraków 1995
16. Kłodziński M. Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich w Polsce i w krajach Unii Europejskiej, SGGW, Warszawa 1997, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, Poradnik metodyczny, M.G.P i B. I.G.P i K O / Kraków 1996

- Studia zagospodarowania przestrzennego województw. Doświadczenia i dylematy, Materiały z Konferencji I.G.P i K/TUP, Kraków, październik 1996
- Standardy urbanistyczne, Gospodarka Przestrzenna i Komunalna IGPiK t. 22 nr 1-2, Warszawa 1998,
- Strategia rozwoju województw i gmin , Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej t. 22, nr 3, Warszawa 1998
- Wieruszewska M. Wieś polska, Konteksty, kontrasty, strategie, PAN IRWiR, Warszawa 1997

- Wieś polska. Współczesne przemiany i rozwój. ECOVAST, Polska, Kraków – PAN, Kraków 1999.
-
- Materiały Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie oraz byłego Urzędu Wojewódzkiego w Tarnowie i materiały Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie a zwłaszcza :
- Wydziału Ochrony Środowiska
- Materiały Państwowej Służby Ochrony Zabytków , Oddziału Wojewódzkiego w Rzeszowie (delegatura w Tarnobrzegu),
- Materiały Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Raport o stanie środowiska w województwie tarnowskim, Tarnów 1998
- Materiały Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tarnowie.
- Raport o stanie środowiska w województwie tarnowskim w 1996 r. PIOŚ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Tarnowie. Biblioteka Monitoringu Środowiska Tarnów 1997 r.

Ad 1. Inwentaryzacja użytkowania i zagospodarowania terenu wykonana została w problematyce odpowiedniej dla skali 1 : 10 000 na dostępnym podkładzie sytuacyjno-wysokościowym. W załączeniu zestawiono wykaz oznaczeń szczegółowych użytkowania usługowego. Zebrano informacje dotyczące poszerzenia zakresu ochrony wartości kulturowych – krajobrazowych i przyrodniczych (ad 7).

Ad 2 i 3. Opracowanie w zakresie komunikacji przedstawia klasyfikację dróg podstawowych i układu uzupełniającego oraz stan motoryzacji w gminie, zaplecze motoryzacji i zestawienie danych dotyczących obciążenia ruchem głównych ciągów komunikacyjnych w latach 1980 – 1995. Podano również uwarunkowania związane z komunikacją publiczną. Inwentaryzacja sieci infrastruktury przedstawiona została w skali 1 : 10 000 w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia ścieków, ciepłownictwa, gazownictwa, elektroenergetyki i telekomunikacji. Badania przeprowadzone w terenie w zakresie w/w problematyki, uzupełniono o informacje uzyskane w Gminie.

Ad 4. Inwentaryzacja własności terenu przedstawia podział na własność komunalną, Skarbu Państwa, Agencji Rolnej Skarbu Państwa, grunty Wspólnot Wsi, kościelną i prywatną.

Ad 5. Studium ekofizjograficzne wykonano w pełnej problematyce wymaganej dla tego typu opracowań. Dostępne materiały źródłowe uzupełniono o oględziny i ustalenia szczegółowe dokonane na obszarze opracowania w trakcie wizji lokalnej.

Ad 6. Studium rolniczo-leśne zawiera inwentaryzację użytkowania ziemi w obrębie Miasta i Gminy Radomyśl Wielki, zestawienia dotyczące hodowli oraz stanu gospodarki leśnej.

Ad 9. Ocenę jakości życia mieszkańców Miasta i Gminy Radomyśl Wielki wykonano na podstawie dostępnych materiałów statystycznych i informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy, w Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie i byłym Urzędzie Wojewódzkim w Tarnowie i w oparciu o dane GUS.

Ad 11. Informacje o przystąpieniu do opracowania Studium zostały wysłane do instytucji i urzędów administracji państwowej i samorządów sąsiednich gmin oraz rad

sołeckich. Uzyskane odpowiedzi wykorzystano przy opracowaniu Studium jak również wynki przeprowadzonej ankiety.

Materiały powyższe zawierają wystarczający zestaw informacji umożliwiających przystąpienie do kolejnego etapu opracowania.

III. GMINA I MIASTO NA TLE REGIONU

Gmina Radomyśl Wielki znajduje się w południowo-zachodniej części powiatu mieleckiego w województwie podkarpackim. Obejmuje część Kotliny Sandomierskiej w subregionie zwanym Płaskowyżem Tarnowskim. Gmina graniczy od strony północnej z gminą Wadowice Górne i gminą Mielec, od wschodu z gminą Przecław, od południa z położonymi w powiecie dębickim gminami : Żyraków i Czarna, i od strony zachodniej ze znajdującymi się w województwie małopolskim gminami : Radgoszcz i Lisia Góra.

Gmina obejmuje miasto i 12 sołectw zamieszkałych przez 13490 osób w tym 6783 kobiety. Jej powierzchnia wynosi 15 964 ha . Miasto Radomyśl Wielki jest siedzibą władz samorządowych i jest jednym z najmniejszych miast w Polsce (2640 mieszkańców). Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka Tarnów – Mielec. Miasto Radomyśl Wielki ma połączenie autobusowe z Tarnobrzegiem, Mielcem, Dębicą, Dąbrową Tarnowską, Krakowem, Katowicami, Zamościem i Stalową Wolą. Gmina nie posiada połączenia kolejowego. Najbliższe stacje PKP znajdują się w Mielcu i Przecławiu na szlaku kolejowym Dębica-Tarnobrzeg. Najbliżej położonym miastem jest Mielec (17 km).

Gmina Radomyśl Wielki położona jest na płaskowyżu i sąsiaduje z rozciągającymi się południkowo większymi zespołami leśnymi, które od strony zachodniej znajdują się w znacznej części na terenie gminy i należą do Jastrzębsko-Żdżarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu a od strony zachodniej leżą poza jej terenem. Jednak granica Przecławskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w skład którego wchodzą te lasy przechodzi przez teren gminy. Liczne potoki przepływające przez obszar gminy, z których najważniejsze to : Zgórski, Jamnica, Partyński i Dębowiec zasilają rzekę Breń, prawobrzeżny dopływ Wisły. Wody Brenia należą do silnie zanieczyszczonych przez związki organiczne, nie odpowiadające normom, co wiąże się z nieuporządkowaną gospodarką ściekową na terenie jego zlewni.

Region, w którym leży Radomyśl Wielki należy do słabo zalesionych (20%) i wymaga znacznych dolesień. Jego główną funkcją jest rolnictwo ze znacznym udziałem hodowli drobiu i trzody chlewnej.

Ze względu na położenie gminy w stosunku do lokalnych rynków zbytu płodów rolnych, gmina Radomyśl Wielki ta wchodzi w obszar strefy żywicielskiej Tarnowa, Mielca oraz Rzeszowa.

Miasto Radomyśl Wielki leży przy trasie komunikacyjnej Tarnów-Mielec. Na terenie miasta wykształciły się główne funkcje mieszkaniowe i usługowe. Miasto posiada duże rezerwy terenowe dla rozwoju funkcji przemysłowej, głównie o profilu przetwórczym i drobnej wytwórczości. Obsługuje teren całej gminy Radomyśl oraz część gminy Wadowice Górne. Ze względu na duży udział zabudowy mieszkalno – nierolniczej miasto Radomyśl spełnia rolę „sypialni" dla miasta Mielec i ośrodka przemysłowego. Ze względu na istniejącą SSE Euro-Park Mielec, można również prognozować korzyści wynikające z bliskiego sąsiedztwa tych dwóch miast.

IV. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1. Zasoby środowiska przyrodniczego i warunki ekofizjograficzne

Opracowanie ekofizjograficzne wykonane dla terenu gminy Radomyśl Wielki przedstawia charakterystykę jej środowiska przyrodniczego, wykonaną poprzez analizę jego komponentów na które składają się : położenie , budowa geologiczna , surowce mineralne , ukształtowanie terenu , hydrografia , klimat świat roślinny i zwierzęcy .

Określono aktualny stan, środowiska a także wskazano warunki dalszego rozwoju zainwestowania urbanistycznego a całość problematyki przestrzennej podporządkowano strategii ekorozwoju , czyli zrównoważonego rozwoju gospodarczego z ochroną środowiska przyrodniczego i trwałym zabezpieczeniem jego równowagi .

Realizacja przedstawionych wniosków ma zapewnić ochronę aktualnych zasobów przyrody , utrzymać dotychczasową równowagę przyrodniczą i stworzyć warunki dla dalszego prawidłowego rozwoju procesów naturalnych .

Całość problematyki przedstawiono na mapach analitycznych wykonanych dla całego obszaru gminy w skali 1:10000 a ich uzupełnienie stanowi niniejszy tekst .

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Radomyśl Wielki położona jest w północno – zachodniej części województwa podkarpackiego i wchodzi w skład powiatu mieleckiego . Graniczy z następującymi gminami :

- od wschodu z gminą Przecław,
- od południa z gminami Żyraków i Czarna,
- od północy z gminami Wadowice Górne i Mielec ,
- zachodu z gminą Radgoszcz.

UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI

Pod względem morfologicznym charakteryzowany teren położony jest w obrębie następujących jednostek fizyczno – geograficznych (wg J. Kondrackiego – 1994r.) w obrębie mezoregionu Płaskowyż Tarnowski, który wchodzi w skład makroregionu Kotlina Sandomierska (Rys 1) .

Jest to teren zbudowany z osadów morskich głównie mioceńskich, na których zalegają gliny i piaski czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego . Obszar ten łagodnie pochyla się w kierunku północnym ku dolinie Wisły . W morfologii gminy wyraźnie uwidacznia się zróżnicowany jej charakter . I tak południowa jej część ma charakter wysoczyzny , o rzeźbie pagórkowatej i pofalowanej . Występuje tu najwyższy punkt gminy – wzgórze położone w okolicy miejscowości Żarówka o wysokości 232,6 m. npm . W części tej biorą swój początek główne dopływy potoków Zgórskiego oraz Jamnicy . Natomiast północna część od linii Radomyśl Wielki Dąbrowa Tarnowska ma charakter piaszczystej , falistej równiny wyniesionej do około 210 m. npm . Wznoszą się tu pojedyncze pagóry moreny dennej zbudowane z glin zwałowych , które w głównej mierze użytkowane są rolniczo . W części tej występuje najniższy punkt gminy o wysokości około 169 m. npm – dolina potoku Zgórskiego na pograniczu z gminą Wadowice Górne . Deniwelacje wynoszą zaś około 63,6 m. Całość gminy pocięta jest szerokimi nieckowatymi dolinami dopływów rzeki Breń, czyli

Jamnicy , Dęby i potoku Zgórskiego .
W obrębie wyżej wymienionych dużych jednostek geomorfologicznych występują bardziej szczegółowe formy geomorfologiczne :

- formy pochodzenia denudacyjnego w formie spłaszczeń wychodni skał , spłaszczonych wokół szczytów i stoków denudacyjnych ,
- formy pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego
- formy pochodzenia eolicznego w postaci pól piasków przewianych i wydm parabolicznych ,
- formy pochodzenia rzecznego wiążące się z systemami dolinnymi .

Reasumując i oceniając charakter rzeźby gminy pod kątem przydatności do zabudowy (po wyłączeniu gruntów leśnych) można stwierdzić , iż na znacznym obszarze stwarza ona ograniczenia w zainwestowaniu .

Obszary wyłączone z zabudowy obejmują przede wszystkim:

- zbocza o nachyleniu powyżej 12% (duże ograniczenia) ,
- dna dolin rzecznych z powodu silnego nawodnienia ,

Obszary ograniczające swobodę zabudowy i uzbrojenia to tereny o nachyleniu zboczy 8 - 12% . Zabudowa możliwa po wcześniejszym starasowaniu zboczy .

Należy nadmienić , że w aktualnej rzeźbie terenu znaczną rolę odgrywają zmiany wywołane gospodarczą działalnością człowieka . W wyniku której powstaje szereg negatywnych form związanych z eksploatacją surowców mineralnych i innych .

BUDOWA GEOLOGICZNA I OCENA WARUNKÓW GRUNTOWYCH DLA BUDOWNICTWA

Pod względem geologicznym obszar gminy Radomyśl Wielki położony jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego utworzonego w przeszłości geologicznej na przedpolu Karpat . Powstało ono w helwecie w wyniku obciążenia spowodowanego przemieszczeniem się płaszczowin i fałdów karpackich w czasie orogenezy alpejskiej . Pod wpływem nasuwających się od południa fliszowych fałdów karpackich przedpole Karpat został wgniecione , tworząc zapadlisko . W powstałą geosynklinę wkroczyło morze mioceńskie , którym osadziły się utwory piaszczyste i ilaste .

Na charakteryzowanym terenie występują następujące utwory geologiczne, które scharakteryzowano z punktu widzenia przydatności dla posadowienia zabudowy.

Trzeciorzęd reprezentowany jest przez osady mioceńskie , iły rakowieckie i mułowce z piaskami i żwirami . Są to grunty o zmiennych właściwościach fizycznych i chemicznych . Warunki budowlane tych gruntów są skomplikowane z uwagi na pęcznienie iłów i zabezpieczenia przed zawodnieniem . W okolicach Podborza , Dulczy Wielkiej i Wólki Duleckiej odsłaniają się na powierzchni i są wykorzystywane do produkcji ceramiki budowlanej .

Czwartorzęd – osady tego okresu geologicznego występujące najczęściej na obszarze gminy związane są głównie ze zlodowaceniem krakowskim (środkowo – polskim) . Osady tego okresu złożone są bezpośrednio na miocenie tworząc zwartą pokrywę na całym obszarze gminy .

- Plejstocen tworzą osady lodowcowe i eoliczne . Osady lodowcowe reprezentowane są przez gliny zwałowe , które występują dużymi płatami . Są to utwory ilasto – piaszczyste , w stanie od plastycznych do twardoplastycznych uzależnione od zawodnienia . Są to gliny barwy ciemno szarej lub ciemno brązowej , silnie wapniste , z dużą domieszką głazów pochodzenia północnego .

Wymienione grunty nadają się do bezpośredniego posadowienia budynków . Piaski i żwiry pochodzenia wodno – lodowcowego i lodowcowego są na ogół różnoziarniste z przewarstwieniami mułków . Ich warunki budowlane są dobre , ale uzależnione od zawodnienia . Osadami deluwialnymi są mułki i iły zastoiskowe występujące sporadycznie na obszarze gminy . Warunki budowlane średnio dobre . Piaski rzeczne występują przede wszystkim w dolinach rzecznych i w bliskim ich sąsiedztwie . Są to piaski drobnoziarniste , lokalnie z wkładkami mułków rzadko z soczewkami piasków średnio i grubo ziarnistych . Ich warunki budowlane są dobre miejscami uzależnione od zawodnienia . Utworami eolicznymi na charakteryzowanym obszarze są wydmy paraboliczne i pola piasków wydmowych . Największe i najlepiej wykształcone wydmy występują w rejonie Janowca , Żarówki . Są to grunty luźne i nie przydatne dla budownictwa. Pokryte są roślinnością – głównie lasem iglastym . Ich długość waha się od 100 do 500 m. Wydmy mają kształt wałów podłużnych , gdzie strona nawietrzna ma nachylenie około 8% a strona odwietrzna około 15% ukształtowanie wydm wskazuje, iż formowały je wiatry z kierunków północno – zachodnich i zachodnich .Głównych materiałem je budującym jest kwarc . Obecnie większość z nich jest eksploatowana dla celów budownictwa w sposób nie zorganizowany , bez dodatkowych dokumentacji formalno – prawnych co doprowadza do niekontrolowanej dewastacji środowiska przyrodniczego .

- Holocen reprezentuje najmłodsze utwory geologiczne , występujące w dolinach głównych rzek i mniejszych cieków wodnych . Wykształcone są jako piaski średnioziarniste z domieszką drobnych żwirków przeważnie skał północnego pochodzenia . W stropowych partiach występują w postaci piasków drobnoziarnistych i mułków z domieszką detrytusu roślinnego . W dolinach rzek lub na obszarach o nieprzepuszczalnym podłożu rozwinęły się torfowiska . Wyżej wymienione osady są nieprzydatne dla budownictwa (Ryc. 2) .

KOPALINY MINERALNE

Na terenie gminy Radomyśl Wielki surowce mineralne występują w dwóch poziomach stratygraficznych :

- trzeciorzędu (miocenu) – iły krakowieckie ,
- czwartorzędu – piaski eoliczne i lodowcowe .

Pomimo ich pospolitego występowania nie odgrywają one istotnego znaczenia dla gospodarki tego regionu .

Obecnie na omawianym terenie udokumentowane są następujące złoża :

- **„ PODBORZE"** położone w miejscowości Podborze . Jest to złoże surowców ilastych eksploatowane do produkcji wyrobów ceramiki budowlanej o następujących charakterystykach :

- kategoria rozpoznania złoża – C_1,
- powierzchnia złoża – 5,9ha ,
- średnia miąższość złoża – 1,0m. ,
- poziom wodonośny – złoże suche ,
- zasoby bilansowe złoża na dzień 31.12.1997r. wynoszą 411,0 tys.
- ton ,
- zatwierdzone decyzją Prezesa CUG z dnia 17.06.1963r. , znak GP

- 4 / KZK / M. / 1125 / 65
- koncesja geologiczna : decyzja Wojewody Tarnowskiego z dnia 5.05.1997r. znak OŚ. IV. 2 /7512 /K / 4 / 97 ważna do dnia 31.12.2020r.,
- złoże posiada obszar i teren górniczy wyznaczony decyzją
- koncesyjną ,
- projekt zagospodarowania złoża zatwierdzony decyzją Wojewody Tarnowskiego z dnia 19.03.1998r. ,

Użytkownikiem złoża jest PHPU – Cegielnia Podborze s.c. U.J.R. Miękoś .

•**„RUDA "** położone w miejscowości Ruda . Jest to złoże surowców ilastych eksploatowane do produkcji kruszywa lekkiego o następujących charakterystykach :

- kategoria rozpoznania złoża – C_2,
- powierzchnia złoża – 25,9ha ,
- średnia miąższość złoża – 30,8m. ,
- poziom wodonośny – złoże suche ,
- zasoby bilansowe złoża na dzień 31.12.1997r. wynoszą 7988 tys.m^3
- zatwierdzone decyzją Prezesa CUG z dnia 5.03.19979r. , znak KZK / 012 / S / 3888 / 78 /79 .

Ponadto na terenie gminy występują obszary perspektywiczne eksploatacji surowców budowlanych na potrzeby lokalne :

Nr złoża na mapie	Nazwa złoża	Rodzaj surowca	Możliwość wykorzystania	Zasoby szacunkowe w tys. m^3	Uwagi
1	Dulcza Wielka	Iły	Cegła pełna , Kratówka , Dziurawka	ok.200	Złoże zamknięte
2	Zdziarzec	Piasek	Do nawierzchni drogowych	ok. 25	Okresowo czynne
3	Żarówka	Piasek	Do nawierzchni drogowych	ok. 40	
4	Żarówka	Piasek	Do nawierzchni drogowych	ok. 200	
5	Żarówka	Piasek	Do nawierzchni drogowych	ok. 150	

Surowce te mogą być eksploatowane dla potrzeb lokalnych pod warunkiem, że po okresie eksploatacji teren zostanie uporządkowany.

Teren gminy Radomyśl Wielki posiada również surowce energetyczne – gaz ziemny i ropę naftową . Ich eksploatacja leży w gestii Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa SA Oddziału Sanockiego Zakładu Górnictwa Nafty i Gazu. Do niedawna na obszarze miejscowości Partynia prowadzona była eksploatacja ropy naftowej . Surowce te związane są z utworami jury ; wapieniami kimerydu . Według wierceń przeprowadzonych w latach 50- tych wynika , iż warstwa roponośna ciągnie się od miejscowości Partynia w kierunku zachodnim i wkracza na teren gminy Radgoszcz i Wadowice Górne .

Złożom ropy naftowej i gazu ziemnego towarzyszy występowanie wód mineralnych chlorkowo – wapniowych .obecnie nie są wykorzystywane i eksploatowane .

CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW WODNYCH

Wody powierzchniowe

Analizowany obszar położony jest w zlewni rzeki Wisły . Odwadniany jest przez system rzeczny rzeki Breń ; która przyjmuje wody spływające z obszaru gminy potokami : Dęba , Jamnica , Partyńskim i Zgórskim . Niewielki północno - wschodni fragment gminy położony jest w dorzeczu Wisłoki . Tak , więc przez teren gminy Radomyśl Wielki przebiega dział wód II rzędu oraz działy wód III rzędu . Biegną one po liniach grzbietowych rozdzielających je wzniesień .

Głównym ciekiem wodnym gminy jest potok Zgórski biorący swój początek poza granicami gminy w okolicy Podlesia – z Cisowej Góry. W górnym swym biegu nosi nazwę Dąbrówka , na terenie gminy Radomyśl Wielki przyjmuje większy dopływ nazywany przez miejscową ludność Śnieżką . W okolicy Rudy Dąbrówka zmienia nazwę na potok Zgórski i płynie w kierunku północno – zachodnim . Na terenie gminy wpływa do niego kilka mniejszych lub większych cieków z których największym jest Potok Partyński , który wpada do Potoku Zgórskiego w okolicy Zgórska. W okolicy Podborza Potok Zgórski płynie nieuregulowanym korytem tworząc liczne i malownicze w krajobrazie starorzecza i meandry . Na odcinku tym jest on spiętrzony drewnianą zaporą powyżej której utworzono stawy służące do hodowli ryb .
Dopływem Potoku Zgórskiego jest również Jamnica płynąca przez teren gminy , ale wpadająca do niego poza jej granicami . Jamnica bierze swój początek na terenie gminy Radomyśl Wielki w okolicy Wsi Żarówka .

Wszystkie rzeki i potoki płynące przez analizowany obszar płyną szerokimi dolinami o łagodnych zboczach a ich koryta w większości nieuregulowane wcinają się na głębokość około 2 metrów tworząc liczne meandry . Należy również dodać , iż spadki cieków są niewielkie dochodzące miejscami do 3 promili.

Na terenie gminy żadna z rzek nie jest objęta monitoringiem czystości wód. Według Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Tarnowie rzeka Breń , która jest odbiorcą wód spływających z analizowanego obszaru w klasyfikacji ogólnej posiada wody poza klasowe . Jedynie według wskaźników hydrobiologicznych posiada wody II klasy czystości (dane za 1996r.) .

Głównym zagrożeniem czystości wód powierzchniowych i nie tylko jest nieprawidłowo prowadzona gospodarka wodno – ściekowa na którą składają się :

- odprowadzanie ścieków bez oczyszczenia do wód i gruntów, szczególnie w miejscach posiadających wodociągi ; problem szamb ,
- stosowanie środków chemicznych do zwalczania szkodników w lasach i na gruntach rolnych ,
- stosowanie nawozów mineralnych w czasie produkcji rolnej ,
- zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi pasów terenów wzdłuż głównych dróg .

Należy dążyć do poprawy czystości wód w rzekach do I i II klasy czystości.

Gmina Radomyśl Wielki nie posiada dużych zbiorników retencyjnych . Jedynymi zbiornikami są stawy rybne we wsi Zgórsko oraz szereg małych stawów i zbiorników bezodpływowych , które pełnią głównie funkcje zbiorników przeciwpożarowych . W Programie Małej Retencji sporządzonym dla dawnego województwa tarnowskiego potrzeby zaprojektowania zbiorników retencyjnych nie zostały ujęte .

Na znacznych obszarach gminy Radomyśl Wielki zostały wykonane melioracje odwadniające , które w znacznym stopniu doprowadziły do obniżenia się poziomu wód gruntowych , a w konsekwencji do wyniszczenia wilgotnych siedlisk roślinności .

Wody podziemne .

Teren gminy Radomyśl Wielki położony jest na obszarze o najbardziej ubogich zasobach w wody podziemne w regionie Polski południowo – wschodniej. Obszar ten leży poza terenami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Polski południowo – wschodniej . Można tu jedynie wykonywać lokalne małe ujęcia wody poniżej 20m^3/ha . Wody podziemne występują tu w dwóch poziomach wodonośnych :

1 . czwartorzędowy poziom wodonośny zawarty w utworach czwartorzędu jest najbardziej pospolity . Jego głębokość uzależniona jest od miąższości utworów czwartorzędowych a jego wodonośność związana jest z warstwami piaszczystymi lub wkładkami piaszczystymi w glinach zwałowych . Na obszarze położonym w pobliżu i w obrębie głównych dolin rzecznych zwierciadło wody występuje na głębokości 1-2 m. ppt. i charakteryzuje się zwierciadłem swobodnym, natomiast na obszarach poza dolinnych zwierciadło wód występuje na głębokości poniżej 2 m. ppt. Związane jest na ogół z piaszczysto – kamienisto – gliniastymi osadami zalegającymi na utworach starszych . Często osady te przykryte są warstwą nieprzepuszczalną i wtedy zwierciadło wód występuje pod napięciem. Wody tego poziomu ujmowane są studniami kopanymi a głębokość zalegania zwierciadła wody waha się w granicach od 2 do 20m. Zasobność w wodę jest bardzo mała i uzależniona od opadów atmosferycznych i poziomu wody w rzekach .

Wahania zwierciadła wody w studniach wynoszą średnio od 2 do 3 m. Większość studni ujmuje wodę z przypowierzchniowych piasków . Osady te nie są przykryte warstwą nieprzepuszczalną , co stwarza możliwość bezpośredniej infiltracji zanieczyszczeń powierzchniowych w wyniku czego istnieje możliwość zanieczyszczeń wód w studniach pod względem bakteriologicznym .

2 . Wody piętra przedczwartorzędowego występują w utworach mioceńskich , a poziom wodonośny tworzą piaski i piaskowce przewarstwiające iły krakowieckie . Wydajność tego poziomu jest bardzo mała . Wody mioceńskie są zmineralizowane , przy czym ich mineralizacja rośnie wraz z głębokością . Reprezentują one wody chlorowo – wapniowe . Szczegółowe badania tych wód mogą określić ich przydatność do celów leczniczych oraz jako wody mineralnej konsumpcyjnej (Ryc. 3 i 4) .

CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW KLIMATYCZNYCH

Miasto i gmina Radomyśl Wielki według podziału Polski na regiony klimatyczne (E . Romer 1949r.) położone są w pasie klimatów podgórskich Nizin i Kotlin krainy klimatycznej sandomierskiej . Klimat ten charakteryzuje się znacznym uprzywilejowaniem termicznym w stosunku do terenów sąsiednich . Obszar ten należy do jednych z najcieplejszych regionów Polski . Dla scharakteryzowania klimatu terenu badań w niniejszym opracowaniu wykorzystano dane wieloletnie IM i GW zaobserwowane na stacjach klimatycznych w Tarnowie i Mielcu .

Wybrane elementy klimatu tego obszaru przedstawia się następująco :

- Średnia suma opadów atmosferycznych wynosi 619 mm/rok ; przy czym maksimum opadowe przypada na miesiąc lipiec , rzadziej na czerwiec i wynosi 88mm , a minimum na miesiąc luty – 27mm . Należy dodać , iż wielkość opadów uzależniona jest od wysokości npm oraz rzeźby i ekspozycji terenu . Większe opady otrzymują północno – zachodnie , zachodnie i południowo

zachodnie stoki wyższych wzniesień . Ilość opadów w ciągu okresu wegetacyjnego 568mm

- Średnia temperatura roczna wynosi 8,2°C ; najchłodniejszym miesiącem jest luty z temperaturą –2,8°C , a najcieplejszym miesiącem jest lipiec z temperaturą +19,1°C ,
- Średnia data pierwszych przymrozków – 7 październik ,
- Średnia data ostatnich przymrozków – 26 kwiecień ,
- Ilość dni z temperaturą powyżej 25 °C 44,5 w roku ,
- Ilość dni z temperaturą poniżej 0°C 148,1 w roku ,
- Ilość dni z opadem deszczowym 165 ,
- Ilość dni z opadem śniegowym 38 ,
- Ilość dni pogodnych – 34 w roku ,
- Ilość dni pochmurnych – 144 w roku ,
- Ilość dni z pokrywą śnieżną 66 ,
- Ilość dni z mgłą 32
- Średnia wilgotność względna powietrza wynosi 79% ,
- Okres wegetacyjny trwa 227dni – rozpoczyna się ok. 4 marca a kończy ok. 10 października ,
- Kierunki i rozkład wiatrów w ciągu roku uzależnione są od ogólnej cyrkulacji powietrza atmosferycznego oraz ukształtowania terenu . Z wieloletnich obserwacji wynika , iż dominują tu wiatry zachodnie i północno – zachodnie .

Charakterystycznym zjawiskiem klimatycznym analizowanego obszaru , zwłaszcza w miejscach obniżonych jest występowanie późnych wiosennych przymrozków i lokalnych zmrozowisk , które występują jeszcze w maju powodując szkody w uprawach rolnych .

Powyższa charakterystyka warunków termicznych, wilgotnościowych , opadowych i wietrznych dotyczy całego obszaru badań . Natomiast położenie fizyczno geograficzne oraz zróżnicowane warunki fizjograficzne powodują pewne lokalne zróżnicowania klimatu . Na tej podstawie wyróżniono i scharakteryzowano jednostki topoklimatyczne wyróżniając :

Topoklimat zboczy o ekspozycji południowej , południowo – zachodniej , południowo – wschodniej , zachodniej i wschodniej o bardzo dobrych warunkach klimatycznych . Tereny te charakteryzują się bardzo dobrymi warunkami solarnymi i termicznymi , dobrym przewietrzaniem , małą częstotliwością występowania mgieł oraz krótszym okresem zalegania pokrywy śnieżnej . Opisane tereny wyróżniają się więc najbardziej korzystnymi warunkami topoklimatycznymi dla zabudowy mieszkaniowej i specjalnej oraz sadownictwa .

Topoklimat właściwy obszarom płaskim o przeciętnych warunkach topoklimatycznych . tereny te charakteryzują się dobrymi i przeciętnymi warunkami solarnymi , dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi, bardzo dobrym przewietrzaniem oraz małą częstotliwością występowania mgieł . Tereny te wyróżniają się korzystnymi warunkami do zabudowy . Zajmuje największą powierzchnię na terenie miasta i gminy Radomyśl Wielki .

Topoklimat właściwy obszarom położonym na zboczach o ekspozycji północnej o mało korzystnych warunkach klimatycznych. Tereny te zajmują obszary położone na północnych skłonach wzgórz. Charakteryzują się najsłabszymi warunkami solarnymi szczególnie jesienią i zimą , przeciętnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi , dobrymi warunkami wietrznymi oraz dłuższym zaleganiem pokrywy śnieżnej . Tereny te nie są wskazane do zabudowy mieszkaniowej rekreacyjnej oraz dla upraw

wymagających znacznego nasłonecznienia .

Topoklimat dolin rzecznych głównych oraz bocznych o nie korzystnych warunkach topoklimatycznych . Tereny te charakteryzują się gorszymi warunkami solarnymi , niekorzystnymi warunkami termicznymi , wilgotnościowymi , dużą częstotliwością występowania mgieł , słabą wentylacją i utrudnionymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń . Opisane tereny nie wskazane są do lokalizacji wszelkiej zabudowy . Obszary dolinne charakteryzują się występowania niekorzystnego zjawiska inwersji termicznej , co jest następstwem wychłodzenia się podłoża na skutek wypromieniowania ciepła pobranego w ciągu dnia przez grunt . Powietrze chłodne znajduje się w warstwie przygruntowej , na skutek niewielkich spadków oraz zapór utrudniających jego spływ zalegać może stosunkowo długo w ich obrębie , nawet do godzin przedpołudniowych .

Topoklimat właściwy obszarom zabudowanym charakteryzujący się bardziej skontrastowanym przebiegiem temperatury i wilgotności względnej powietrza , zmniejszonymi prędkościami wiatru oraz zwiększonym zanieczyszczeniem powietrza w stosunku do terenów sąsiednich . W obrębie terenów o intensywnej zabudowie mieszkaniowej nie jest wskazana lokalizacja obiektów uciążliwych i szkodliwych dla otoczenia . Na terenach tych należy dążyć do zwiększenia powierzchni zielonych głównie parków i skwerów w celu poprawy warunków higieny atmosfery i samooczyszczania się środowiska .

Topoklimat właściwy obszarom zalesionym charakteryzuje się dużym osłabieniem promieniowania słonecznego , dużą zacisznością, wyrównanym profilem termicznym , podwyższoną wilgotnością względną powietrza a przede wszystkim bakteriostatycznym działaniem olejków eterycznych . Lasy występujące na siedliskach świeżych i suchych są najbardziej wskazane do wykorzystania rekreacyjnego . Siedliska wilgotne z uwagi na niekorzystne warunki bioklimatyczne zaliczane są do terenów o małej przydatności dla celów rekreacji .

CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW HIGIENY ATMOSFERY

Jeżeli chodzi o stan czystości atmosfery należy zauważyć , iż w ostatnich latach na terenie całego kraju notuje się dużo mniejszy stopień zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w wyniku zmniejszenia się emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych . W głównej mierze przyczyną tego stanu istnienia jest przeprowadzenie restrukturyzacji w przemyśle , wprowadzenia do zakładów przemysłowych najnowszych technologii produkcji , instalacji ograniczających emisję pyłów i gazów .

Najczęściej występującymi charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza są : pyły , tlenek i dwutlenek węgla , dwutlenek siarki i tlenki azotu .

Miasto i gmina Radomyśl Wielki ze względu na swój typowo rolniczy charakter nie posiada na swym terenie obiektów szczególnie pogarszających stan czystości powietrza atmosferycznego . Aktualnie głównymi czynnikami skażenia atmosfery są spaliny samochodowe oraz tzw. niska emisja pochodząca ze spalania węgla w paleniskach domowych . Są one głównym źródłem związków siarki.
Zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw w pojazdach silnikowych w obecnych czasach odgrywają coraz to większe znaczenie . W wyniku tej emisji do atmosfery dostają się : CO , węglowodory , aldehydy , pyły i ołów . Emisja komunikacyjna jest problemem narastającym szczególnie w miastach i przy ruchliwych drogach . Jest to związane z gwałtownie rozwijającą się motoryzacją czego wskaźnikiem jest wzrastająca liczba samochodów oraz natężenie ruch lokalnego i tranzytowego .

Emisja z rolnictwa pochodzi z przemysłowych hodowli zwierząt gospodarskich i z zabiegów agrotechnicznych . Szacuje się , że udział rolnictwa w zanieczyszczeniu powietrza zwłaszcza amoniakiem , podtlenkiem azotu i metanem jest znaczny i stanowi poważne zagrożenie dla środowiska .

Na terenie gminy nie prowadzony jest pomiar zanieczyszczenia powietrza

Jak wynika z danych zarejestrowane przez PIOŚ w Tarnowie w 1995r. na terenie dawnego województwa tarnowskiego wartości nie przekraczają dopuszczalnych norm ustanowionych Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska , Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 kwietnia 1998r.w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu (Dz. U. Nr 55, poz. 355) .

Należy przyjąć , iż wartości te na terenie miasta i gminy Radomyśl Wielki będą dużo niższe szacunkowo wynosić mogą ok. 10-15% dopuszczalnych norm .

Na stan higieny gminy wpływa również hałas komunikacyjny, który najwyższy poziom osiąga wzdłuż głównych dróg . Wartości ponad normatywne występować mogą wzdłuż drogi krajowej Tarnów - Mielec oraz w miejscowości Radomyśl Wielki , gdzie kumuluje się ruch samochodowy . Zgodnie z Rozporządzeniem MOŚZNiL , z dnia 13 maja 1998r. , w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436) , dla terenów zabudowy mieszkaniowej dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku nie powinien przekraczać 50dB w porze dziennej oraz 40dB w porze nocnej .

W celu poprawy warunków hałasowych i obniżenia zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw płynnych (spalin) należy wprowadzić pasy zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg i ulic .

CHARAKTERYSTYKA I OCENA SZATY ROŚLINNEJ

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski obszar gminy położony jest w Krainie Małopolskiej . Występuje tu bogactwo form i zbiorowisk roślinności rzadkich i bardzo rzadkich w skali kraju. Z roślin prawnie chronionych spotykamy tu między innymi: bluszcz pospolity , wawrzynek wilczełyko , barwinek pospolity , goryczka krzyżowa , naparstnica zwyczajna , orlik pospolity , storczyk plamisty , widłak goździsty, kalina koralowa , kruszyna pospolita , konwalia majowa , kopytnik pospolity, pierwiosnka lekarska , marzanna wonna , zimowit jesienny .O bogactwie florystycznym gminy zadecydowała litologia skał podłoża rzeźba terenu , warunki topoklimatyczne oraz gospodarcza działalność człowieka . Pierwotną roślinność tego terenu stanowiły tu fitocenozy leśne , zróżnicowane w zależności od litologii podłoża , gleby i ekspozycji zboczy .

Istniejące lasy gminy Radomyśl Wielki są pozostałością Puszczy Sandomierskiej silnie przetrzebionej przez intensywną działalność człowieka , nie posiadającej już naturalnego składu gatunkowego .

Najcenniejszymi kompleksami leśnymi gminy , który zachował w miarę naturalny charakter są kompleksy leśne położone przy zachodniej granicy gminy w miejscowościach Dulcza Wielka i Mała oraz Janowiec obejmujący również część gminy Radgoszcz. Kompleks południowy znany jest pod nazwą miejscową jako Czarny Las lub Las Świerdze . W pobliżu miasta Radomyśl Wielki znajdują się trzy mniejsze kompleksy leśne zwane Lasem Schabowskim , Lasem Borek i Lasem Dąbskim . Pozostałe lasy zajmują niewielkie kilkuhektarowe obszary . Dominującym

gatunkiem drzewostanu jest sosna , natomiast jej uzupełnienie stanowi , brzoza, modrzew ,grab , buk , jodła , dąb bezszypółkowy oraz olcha .

Pod względem siedliskowym wyróżniamy tu :

- Las mieszany świeży (LMśw) - należący do zespołów grądowych. Siedlisko o najwyższej wartości ekologicznej , odporne na zagrożenia antropogeniczne, zaliczane jest do siedlisk żyznych . Drzewostan zwykle dwupiętrowy . Podszyt zróżnicowany i bogaty w gatunki – kruszyna , leszczyna , jeżyna , jarzębina i głóg . Runo bogate tworzy często zwartą zieloną pokrywę . Lasy te posiadają bardzo dobre warunki bioklimatyczne i najwyższą wartość zdrowotną . Bardzo korzystny wpływ na organizm ludzki mają wytwarzające się tu olejki eteryczne. Są to najkorzystniejsze siedliska dla turystyki pieszej i wypoczynku oraz zbieractwa
- Las świeży (Lśw) cechą charakterystyczną omawianego siedliska jest drzewostan piętrowy zbudowany z sosny , dębu bezszypółkowego, osiki , olchy. W podszycie występuje kruszyna , a w runie leśnym : marzanka wonna, gajowiec żółty , tużyca leśna, żonkil zwyczajny pokrzywa zwyczajna , groszek wiosenny i inne . Lasy wskazane dla turystyki i rekreacji ze względu na korzystny mikroklimat .
- mieszany Bór świeży (BMśw) występują na piaskach , glinach.Zaliczane do siedlisk średniożyznych. Drzewostan buduje przeważnie sosna z domieszką brzozy . W podszycie dominuje jałowiec kruszyna , jeżyna , tarnina . Runo mało zróżnicowane tworzy pokrywę mszystą dla którego charakterystyczne są : konwalia dwulistna , orlica pospolita , poziomka pospolita , malina kamionka , przetacznik lekarski , narecznica krótkonosa, płonnik strojny , szczawnik zajęczy . Lasy charakteryzują się bardzo dobrymi warunkami bioklimatycznymi i korzystnym wpływem olejków eterycznych na stan psychofizyczny organizmu ludzkiego .
- Bór świeży (Bśw) porasta przeważnie gleby piaszczyste (bielicowe) o niezbyt wysokim poziomie wód gruntowych. Gatunkiem panującym jest sosna z domieszką dębu bezszypółkowego . Podszyt jest ubogi – głównie jałowiec kruszyna , natomiast w runie występuje : borówka czarna , gajnik lśniący , widłoząb falistnolistny , widłak goździsty, kosmatka owłosiona i inne . Posiada korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji z uwagi na luźny i widny drzewostan, bardzo korzystny bioklimat oraz średnią podatność na antropopresję .

- Bór wilgotny , bór mieszany wilgotny , las mieszany wilgotny i las wilgotny (Bw, BMw , LMw i Lw) siedliska dość dobrze rozwinięte, drzewostan sosnowy z domieszką brzozy, olchy , dąb bezszypółkowy . Występuje tu słabo rozwinięty podszyt . Charakteryzują się znacznym wzrostem wilgotności powietrza, małymi wahaniami dobowymi temperatur. Niekorzystne warunki bioklimatyczne ze względu na dużą wilgotność powietrza , zacienienia , większa częstotliwość występowania mgieł . Niekorzystne dla masowego wypoczynku i rekreacji ze względu na stałą wilgotność podłoża . Nie wskazane do organizacji biwaków i obozowisk . Turystyka piesza po wyznaczonych szlakach .
- Ols (Ol) położone na terenach zalewowych i obniżeniach dolinnych Siedlisko ubogie . Okresowo lub stale podmokłe . Niekiedy występują w postaci pasmowej wzdłuż cieków i zbiorników wodnych . Drzewostan wielogatunkowy i wielopiętrowy z przewagą dębu lub siedliska typowe z udziałem olch i jesionu z domieszką klonu , wiązu i brzozy . Warunki

bioklimatyczne niekorzystne z uwagi na wysoką wilgotność powietrza , mgły i opary . Występują tu częste inwersje temperatury z tendencją do długich stagnacji powietrza chłodnego i mgieł . Olsy stanowią lęgowiska komarów . Nieprzydatne dla masowej rekreacji oraz nie wskazane do lokalizacji szlaków turystycznych , ośrodków rekreacyjnych itp.

- Bór suchy (Bs) najsłabszy pod względem żyzności , porasta gleby wytworzone na piaskach luźnych , przy bardzo niskim poziomie wód gruntowych . Dominuje sosna mniej lub bardziej karłowata z domieszką słabo rozwijającej się brzozy. Podszycie rzadkie ograniczające się (poza podrostami drzew) do jałowca . W runie występują mchy , porosty , wrzosy oraz borówki . Siedlisko to posiada bardzo korzystny mikroklimat , jednak z uwagi na odsłonięcia podłoża i uruchamianie procesów erozyjnych turystyka piesza odbywać się powinna tylko po wyznaczonych szlakach .

Zestawienie siedlisk leśnych w mieście i gminie Radomyśl Wielki

Typ siedliskowy lasu	Procentowy udział w ogólnej pow. lasów
Bór mieszany świeży	37,5
Bór mieszany wilgotny	19,0
Las mieszany świeży	18,0
Las mieszany wilgotny	10,0
Bór świeży	7,0
Ols	3,0
Las świeży	3,0
Las wilgotny	1,0
Bór wilgotny	1,0
Ols jesionowy	0,5

Lasy na terenie gminy Radomyśl Wielki oprócz funkcji gospodarczych pełnią również funkcje wodochronną i ostoję zwierząt .

Planowana jest sukcesywna przebudowa drzewostanu tak , by dominującym gatunkiem był dąb bezszypółkowy , buk zwyczajny, i sosna pospolita .

Na uwagę zasługują fitocenozy powstałe w wyniku użytkowania rolniczego. W dolinach rzecznych powstały zbiorowiska łąk i pastwisk . Spotyka się tu łąki świeże , wilgotne, pastwiska żyzne i sitowe . Na terenach podmokłych rozwinęły się łąki trzęślicowe oraz różnorodne zbiorowiska szuwarów turzycowych oraz szuwary trzcinowe i pałkowe . Na glebach żyznych i wilgotnych (zabagnionych) występuje zespół sitowia leśnego i złotorośla (Ryc.5) .

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Obszar gminy Radomyśl Wielki wchodzi w skład Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych byłego województwa tarnowskiego . Występują tu dwa obszary chronionego krajobrazu : w zachodniej części gminy – Jastrzębsko – Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu , we wschodniej części gminy – Przecławski Obszar Chronionego Krajobrazu . Powołane one zostały Rozporządzeniem Nr 23/96 Wojewody Tarnowskiego z dnia 28 sierpnia 1996r. w sprawie wyznaczenia OChK województwa tarnowskiego (Dz.U. Woj. Tarnowskiego Nr 10 poz 60) . Obszary te

obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach . Zagospodarowanie tych systemów powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych . Obszar chronionego krajobrazu stanowi najsłabszą tj. pociągającą za sobą najmniejsze ograniczenia w działalności gospodarczej , formę ochrony przyrody .

W obszarach chronionego krajobrazu wprowadza się zakaz:

- Dokonywania zmian stosunków wodnych , obniżający potencjał ekologiczny siedlisk ,
- Niszczenia zadrzewień i zakrzewień ,
- Prowadzenia linii powyżej 110kV .

Nakazuje się natomiast :

- Hamowanie procesów degradacji oraz ochronę podstawowych komponentów środowiska poprzez tworzenie lepszych warunków retencji, ograniczenie wytwarzania zanieczyszczeń gazowych , pyłowych ścieków i realizację nieuciążliwych systemów grzewczych ,
- Propagowanie , popieranie i inicjowanie rolnictwa ekologicznego ,
- Promowanie wszelkich form turystyki .

Ponadto , na terenie gminy znajdują się dwa pomniki przyrody ożywionej . Są to dwa dęby szypułkowe położone we wsi Dulcza Mała, o numerach w Rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody : 383 i 384 . Ustanowione zostały Rozporządzeniem Nr 49/98 Wojewody Tarnowskiego z dnia 22 września 1998r.

Obecnie na terenie gminy tworzony jest rezerwat przyrody leśny położony na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska w następujących oddziałach leśnych : 214 i 206j,l .

Proponowane do ochrony w formie pomników przyrody są również następujące drzewa (numer kolejny oznacza również numer na mapie) :

1. Topola położona - we wsi Dąbie Zagrody ,
2. Dąb szypułkowy – Dąbie Zagrody ,
3. Dąb szypułkowy – Dąbie ,
4. Wiąz szypułkowy – Dąbie ,
5. Dąb szypułkowy – Dąbie
6. Dąb szypułkowy – Wólka Dulecka ,
7. Dąb szypułkowy – Radomyśl Wielki ,
8. Dąb szypułkowy – Dąbrówka Wisłocka ,
9. Dąb szypułkowy - Dulcza Mała ,
10. Dąb szypułkowy – Dulcza Mała ,
11. Topola biała – Dulcza Wielka ,
12. Dąb szypułkowy – Dulcza Wielka ,
13. Lipa drobnolistna – Dulcza Wielka ,
14. Topola biała – Dulcza Wielka ,
15. Lipa drobnolistna – Partynia ,
16. Lipa drobnolistna – Partynia ,
17. Kasztanowiec biały – Partynia ,
18. Dąb szypułkowy – Podborze ,
19. Wierzba – Radomyśl Wielki ,
20. Dąb szypułkowy- Radomyśl Wielki ,
21. Klon srebrzysty – Radomyśl Wielki ,
22. Jesion wyniosły – Radomyśl Wielki ,
23. Jesion wyniosły – Radomyśl Wielki ,

24. Dąb szypułkowy- Radomyśl Wielki ,
25. Trzy topole – Wólka Plebańska ,
26. Jesion wyniosły – Radomyśl Wielki ,
27. Kasztanowiec biały – Ruda ,
28. Lipa drobnolistna – Ruda ,
29. Jesion wyniosły – Zgórsko ,
30. Zadrzewienie przy kościele parafialnym – Zgórsko ,
31. Lipa drobnolistna – Żarówka .

Ryc. 6

MODEL FUNKCJONOWANIA PRZYRODY NA OBSZARZE GMINY RADOMYŚL WIELKI

Według koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej – EKONET Polska teren miasta i gminy Radomyśl Wielki stanowi pomocniczy system ekologiczny dla międzynarodowego korytarza ekologicznego Doliny Wisły i Dolnego Dunajca oraz węzłów ekologicznych o znaczeniu krajowym Pogórza Ciężkowickiego .

Obszary węzłowe zostały wyznaczone na podstawie następujących kryteriów :

- stopnia naturalności lub obecności układów półnaturalnych świadczących o małej intensywności gospodarowania ,
- różnorodności m. in. siedliskowej , gatunkowej ,
- reprezentatywności siedlisk w regionie ,
- rzadkości występowania form , siedlisk i gatunków (endemity , relikty , gatunki zagrożone w skali europejskiej) ,
- wielkości obszarów , zapewniającej trwałe zachowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej .

Obszary węzłowe cechuje duża różnorodność biologiczna i krajobrazowa oraz korzystne uwarunkowania geomorfologiczne i hydrologiczne ze względu na zachowanie siedlisk i ostoi gatunków o znaczeniu europejskim lub krajowym . Wykazują one strukturę hierarchiczną , co oznacza że jednostki wyższego rzędu budowane są przez obszary węzłowe niższego rzędu a te z kolei skupiają węzły lokalne .

Natomiast , korytarze ekologiczne łączą poszczególne obszary węzłowe , tworzą je naturalne systemy dolinne pradoliny czy łańcuch górskie . Umożliwiają one rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi , ukierunkowują przepływ materii i informacji biologicznej w krajobrazie . Takimi korytarzami i ciągami ekologicznymi są doliny większych rzek strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne porastające pasma wzniesień . Niekorzystne dla ciągłości sieci jest zbytnie zwężanie korytarza , przecięcie go barierami antropogenicznymi np. szlakami komunikacyjnymi lub terenami zurbanizowanymi utrudniającymi przemieszczanie się organizmów .

Na obszarze gminy węzłem o znaczeniu lokalnym jest obszar położony w centralnej części gminy będący niejako obszarem źródliskowym dopływów rzek przepływających przez teren gminy . Wymieniony węzeł łączy ważne krzyżujące się korytarze ekologiczne.

Korytarzami o znaczeniu regionalnym są doliny Potoku Zgórskiego , Jamnicy wraz z terenami leśnymi. Pozostałe cieki posiadają rangę lokalną . Na taki model funkcjonowania przyrody , decydujący o zachowaniu równowagi ekologicznej środowiska , nakłada się działalność człowieka . Zakłóca on lub uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie przyrody . Na terenie gminy najczęściej spotykanymi zakłócającymi działaniami antropogenicznymi jest tworzenie barier ekologicznych przegradzających naturalne korytarze i ciągi ekologiczne .

OCENA WARUNKÓW FIZJOGRAFICZNYCH DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

W wyniku analizy poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego wykonano mapę warunków fizjograficznych pod kątem przydatności terenów niezurbanizowanych dla potrzeb budownictwa . Poprzez analizę warunków gruntowo – wodnych, topoklimatycznych oraz geomorfologicznych wydzielono trzy kategorie gruntów :

- obszary o najbardziej korzystnych warunkach do zabudowy, charakteryzujące się : powierzchnią płaską (spadki do 5%), w podłożu występują grunty nośne , wody gruntowe zalegają głębiej niż 2,0m. ppt. Dobrymi warunkami topoklimatycznymi .
- obszary o korzystnych warunkach do zabudowy , charakteryzujące się : powierzchnią o nachyleniu 5-8% , w podłożu występują grunty nośne , wody gruntowe zalegają głębiej niż 2,0m. ppt. , warunki topoklimatyczne z wyjątkiem zboczy północnych dobre .
- obszary o zróżnicowanych warunkach do zabudowy , charakteryzujące się : powierzchnią o spadkach do 8% , w podłożu występują grunty nośne , płytko występującym poziomem wód gruntowych do 1,5m. ppt. , niekorzystnymi warunkami topoklimatycznymi . Obszary niekorzystne do zabudowy z uwagi na płytki poziom wód gruntowych . Możliwa lokalizacja pojedynczych obiektów bez podpiwniczeń .

Wyodrębniono także obszary den dolin i cieków stanowiące obszary retencyjne regulujące całokształt stosunków wodnych , wymagające pozostawienia ich jako treny otwarte i ochrony przed przekształceniem . Stanowią one głównie zbiorowiska roślinności łąkowej . W podłożu występują grunty słabonośne , ze stale lub okresową wodą gruntową . Występują tu niekorzystne warunki topoklimatyczne ze względu na stałą wilgotność powietrza . Obszary dolin bocznych o suchym lub częściowo mokrym dnie stanowią koncentrację spływu wód opadowych oraz spływ chłodnego i wilgotnego powietrza .

W opracowaniu przedstawiono również obszary o wysokich walorach środowiska przyrodniczego . Do terenów o wysokich wartościach środowiska zaliczono obszary występowania gleb III i IV klasy bonitacyjnej , dla których wymagane jest w przypadku wejścia inwestycyjnego uzyskania odpowiedniego zezwolenia przewidzianego odpowiednimi przepisami prawa . Układ i zbiorowiska szaty roślinnej występujące na badanym terenie zwaloryzowano pod kątem pełnienia przez nie funkcji ochronnych. Pokazano również główne elementy dotyczące ochrony wód powierzchniowych i podziemnych , chronionych przed zanieczyszczeniem . Wyeksponowana została również ochrona zasobów przyrodniczych . Wyróżniono również tereny i obiekty o różnej skali ich uciążliwości dla środowiska oraz mogące pogorszyć jego stan .

Priorytetowym postulatem przyrodniczym charakteryzowanego obszaru powinno być zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Wielkoprzestrzennego Systemu Ochrony Przyrody, zgodnych z regionalną strukturą ekorozwoju, co możliwe będzie dzięki :

- zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania terenów dolinnych,
- działaniom zmierzającym do pełnego rozwiązywania gospodarki wodno ściekowej i ochrony wód powierzchniowych (doprowadzenie wód w rzekach do I, II, klasy czystości) ,

- ochronie źródeł i obszarów źródliskowych przed zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych poprzez budowę systemu kanalizacji sanitarnej.
- ochrona obszarów leśnych i zespołów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, pełniących funkcję krajobrazową i klimatotwórczą. Należy zwrócić uwagę na zwiększenie lesistości obszaru.

Przedstawione wyżej walory przyrodnicze uzasadniają konieczność szczegółowej analizy lokalizacji nowych inwestycji oddziaływujących niekorzystnie na środowisko przyrodnicze.

Oceniając całokształt warunków fizjograficznych należy stwierdzić, że głównymi czynnikami ograniczającymi rozwój budownictwa są :

- obszary chronionych gleb i lasów,
- rzeźba terenu,
- sąsiedztwo obiektów uciążliwych,
- formalna ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- niekorzystne warunki gruntowo - wodne,
- doliny rzek i cieków jako czynne ekosystemy łąkowo-wodne, nie są przewidziane pod jakąkolwiek zabudowę. Należy je również chronić z uwagi na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.

WNIOSKI I WYTYCZNE DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA MIASTA I GMINY RADOMYŚL WIELKI

Dotyczące uwarunkowań dla budownictwa

W wyniku przeprowadzonej analizy środowiska przyrodniczego należy stwierdzić , iż terenami ograniczającymi w sposób znaczący rozwój zainwestowania budowlanego są :

- obszary gleb i lasów chronionych ,
- rzeźba terenu ,
- sąsiedztwo obiektów przemysłowo – usługowo – hodowlanych,
- formalna ochrona środowiska przyrodniczego ,
- niekorzystne warunki gruntowo – wodne i topoklimatyczne,
- obszary szczególnej ochrony ujęć wód podziemnych wymagające rozwiązania gospodarki wodno – ściekowej
- doliny rzek i cieków wodnych jako czynne ekosystemy łąkowo – torfowo – wodne ; nie przewidziane pod zabudowę ,

Należy dodać , że w decyzjach budowlanych dla poszczególnych jednostek muszą być uwzględnione poszczególne uwarunkowania .

Dotyczące przemysłu i komunikacji

Obecnie przemysł nie odgrywa znacznej roli w gospodarce gminy . Jedynymi obiektami mogącymi wpłynąć na czystość i stan środowiska przyrodniczego są drobne zakłady branży rolno –spożywczej i duże fermy hodowlane . Zgodnie z obowiązującymi przepisami art. 71 ustawy z dnia 31 stycznia 1980r. o ochronie i kształtowaniu środowiska uciążliwość wszystkich zakładów nie może przekraczać granic terenów będących ich własnością .

Najpoważniejszymi barierami ekologicznymi w obrębie gminy są szlaki

komunikacyjne oraz obiekty mostowe i przepusty w obrębie dolin rzecznych , które pełną rolę ważnych korytarzy i ciągów ekologicznych . Jednakże w obecnych czasach budując tego typu obiekty należy korzystać z metod , które w sposób znaczący zminimalizują tą konfliktowość .

Dotyczące rolnictwa

Z gospodarczego punktu widzenia , rolnictwo odgrywa na tym obszarze priorytetowe znaczenie . Elementami wpływającymi na jego rozwój są kompleksy gleb prawnie chronionych III – IV klasy bonitacyjnej oraz grunty organiczne w obrębie użytków zielonych . Ochrona tych gruntów narzuca duże ograniczenia proceduralne i finansowe co do przeznaczenia ich na cele nierolne regulowane ustawą z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych . Pozostałe mało korzystne z rolniczego punktu widzenia gleby winny być zalesione. Obecnie z uwagi na trudne warunki ekonomiczne w gospodarstwach zużywa się niewiele nawozów sztucznych oraz środków do ochrony roślin co korzystnie wpływa na stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych . Sytuacja ta zmierzać może w kierunku ekologizacji rolnictwa zarówno w uprawie roślin jak i hodowli . Za tym kierunkiem produkcji rolnej przemawia fakt , iż gmina położona jest w strefie żywicielskiej województwa i nie tylko oraz popyt na nie skażoną chemicznie żywność wzrasta w miarę wzrostu poziomu wiedzy społeczeństwa w zakresie ochrony własnego zdrowia .

Dotyczące terenów leśnych

Lasy na terenie gminy Radomyśl Wielki pełnią ważną funkcję nie tylko gospodarczą , ale i ochronną . Wiele z nich pełni funkcję wodochronną i jako tereny ostoi dzikich zwierząt (wg odpowiednich aktów prawnych przytoczonych w późniejszych częściach opracowania) . Odgrywają również bardzo ważną funkcję w gospodarce wodnej tego obszaru jako potężny zbiornik retencyjny wspomagający obszar źródliskowy . Pełnią również rolę naturalnego filtru , wychwytującego zanieczyszczenia pyłowe i gazowe . Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania zakłada się , że głównym celem zagospodarowania lasów tego obszaru powinno być zachowanie i ochrona naturalnych wartości przyrodniczo – krajobrazowych , sukcesywna renaturalizacja obszarów zniekształconych i zdegradowanych , wzbogacenie walorów ochronnych oraz turystyczno – rekreacyjnych . Ważnym priorytetem zagospodarowania winno być zwiększenie lesistości poprzez zalesianie terenów rolniczo nie przydatnych .

Dotyczące rekreacji i wypoczynku

Turystyka i rekreacja to dziedziny odgrywające w życiu człowieka coraz większe znaczenie . Gmina Radomyśl Wielki posiada korzystne warunki dla ich rozwoju , na które składają się walory i zasoby środowiska przyrodniczego , łatwa dostępność komunikacyjna poprzez dogodne położenie w pobliżu krajowych szlaków komunikacyjnych . Rozwój form turystyki szczególnie agroturystyki (wszystkie miejscowości gminy) powinny stać się obok rolnictwa dodatkowym źródłem dochodów mieszkańców poprzez stworzenie odpowiedniej na wysokim poziomie bazy turystycznej . Dla uatrakcyjnienia tego terenu winny być wytyczone szlaki turystyki pieszej i rowerowej szczególnie w południowej i zachodniej części gminy

wykorzystując atrakcyjne miejsca widokowe dla zorganizowania stałych punktów widokowych . Powinny być one oznakowane w terenie i opisane w formie przewodników . Dodatkową atrakcją mogą stać się małe oczka wykorzystywane do hodowli ryb . Przy planowaniu obiektów o charakterze pobytowym typu hotele, pensjonaty ośrodki wypoczynkowe należy lokalizować je uwzględniając tzw. strefy ciszy oraz bliskość terenów leśnych i zbiorników wodnych (w tym także zbiorników zlokalizowanych poza obszarem gminy np w Radgoszczy).

Dotyczące ochrony wód powierzchniowych

Najważniejszym zadanie w zakresie ochrony wód powierzchniowych jest poprawienie stanu czystości wód do I i II klasy czystości . Podstawowym działaniem prowadzącym do poprawienia stanu czystości wód w rzekach jest rozwiązanie gospodarki wodno – ściekowej gminy poprzez budowę grupowych systemów oczyszczania ścieków komunalnych .

Dotyczące ochrony środowiska

Ze względu na bogate walory przyrodnicze obszar gminy objęty został – Jastrzębsko – Żdżarski i Przecławskim Obszarem Chronionego Krajobrazu . Występują tu jedynie swa pomniki przyrody ożywionej . Zasady gospodarowania na tych terenach powinny odpowiadać odpowiednim aktom prawnym , regulującym zasady funkcjonowania obszarów i obiektów chronionych . Należy podjąć działania do objęcia formalną ochroną proponowane obiekty przyrodnicze.

Materiały źródłowe

- Inwentaryzacja złóż kopalin stałych do lokalnej produkcji materiałów budowlanych w gminie Radomyśl Wielki , PG w Krakowie (w skali 1 : 25 000 udostępniona przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie Wydz. Ochrony Środowiska)
- Inwentaryzacja przyrodnicza miasta i gminy Radomyśl Wielki
- Raport o stanie środowiska w województwie tarnowskim w 1996r. , PIOŚ WIOŚ w Tarnowie
- Mapa zbiorników wód podziemnych woj. . tarnowskiego
- Kondracki J. Geografia Polski – Mezoregiony fizyczno – geograficzne
- PWN Warszawa 1994r.
- Red . A Liro – Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska , Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1998r.
- Inwentaryzacja urbanistyczna użytkowania terenu wykonana w 1999 r w skali 1 : 10 000.

2. Studium rolniczo – leśne

Rolnictwo

Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju rolnictwa miasta i gminy Radomyśl Wielki

Decydujący i bezpośredni wpływ na rozwój rolnictwa danego terenu mają gleby, które charakteryzują się większą lub mniejszą zasobnością w składniki pokarmowe . W strukturze typologicznej najważniejszą rolę odgrywają :

1. Bielicowe i pseudobielicowe – na gruntach ornych występują w podtypie pseudobielic . Występują we wszystkich wsiach . Wytworzyły się one piasków słabogliniastych , gliniastych lekkich , gliniastych mocnych , glin lekkich , średnich i ciężkich oraz utworów zwietrzelinowych . właściwości i wartość rolnicza tych gleb zależy w dużej mierze od stopnia ich przeobrażenia. Wymagają wysokiego stopnia kultury rolnej , w przeciwnym razie ulegają degradacji .
2. Brunatne wyługowane i kwaśne – Wytworzone z piasków luźnych , słabogliniastych zalegających na glinach lub ile . Gleby te podlegają procesowi ługowania w wyniku czego ich odczyn jest kwaśny .
3. Czarnoziemy zdegradowane – występują pod gruntami ornymi jak i użytkami zielonymi . Wytworzone są z piasków gliniastych lekkich i mocnych zalegających na piaskach luźnych .
4. Mady brunatne – występują pod gruntami użytkami zielonymi w większości miejscowości badanego obszaru . Posiadają kwaśny odczyn oraz charakteryzują się występowaniem substancji organicznej .
5. Gleby glejowe – gleby mineralne o składzie mechanicznym piasków słabonośnych, gliniastych i gliniastych zalegających na piaskach luźnych , powstałe w warunkach nadmiernego uwilgotnienia . Występują wyłącznie pod użytkami zielonymi .
6. Gleby murszowo – mineralne i murszowate :

- Gleby murszowo – mineralne wytworzone na płytkich zatorfieniach , gdzie torf zalegający na mineralnym podłożu uległ całkowitemu zmurszeniu . Występują wyłącznie pod użytkami zielonymi .
- Gleby murszowate – są glebami mineralnymi , które w poziomie próchniczym zawierają znaczne ilości zmurszałe substancji organicznej . Na glebach tych występują użytki zielone

7. Gleby torfowo – mułowe –_powstałe pod wpływem torfotwórczej roślinności w warunkach stałego nadmiernego uwilgotnienia . Na terenie gminy występują w niewielkich kompleksach we wsiach : Dulcza Wielka, Zdziarzec i Dąbie .

Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Grunty orne

Kompleksy rolniczej przydatności gleb stanowią ekosystemy glebowe posiadające zbliżone właściwości oraz mogące być podobnie zagospodarowane . Są one typami siedliskowymi rolniczej przestrzeni produkcyjnej , z którymi związany jest odpowiedni dobór roślin i określone warunki uprawne jak np. : zakres i zaawansowanie procesów degradacyjnych . Tak więc dokładniej niż klasyfikacja bonitacyjna, pozwalają ocenić przyrodniczą i gospodarczą wartość gleb . Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki na terenie miasta i gminy Radomyśl Wielki wyróżniono następujące kompleksy gleb :

Kompleks 2 – pszenny dobry – charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem gleb pod względem typologicznym , Występują tu następujące typy gleb : brunatne (przeważają brunatne właściwe i wyługowane wytworzone na glinie lekkiej i średniej), czarne ziemie , pseudobielicowe i mady . Stosunki powietrzno - wodne posiadają właściwe ; w latach o dużej ilości opadów gleby te mogą wykazywać nadmierne uwilgotnienie . Przy odpowiedniej kulturze rolnej mają możliwość awansu do kompleksu pierwszego . Na glebach tych wymagana jest uprawa pszenicy , buraków cukrowych .

Kompleks 3 – pszenny wadliwy - występuje w niewielkich obszarowo kompleksach we wsiach :Dąbie i Dąbrówka Wisłocka. Typologicznie reprezentowany jest przez gleby brunatne właściwe . Jest to kompleks pszenny wadliwy , ponieważ gleby położone są na lekkich skłonach o słabo wykształconym poziomie orno – próchniczym . Posiadają dobre właściwości fizyczne i chemiczne a zaliczone został do tego kompleksu ze względu na słabo wykształcony poziom ornopróchniczny i stosunki wodne – okresowo za suche . Są dość łatwe w uprawie i mogą podlegać erozji wodnej . Zalecana uprawa pszenicy .

Kompleks 4 – pszenno – żytni – typologicznie obejmuje gleby brunatne wyługowane wytworzone z piasku gliniastego oraz czarne ziemie i bielice . Posiadają właściwe stosunki powietrzno – wodne . Są glebami lekkimi w uprawie. Część gleb brunatnych po wzroście kultury rolnej może awansować do kompleksu wyższego .

Kompleks 5 – żytni dobry – pod względem typologicznym są to gleby brunatne wyługowane i pseudobielicowe oraz czarne ziemie zdegradowane wytworzone z piasku gliniastego lekkiego . Posiadają one okresowo niekorzystne stosunki powietrzno – wodne . Wrażliwe są na dłuższe okresy posuchy . Są to gleby lekkie do uprawy . Mała zasobność w składniki pokarmowe oraz wrażliwość na dłuższe okresy posuchy powoduje , że wysokość plonów uzyskiwanych na tych glebach uzależniona jest od intensywnego nawożenia oraz od ilości i rozkładu opadów atmosferycznych w okresie wegetacji . Na glebach tych dobre plony uzyskują : żyto , ziemniaki , owies .

Kompleks 6 – żytni słaby – charakteryzują się występowaniem następujących typów gleb : brunatne wyługowane i pseudo bielicowe wytworzone z piasków słabogliniastych . Są to gleby przepuszczalne i przewiewne oraz okresowo za suche . Charakteryzują się małą zasobnością w składniki pokarmowe , tak więc wysokość plonów uzależniona jest od stopnia nawożenia oraz od ilości opadów atmosferycznych

w czasie okresu wegetacyjnego . Na glebach tych udają się jedynie rośliny o najmniejszych wymaganiach .

Kompleks 7 – żytnio – łubinowy – w jego skład wchodzą gleby brunatne wyługowane i pseudobielicowe wytworzone z piasków słabogliniastych . Są one ubogie w składniki pokarmowe oraz za suche w okresie wegetacyjnym , kwaśne i podatne na erozję wietrzną . Nadają się do uprawy jedynie żyta i łubinu , a uzyskiwane polny są niskie .

Kompleks 8 – zbożowo – pastewny mocny – pod względem typologicznym zaliczane są tu gleby czarne ziemie zdegradowane , brunatne i pseudobielice . Posiadają one skład mechaniczny glin o wadliwym układzie stosunków powietrzno – wodnych . Są to gleby próchnicze i zasobne składniki pokarmowe . Położone są w obniżeniach terenu w wyniku czego posiadają stały lub okresowy nadmiar wilgoci , w wyniku czego wymagają drenowania . W kompleksie tym przeważają gleby średnio ciężkie i ciężkie w uprawie . Po przeprowadzeniu odpowiednich zabiegów agrotechnicznych gleby te mogą awansować do wyższych kompleksów . Zalecana jest uprawa następujących roślin : koniczyny , owsa , buraków pastewnych, brukwi oraz pszenicy cukrowej .

Kompleks 9 – zbożowo – pastewny słaby – typologicznie obejmują następujące gleby : brunatne wyługowane , czarne ziemie zdegradowane ,oraz pseudobielice o składzie mechanicznym piasków słabogliniastych i piasków gliniastych lekkich wodnolodowcowych . Posiadają wadliwy układ stosunków powietrzno – wodnych i małą zasobność w składniki pokarmowe . Gleby położone w obniżeniach terenu posiadają nadmiar wilgoci w wyniku czego stają się zawodne w plonowaniu . Są to gleby lekkie w uprawie , jednak w wyniku znacznego zawodnienia rozpoczęcie prac polowych nieznacznie się opóźnia . Po zdrenowaniu mają szansę awansować do wyższych kompleksów . Wysokość plonów uzależniona jest od nawożenia organiczno – mineralnego a także od ilości opadów atmosferycznych w czasie okresu wegetacyjnego .

Kompleks 14 – grunty orne przeznaczone pod użytki zielone . Występuje jedynie w niewielkim kompleksie we wsi Dulcza Mała zajmując 1,1% powierzchni wsi . Typologicznie jest to pseudobielica wytworzona z piasku słabogliniastego .

Użytki zielone

Kompleks 2z – użytki zielone średnie – występują wzdłuż potoków i dolin rzecznych . Występują w tym kompleksie mady wytworzone z glin lub piasku , brunatne wyługowane i zdegradowane . Posiadają w większości właściwe stosunki powietrzno – wodne ; jednak w okresach o dużej ilości opadów atmosferycznych wykazywać mogą nadmierne uwilgotnienie . Typ siedliskowy łęg właściwy . Mają ruń zwartą o dużej ilości trawy słodkiej i dużym zachwaszczeniu .

Kompleks 3z – użytki zielone słabe - charakteryzują się dużym zróżnicowaniem glebowym . Występują tu gleby brunatne wyługowane wytworzone z piasku , pseudobielicowe i czarne ziemie zdegradowane oraz gleby glejowe wytworzone z pyłu i gliny lekkiej . Stosunki wodne są okresowo lub stale podmokłe .

Procentowy udział poszczególnych kompleksów glebowych w ogólnym areale użytków rolnych w sołectwach przedstawia się następująco :

Lp	Sołectwo	Grunty orne								Użytki zielone	
		2	3	4	5	6	7	8	9	22z	3z
1	Dąbie	4,7	0,2	5,1	16,3	43,9	19,8	6,6	3,4	68,1	31,
2	Dąbrówka W	13,6	0,4	2,6	8,7	23,7	23,2	15,9	11,9	67,4	32,6
3	Dulcza Mała	13,5		5,3	16,8	36,1	13,9	6,5	6,8	53,7	46,3
4	Dulcza W	13,5		5,3	16,8	36,1	13,9	6,5	6,8	53,7	46,3
5	Janowiec	37,8			14,3	25,9	10,2	6,8	5,0	55,0	45,0
6	Partynia	29,5		5,0	12,4	25,5	18,6	6,5	2,5	49,0	51,0
7	Pień	42,8			12,5	33,0	2,1	4,6	5,0	91,6	8,4
8	Podborze	22,3		7,0	15,0	25,4	10,3	13,4	6,6	6,7	35,3
9	Radomyśl W	21,3			18,1	42,3	10,2	5,5	2,6	74,5	25,5
10	Ruda	18,4		4,4	9,2	30,9	22,1	4,7	10,3	38,6	61,4
11	Zdziarzec	13,5			13,1	49,5	13,3	5,1	5,5	49,6	50,4
12	Zgórsko										
13	Żarówka	11,8		1,5	12,2	54,8	19,1	0,2	0,4	54,5	45,5

Przydatność rolnicza gleb miasta i gminy Radomyśl

Klasyfikacja bonitacyjna gleb **miasta Radomyśl Wielki** przedstawia się następująco:

Klasa bonitacyjna	Grunty orne i sady		Użytki zielone	
	Powierzch. (ha)	% udział w ogóln. pow. grunt. ornych	Powierzch. (ha)	% udział w ogólnej pow.użytk. zielonych
IIIa	-	-	9,0	5,7
IIIb	4,0	0,5		
Iva	178,0	22,6	86,0	54,4
Ivb	252,0	32,0		
V	273,0	34,7	55,0	34,8
VI	80,0	10,2	5,0	3,2
VIZ	-	-	3,0	1,9
Razem	787,0	100,0	158,0	100,0

Klasyfikacja bonitacyjna gleb **gminy Radomyśl Wielki** przedstawia się następująco :

Klasa bonitacyjna	Grunty orne i sady		Użytki zielone	
	Powierzch. (ha)	% udział w ogól pow.grunt.ornych	Powierzch. (ha)	% udział w ogól. pow.użytk.zielonych
IIIa	-	-	55,0	3,3
IIIb	67,0	0,7		
Iva	1738,0	19,4	790,0	46,8
Ivb	2419,0	27,0		
V	3507,0	39,1	725,0	42,9
VI	1221,0	13,6	95,0	5,6
VIZ	17,0	0,2	24,0	1,4
Razem	8969,0	100,0	1689,0	100,0

Udział gleb w poszczególnych sołectwach miasta i gminy Radomyśl Wielki w poszczególnych sołectwach przedstawia tabela:

Sołectwo	Grunty orne						Użytki zielone			
	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	III	IV	V	VI
Dąbie		2,6	3,2	26,6	57,9	9,7	2,4	65,4	24,4	7,8
Dąbrówka W			15,4	32,5	40,6	11,5	2,4	40,1	43,2	14,3
Dulcza Mała		2,7	24,9	14,9	41,5	16,0	9,4	51,9	38,1	0,6
Dulcza W		2,7	24,9	14,9	41,5	16,0	9,4	51,9	38,1	0,6
Janowiec		14,9	28,6	20,6	16,7	9,2	2036	53,3	26,0	0,1
Partynia			6,9	37,7	37,7	17,7	1,1	53,7	33,5	11,7
Pień		0,7	12,6	62,3	21,9	2,5	42,5	37,0	19,5	1,0
Podborze		8,9	23,6	35,6	22,3	9,6	9,3	53,1	30,5	7,1
Radomyśl W		4,8	19,2	15,4	51,0	9,6	10,0	58,0	29,6	2,4
Ruda		1,1	3,6	23,4	47,6	24,3	-	37,3	62,2	0,5
Zdziarzec		0,8	17,1	17,4	49,2	15,5	2,8	38,5	48,9	9,8
Zgórsko	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
Żarówka			17,0	16,8	53,4	12,8	3,2	50,0	37,6	9,2
Wólka Dulecka*			10,5	43,3	31,5	14,7	29,2	39,9	18,9	12,0

* przed włączeniem do miasta

Z powyższych zestawień tabelarycznych wynika , iż w obrębie gruntów ornych na terenie miasta przeważają grunty IVa i IVb klasy bonitacyjnej , łącznie zajmują one 54,6% powierzchni gruntów ornych i sadów miasta . Grunty klasy IIIb zajmują tylko 0,5% powierzchni . Na obszarze tym w obrębie użytków zielonych występuje również znaczna przewaga gruntów dobrych ; grunty III i IV klasy bonitacyjnej zajmują 60% powierzchni użytków zielonych. Natomiast , na terenie gminy występuje przewaga gruntów najsłabszych V i VI klasy bonitacyjnej . Łącznie zajmują one powierzchnię 52,7% powierzchni gruntów ornych i sadów . Niewielki udział w klasyfikacji bonitacyjnej posiadają grunty IIIb klasy bonitacyjnej. W użytkach zielonych zaobserwowano równowagę pomiędzy występowaniem gleb III i IV a V i VI klasy bonitacyjnej . Przestrzennie najlepsze gleby pod względem bonitacyjnym (IIIb – IV b klasy bonitacyjnej) występują w miejscowościach : Pień – 75,6% , Podborze – 68,1%, Janowiec – 64,1% i Wólka Dulecka – 53,8% . Najsłabsze , zaś w : Rudzie, Dąbiu , Żarówce , Zdziarcu i Dulczy Małej i Wielkiej . na terenie miasta i gminy nie występują gleby zagrożone erozją wodną w stopniu silnym i bardzo silnym .

Melioracje

W celu poprawy stosunków wodnych niektórych terenów gminy i miasta Radomyśl Wielki oraz podniesienia ich wydajności, wykonano tu szereg urządzeń melioracyjnych , a tereny zmeliorowane przedstawiono na mapie Studium rolniczo-leśne w skali 1 : 10 000. W poniższej tabeli wykazano obszary zmeliorowane urządzeniami szczegółowymi i podstawowymi w poszczególnych sołectwach (wg Książki Ewidencji Urządzeń Wodno Melioracyjnych Miasta i Gminy Radomyśl Wielki stan na dzień 31 grudnia 1998 r.)

Lp	Sołectwo	Pow. zmeliorowana [ha]
1	Radomyśl Wielki	299,00
2	Dąbie	645,36
3	Dąbrówka Wisłocka	20,00
4	Dulcza Wielka	1407,00
5	Dulcza Mała	233,00
6	Janowiec	141,00
7	Partynia	521,00
8	Pień	150,00
9	Podborze	451,39
10	Ruda	1 491,91
11	Zdziarzec	740,00
12	Żarówka	837,00
13	Wólka Dulecka	183,00
14	Razem	7 119,66

Ochrona gleb przed zainwestowaniem

Na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995r. O ochronie gruntów rolnych i leśnych gruntami chronionymi przed zainwestowaniem na cele nierolne są w mieście i gminie Radomyśl Wielki są :

- Grunty kasy bonitacyjnej I , IIIa i IIIb (grunty najściślej chronione) – przeznaczenie na cele nierolne areału tych gruntów o powierzchni powyżej 0,5 ha wymaga zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej . Na omawianym obszarze zajmują one 0,5 % ogólnej liczby użytków rolnych.
- Grunty klas bonitacyjnych IVa i IVb (grunty chronione warunkowo) – przeznaczenie na cele nierolne , areału powyżej 1 ha wymaga zgody Wojewody. Na terenie gminy zajmują 39,5 % ogólnej liczby użytków rolnych.
- Grunty klas bonitacyjnych V i VI organiczne

Struktura użytkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Użytkowanie gruntów miasta i gminy Radomyśl Wielki na podstawie Wykazu Gruntów wg stanu na dzień 1 stycznia 1999r przedstawia się następująco:

MIASTO RADOMYŚL WIELKI

Użytki rolne –636,0ha (76,2% ogólnej powierzchni miasta) w tym:

- grunty orne –508,0ha (79,9% ogólnej powierzchni użytków rolnych);
- sady –14ha (2,2% ogólnej powierzchni użytków rolnych);
- łąki –67,0ha (10,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych);
- pastwiska – 47,0ha (7,4% ogólnej powierzchni użytków rolnych).

Użytki leśne – 62,0ha (7,4% ogólnej powierzchni miasta).

GMINA RADOMYŚL WIELKI

Użytki rolne –10972,0ha (72,4% ogólnej powierzchni gminy) w tym:

- grunty orne –9170,0ha (83,6% użytków rolnych);
- sady – 61,0ha (0,6% użytków rolnych);

- łąki – 751,0ha (6,8% użytków rolnych);
- pastwiska – 990,0ha (9,0% użytków rolnych).

Użytki leśne – 3103,0ha (20,5% ogólnej powierzchni gminy).

W strukturze użytkowania gruntów miasta i gminy Radomyśl Wielki zdecydowanie dominują użytki rolne , co świadczy o ich wybitnie rolniczym charakterze . W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty orne oraz użytki zielone, które koncentrują się głównie w dolinach rzek . Bardzo małe znaczenie posiadają sady – głównie przydomowe . Tak , więc podstawowym kierunkiem użytkowania gruntów jest kierunek polowy z udziałem łąk i pastwisk .

Struktura produkcji rolnej

Na ogół produkcji rolnej składa się produkcja roślinna i produkcja zwierzęca.

Produkcja roślinna w indywidualnych gospodarstwach rolnych przedstawia się następująco na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego – 1996r. :

Wyszczególnienie	Powierzchnia zasiewów		Wysokość zbiorów
	Ha	%	Q/ ha
Zboża	5569,23	79,0	27,7
W tym :			
Pszenica	882,81	15,8	29,5
Żyto	1208,17	21,7	23,0
Jęczmień	133,30	2,4	26,0
Owies	1477,44	26,5	28,0
Pszenżyto	1866,91	33,5	29,0
Ziemniaki	1165,95	16,5	130,0
Buraki cukrowe	8,32	0,1	200,0
Warzywa grunt.	42,86	0,6	bd
Pozostałe	261,80	3,7	bd
Razem	7048,16	100,0	-

Z powyższej analizy wynika , iż dominującym kierunkiem produkcji roślinnej jest kierunek zbożowo – ziemniaczany , w którym udział zbóż wynosi 79,0% całkowitych zasiewów miasta i gminy .

Zasiewy w poszczególnych sołectwach w gminie Radomyśl Wielki

lp	Sołectwo	Zboża						Ziemniaki	Buraki cukrowe	Warzywa gruntowe	Truskawki
		ogółem	pszenica	Żyto	jęczmień	owies	Pszenżyto				
	Podborze	149,22	42,22	46,55	4,77	45,64	10,04	45,64		2,98	0,8
	Dulcza Mała	232,42	67,56	11,64	6,44	130,70	16,08	81,32	0,50	1,84	2,65
	Dulcza Wielka	556,26	129,82	181,04	28,80	193,68	22,92	124,23		7,02	9,03
	Pień	170,53	61,11	45,15	12,30	40,47	11,5	55,82		2,76	0,51
	Partynia	224,76	67,54	54,64	11,37	73,79	17,42	77,42		4,20	1,47
	Ruda	682,41	100,71	253,63	23,77	251,86	52,44	198,79	4,14	8,2	3,03
	Janowiec	135,45	34,12	43,26	1,10	50,85	6,12	51,66		1,53	6,51
	Żarówka	410,93	65,98	156,39	4,19	176,44	7,93	92,79		1,23	1,94
	Zdziarzec	279,24	88,35	52,15	3,55	98,16	37,03	97,62		2,49	0,96
10	Dąbie	417,34	56,00	135,55	8,57	183,98	33,24	145,38	0,10	3,29	1,49
11	Dąbrówka W.	356,47	58,46	139,04	1,00	132,65	25,32	104,83	3,58	1,95	2,07
12	Zgórsko	113,33	32,25	38,60	3,50	30,11	8,87	27,51		0,22	0,08
13	Radomyśl W.	1840,87	78,69	50,53	24,54	69,11	1618	62,94		5,15	0,53

Struktura produkcji zwierzęcej

Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego – 1996r. przedstawia się następująco :

Wyszczególnienie	ogółem szt.	Na .100 ha użytk. rolnych
Bydło	4086	35,2
w tym krowy	2549	21,9
trzoda chlewna	9388	80,9

Pogłowie zwierząt gospodarskich w mieście i gminie Radomyśl Wielki :

	Sołectwo	Bydło		Trzoda chlewna	
		ogółem	Krowy	ogółem	lochy
1	Dąbie	345	219	1275	61
2	Dąbrówka W	381	212	890	93
3	Dulcza Mała	406	253	599	56
4	Dulcza Wielka	555	338	1243	69
5	Janowiec	182	123	233	15
6	Partynia	232	166	639	30
7	Pień	128	88	332	22
8	Podborze	171	132	218	7
9	Radomyśl W	185	132	851	90
10	Ruda	738	424	1524	109
11	Zdziarzec	279	179	762	45
12	Zgórsko	119	79	86	5
13	Żarówka	362	207	736	32
14	Razem	4086	2549	9388	634

Produkcja zwierzęca na terenie analizowanego obszaru traktowana jest jako podstawowa gałąź produkcji rolnej obok produkcji roślinnej .
Specjalistyczna hodowla zwierząt gospodarskich na tym terenie to :

- Fermy drobiu rzeźnego i niosek : Radomyśl Wielki – 4 gospodarstwa , Zdziarzec – 3 gospodarstwa , Dąbie – 7 gospodarstw , Żarówka – 4 gospodarstwa , Dulcza Wielka – 3 gospodarstwa , Dulcza Mała – 2 gospodarstwa , Partynia , Zgórsko i Ruda po – 1 gospodarstwie , Zdziarzec – 2 gospodarstwa .
- Tuczarnie trzody chlewnej : Dąbie – 2 gospodarstwa , Radomyśl Wielki – 1 gospodarstwo , Dąbrówka Wisłocka – 2 gospodarstwa , Zdziarzec – 1 gospodarstwo .

Stawy rybne w Zgórsku , stanowiące zespół 5 stawów o powierzchni około 7 ha. Będące częścią dużego kompleksu stawów w Izbiskach (gmina Wadowice Górne) , do niedawna własność Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Kolbuszowej – obecnie stawy wydzierżawione osobie prywatnej .

Kierunki specjalizacji produkcji rolnej gminy

Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej w mieście i gminie Radomyśl Wielki jest uprawa zbóż szczególnie żyta oraz i pszenżyta, owsa, uzupełniającym jest natomiast uprawa okopowych (ziemniaków) .
Kierunkiem produkcji zwierzęcej jest hodowla trzody chlewnej a następnie drobiu i bydła .

Reasumując kierunkiem produkcji rolnej jest wielokierunkowy system produkcji a więc zbożowo – pastewno – okopowy z udziałem bydła , trzody chlewnej i drobiu .

Wg spisu rolnego z ogólnej liczby 2154 indywidualnych gospodarstw rolnych 1034 tj. 48,0% posiada kierunek produkcji rolnej mieszany , 647 tj. 30,0% - zwierzęcy a 438 gospodarstw tj. 20,3% roślinny .

Struktura własnościowa i wielkościowa gospodarstw rolnych

Główni dysponenci ziemi na terenie miasta i gminy

Wyszczególnienie	Miasto	Gmina
Grunty osób fizycznych wchodzących w skład indywidualnych gospodarstw rolnych	473ha (56,6%)	11458ha(75,6%)
Grunty osób fizycznych nie wchodzących w skład indywidualnych gospodarstw rolnych	207ha(24,8%)	583ha(3,8%)
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	18ha(2,1%)	565ha(3,7%)
Grunty Państwowego gospodarstwa Leśnego	21ha(2,5%)	1733ha(11,4%)
Grunty Komunalne	58ha(6,9%)	480ha(33,2%)
Grunty Kościołów i związków wyznaniowych	10ha(1,2%)	48ha(0,3%)

W strukturze własnościowej gospodarstw rolnych dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych , który włada 87,3 % użytków rolnych miasta i gminy Radomyśl.
Sektor indywidualnych gospodarstw rolnych w mieście Radomyśl Wielki włada 410 ha użytków rolnych, co stanowi 64,5 % ogólnej powierzchni użytków rolnych miasta, a w gminie Radomyśl Wielki 88,7 ha, tj. 66,6 % ogólnej powierzchni użytków rolnych gminy. Ogółem na terenie miasta w 1996r. (wg Spisu Rolnego) zarejestrowano 213 indywidualnych gospodarstw rolnych o przeciętnym areale 3,6 ha, natomiast w gminie Radomyśl Wielki odpowiednio –1947gospodarstwa o przeciętnym areale 4,7 ha.
Systematyka indywidualnych gospodarstw rolnych wg grup obszarowych w 1996r. (wg Powszechnego Spisu Rolnego) przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie		Grupy obszarowe										Ogółem	
		1-2		2-5		5-10		10-15		>15			
		szt/ha		szt/ha	%	szt/ha	%	szt/ha	%	szt/ha	%	szt/ha	%
miasto	liczba ind. gosp. rolnych	84	39,4	93	43,7	29	13,6	4	1,9	3	1,4	213	100
	areał użytk. rolnych	117	15,0	292	37,5	185	23,7	47	6,0	139	178	779	100
gmina	liczba ind. gosp. rolnych	260	13,3	925	47,5	690	35,4	60	3,1	12	0,6	1947	100
	areał użytk. rolnych	376	4,1	1871	20,4	5980	65,2	687	7,5	259	2,8	9172	100

Demograficzny aspekt rozwoju wsi i rolnictwa

Zatrudnienie w sektorze indywidualnych gospodarstw rolnych w mieście i gminie Radomyśl Wielki wynosi 4644 osób, w tym liczba osób pracujących wyłącznie w gospodarstwie rolnym wynosi 4510 osób, a pracujących głównie 134 osób. Wskaźnik zatrudnienia na 100ha użytków rolnych wynosi tu ok. 40 osób, zaś w warunkach optymalnych wynosić powinien ok. 20 osób na 100ha. W mieście zatrudnienie w sektorze indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi 263, w tym wyłącznie 254 osób a głównie 9 osób. Wskaźnik zatrudnienia na 100ha użytków rolnych kształtuje się na poziomie 41 osób.

Usługi związane z rolnictwem

Na inwentaryzowanym obszarze występują następujące zakłady obsługujące tamtejsze rolnictwo :

- Ubojnie i masarnie w : Radomyślu Wielkim (2 zakłady) , Zdziarcu (1 zakład) , Żarówce (1 zakład) , Dulczy Wielkiej (1 zakład) ,
- Masarnie w : Radomyślu Wielkim (1 zakład) , Dulczy Wielkiej (1 zakład) i Rudzie (1 zakład) ,
- Ubojnie w : Radomyślu Wielkim (1 zakład) , Zdziarcu (1 zakład) Żarówce (1 zakład) ,
- Piekarnie w : Radomyślu Wielkim (GS Samopomoc Chłopska) , Rudzie (1 zakład) ,
- Młyn w Radomyślu Wielkim ,

- Usługi polowe dla rolnictwa przejęte przez prywatnego przedsiębiorcę po byłym SKR w Zdziarcu ,
- Tartaki w : Radomyślu Wielkim i Rudzie ,
- Stolarnie w Rudzie i Dąbiu ,
- Usługi weterynaryjne – dwie lecznice w Radomyślu Wielkim .
- Zlewnia mleka w Radomyślu Wielkim obsługiwana przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Dębicy

Obsługa zbytu płodów rolnych

- Skup żywca rzeźnego odbywa się przez miejscowe zakłady przetwórstwa mięsnego oraz przez zakłady z Mielca , Tarnowa i Dąbrowy Tarnowskiej ,
- Skup żywca drobiowego odbywa się przez Zakłady Drobiowe „ Animex" w Dębicy,
- Truskawki , pomidory i ogórki oraz owoce runa leśnego skupowane są przez Zakład Kazex – Chłodnia z Rzeszowa ,
- Skup zboża odbywa się przez drobne zakłady młynarskie na terenie gminy i gmin ościennych oraz przez Zakłady Młynarskie w Chorzelowie ,
- Mleko skupywane jest przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Dębicy ,
- Ponadto sprzedaż płodów rolnych odbywa się bezpośrednio na targowiskach w Radomyślu Wielkim i sąsiednich gmin .
- Buraki cukrowe skupywane są przez cukrownię „ Ropczyce" .

Leśnictwo

Lasy i grunty na terenie miasta i gminy Radomyśl według wykazu gruntów (stan na dzień 1 stycznia 1999r.) zajmują areał 3229 ha , co stanowi 20,2 % ogólnej powierzchni gminy (średnia lesistość byłego województwa tarnowskiego wynosi ok. 19,5 %) . Występują w dwóch dużych kompleksach w zachodniej części gminy oraz w większych i mniejszych w pozostałej części gminy . Głównym drzewostanem jest sosna z niewielkim udziałem liściastych (dębem , brzozą i olchą) . Ich struktura własnościowa przedstawia się następująco :

- Lasy Państwowego Gospodarstwa Leśnego zajmują powierzchnię wg obowiązującego planu urządzenia lasu 1732,26 ha , tj.53,6 % ogólnej lesistości gminy ,
- Lasy osób fizycznych wchodzących w skład indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni 1343ha , tj. 41,6 % ogólnej lesistości gminy ,
- Lasy wchodzące w skład własności osób fizycznych nie stanowiących gospodarstw rolnych – 50ha , tj. 1,5% ogólnej lesistości badanego obszaru .

Lasy będące własnością Państwowego Gospodarstwa Leśnego administrowane są przez Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska (obręb leśny Dąbrowa Tarnowska) , podlegającego Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie .
Lasy państwowe na terenie gminy Radomyśl Wielki pełnią funkcje gospodarcze i ochronne, a zasady gospodarki leśnej w tych lasach określa plan urządzenia lasów opracowany na lata 1 stycznia 1996r. – 31 grudnia 2005r.

- Występujące na tym terenie lasy ochronne (wodochronne) o powierzchni 1352,55 ha ustanowione zostały na podstawie przepisów szczególnych , a

mianowicie :Zarządzenie nr 234 Ministra Ochrony Środowiska , Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 listopada 1996r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska .

Lasy gospodarcze zajmują powierzchnię 334,93 ha .

Dodatkową funkcją lasów jest funkcja rekreacyjna , którą pełnią największe zwarte kompleksy leśne położone w : Janowicach , Dulczy i Żarówce .

Lasy nie będące własnością Skarbu Państwa występują w większości sołectw w mniejszych lub większych kompleksach . Posiadają wyłącznie funkcje gospodarcze , a zasady i zadania gospodarki leśnej określają uproszczone plany urządzenia lasów:

- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Ruda na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Dąbie na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Janowiec na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Dulcza Wielka na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Pień na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Partynia na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Zdziarzec na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Dąbrówka Wisłocka na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Podborze na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych miasta Radomyśl Wielki na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r
- Uproszczony plan urządzenia lasów własności osób fizycznych wsi Wólka Dulecka na okres od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 2004r.

Powierzchnię lasów, stanowiące własność osób fizycznych w 1998r. wg Referatu Podatkowego UMiG w Radomyślu Wielkim przedstawia tabela:

Lp	Sołectwo	Powierzchnia lasów w ha	% udział w ogólnej pow. lasów prywatnych
1	Dąbie	196,10	14,6
2	Dąbrówka W	140,84	10,5
3	Dulcza Mała	92,57	6,9
4	Dulcza Wielka	72,39	5,4
5	Janowiec	114,78	8,6
6	Partynia	45,68	3,4
7	Pień	9,99	0,7
8	Podborze	52,83	3,9
9	Radomyśl W	114,65	8,5
10	Ruda	180,97	13,5

11	Zdziarzec	125,02	9,3
12	Zgórsko	6,51	0,5
13	Żarówka	188,42	14,0
14	Razem	1340,75	100,0

Strukturę przyrodniczą lasów analizowanego terenu przedstawiono w części ekofizjograficznej opracowania .

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych prowadzi nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska z upoważnienia Starostwa powiatowego w Mielcu .

Szanse rozwoju rolnictwa i leśnictwa w gminie

- Dogodne położenie gminy Radomyśl Wielki w stosunku do lokalnych rynków zbytu płodów rolnych ; gmina ta znajduje się w strefie żywicielskiej Tarnowa , Mielca oraz Rzeszowa .
- Rozwój małych i średnich zakładów branży rolno – spożywczej sektora prywatnego , stwarzający możliwość rozwoju produkcji rolniczej oraz zatrudnienia nadwyżki siły roboczej ,
- Wysoki poziom produkcji rolnej o małym stopniu skażenia metalami ciężkimi , dający potencjalne możliwości rozwoju gospodarstw ekologicznych
- Potencjalne możliwości rozwoju agroturystyki jako dodatkowego źródła dochodów rolników zwłaszcza, że rolnicy dysponują do końca nie wykorzystaną przez siebie bazą mieszkaniową ,
- Dogodne warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa gminy na które składają się : warunki klimatyczne ; jest to region zaliczany do najcieplejszych w Polsce , dogodne warunki ukształtowania terenu ; przewaga gruntów płaskich lub lekko pofalowanych oraz gleby o średniej wartości bonitacyjnej .
- Możliwość uprawy roślin o dużych wymaganiach cieplnych ,
- Duże zasoby siły roboczej umożliwiają rozwój upraw pracochłonnych ,
- Wysoki udział gleb słabych V i VI klasy bonitacyjnej wskazanych do zalesienia .

Bariery i zagrożenia rozwoju funkcji rolniczej i leśnej na terenie gminy

- Brak dużych przetwórni rolno – spożywczych na omawianym terenie ,
- Regres usług rolniczych oraz bardzo niski stopień usług otoczenia rolnictwa ,
- Niska opłacalność produkcji spowodowana bardzo niskimi cenami płodów rolnych oraz rosnącymi cenami środków do produkcji rolnej (nawozów mineralnych , maszyn i środków ochrony rośli) , powoduje spadek intensywności produkcji rolnej ,
- Brak organizacji rolniczych głównie grup producenckich , które zajmowałyby się organizowaniem zbywania płodów rolnych (oferowanie odbiorcy towaru tej samej jakości) oraz hurtowym nabywaniem środków do produkcji rolnej,
- Brak dużych specjalistycznych i towarowych gospodarstw rolnych
- Niekorzystne stosunki agrarne przejawiające się przewagą gospodarstw małych i średnich , niskotowarowych

Materiały źródłowe

- Powszechny Spis Rolny 1996r. – Użytkowanie gruntów , powierzchnia zasiewów i zwierzęta gospodarskie - Urząd Statystyczny w Tarnowie 1997r.
- Powszechny Spis Rolny 1996r. – Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie tarnowskim - Urząd Statystyczny w Tarnowie 1997r.
- Rocznik Statystyczny województwa tarnowskiego 1998r. Urząd Statystyczny w Tarnowie 1998r.
- Wykaz gruntów wg stanu na dzień 1 stycznia 1998r.
- Mapa glebowo – rolnicza miasta i gminy Radomyśl Wielki w skali 1:5000
- Uproszczone plany urządzenia lasów własności osób fizycznych Plan urządzenia lasów Skarbu Państwa opracowany na lata 1 stycznia 1996r. – 31 grudnia 2005r.
- Informacje uzyskane w czasie wizji terenowych , z rozmów z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Radomyśl Wielki i mieszkańcami miasta i gminy .

3. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Zakłady usługowo-przemysłowe

Ustawa o działalności gospodarczej z dnia 23 grudnia 1988 r (Dz. U. Nr 41) stworzyła warunki do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Od chwili wejścia jej w życie, na terenie miasta i gminy Radomyśl Wielki wydano szereg koncesji na prowadzenie działalności usługowej i rzemieślniczej. Najwięcej utworzono punktów stałego i obwoźnego handlu detalicznego.
Na drugim miejscu znalazły się zakłady świadczące usługi w nieregularnym przewozie towarów . Kolejne miejsca zajmują rzemieślnicy prowadzący usługi murarskie i tynkarskie.

Największe jednak niebezpieczeństwo dla środowiska przyrodniczego (zatrucie wód gruntowych) stanowią powstałe na terenie miasta i gminy ubojnie zwierząt, ze sprzedażą w ramach uboju gospodarczego. Odpady ubojni w postaci łbów, kopyt, ogonów i wnętrzności zabitych zwierząt, głównie bydła, zakopywane są „gdzie się da". Przy czym warstwa przysypującego piasku jest bardzo mała. Na skutek opadów atmosferycznych zakopane odpady są wypłukiwane na wierzch gromadząc chmary owadów i niesamowity odór. Takie dzikie wysypisko odpadów znajduje się w lasku obok cmentarza żydowskiego w Radomyślu Wielkim. Ubojnie te winny być objęte szczególną opieką Sanepidu.

Kolejne rodzaje działalności gospodarczej dotyczą takich dziedzin jak : malarstwo pokojowe, stolarstwo z tapicerstwem, instalatorstwo elektryczne, taksówkarstwo, ślusarstwo, posadzkarstwo, mechanika samochodowa, produkcja materiałów budowlanych, mała gastronomia obwoźna, lecznictwo profilaktyka chorób zwierzęcych, naprawa i sprzedaż rtv, itp.

Zakłady produkcji rolniczej

Źródłem zanieczyszczeń środowiska naturalnego, a w szczególności wód powierzchniowych i gruntowych, są fermy hodujące gęsi, kaczki i kurczaki. Zjawisko to występuje wtedy, kiedy budynki inwentarskie i wybiegi dla gęsi i kaczek znajdują się w nieodpowiedniej odległości od potoków, studni i rowów melioracyjnych.

Tereny przylegające do ferm, wszystkich rodzajów produkcji, wymagają szerszych badań specjalistycznych pod kątem zanieczyszczenia wód i gleby.

Zakłady wydobywcze surowców naturalnych

Zakład Produkcji Materiałów Budowlanych w Podborzu zwany potocznie cegielnią, usytuowany jest na zboczu potoku Zgórskiego, który wcina się głębokim korytem, odsłaniając iły mioceńskie.

Iły mioceńskie wykorzystuje się jako podstawowy surowiec miejscowego zakładu, produkującego głównie cegłę paloną.

Cegielnia obejmuje obszar ok. 3 ha. W najlepszym dla cegielni okresie dawała ona produkcję 3,5 min cegły rocznie.

Odpady poprodukcyjne, głównie gruz cegielniany i popiół po wypaleniu wyrobów ceramicznych, łącznie ok. 150 m^3 w ciągu roku, gromadzony jest na terenie zakładu i następnie sukcesywnie zbywany na utwardzanie dróg dojazdowych do pól.

Zakład posiada kanalizację bytowo-gospodarczą. Odbiornikami ścieków są 3 bezodpływowe szamba o średnicy betonów 150 cm, oraz dwa osadniki o średnicy 100 cm. Zbiorniki oczyszczane są okresowo i wywożone na pola miejscowych rolników.

Znaczącym źródłem zanieczyszczeń jest emisja do atmosfery gazów i pyłów z miejscowej lokalnej kotłowni, która nie posiada urządzeń ochrony atmosfery.

Zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego mogły być zakłady wydobywcze surowców naturalnych – Kopalnia Partynia. Złoże ropno-naftowe odkryte w bezpośrednim wierceniem geologiczno-poszukiwawczym na terenie miejscowości Partynia w 1958 r. Po przebiciu osadów miocenu na głębokości 828,4 m wiercenie weszło w utwory jurajskie uzyskując z wapieni astartu i klimerydu przemysłową produkcję ropy naftowej. W kilka lat później na skutek nadmiernej eksploatacji (rurociąg ropny do Mielca) wydobycie eksploatowanych szybów zaczął spadać. Obecnie zakłady są likwidowane.

Zakład Gospodarki Komunalnej

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Radomyślu Wielkim zlokalizowany jest w mieści przy ulicy Targowej.

Na swoim wyposażeniu posiada samochód – śmieciarkę, do wywożenia odpadów komunalnych stałych, oraz beczkowóz do wywożenia ścieków.

Oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy Radomyśl Wielki wytwarza się około 3 700 m^3/dobę ścieków socjalno-bytowych, z tego około 300 m^3/dobę to ścieki wytworzone w mieście.

Ścieki odprowadzane są do wód powierzchniowych w stanie surowym. W mieście poprzez kanalizację wód opadowych, w części wschodniej miasta – do potoku

Partyńskiego, oraz w części zachodniej miasta do rowu melioracyjnego będącego również dopływem potoku Partyńskiego. Wyniki badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Tarnowie, dotyczących ścieków odprowadzanych przez kanalizację deszczową wskazują, że wody te są niezbyt zanieczyszczone ściekami socjalno-bytowymi. Natomiast ścieki odprowadzane do rowu melioracyjnego oznaczają się wysokim stopniem zanieczyszczenia.
W bieżącym roku będzie oddana do użytku oczyszczalnia ścieków typ – SBR, której przepustowość dwóch ciągów technologicznych wynosić będzie 150 m^3/dobę. Do oczyszczalni podłączone są dwa osiedla Wola i Kościuszki.

We wsiach gminy ścieki z gospodarstw indywidualnych i posesji prywatnych odprowadzane są częściowo do zbiorników wybieralnych, w większej jednak części do ziemi lub małych cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych.

- Wysypisko odpadów (omówienie w p.VI.5),
- Ujęcia wód dla celów bytowo-gospodarczych (omówiono w p. VI.4),
- Gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa sołectw (omówiono w p. VI 4, 5)
- Układ komunikacyjny (omówiono w p. VI. 3).

V. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY RADOMYŚL WIELKI.

1. Demografia.

1.1. Zmiany ludnościowe miasta i gminy.

Miasto i gmina Radomyśl Wielki na koniec 1998 roku zamieszkiwało 13490 osób, w tym: 2640 osób w mieście Radomyśl Wielki, a 10850 osób we wsiach. Średnia gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 83 osób/km^2 , w tym: 294 w mieście i 72 na wsiach (przy średniej gęstości zaludnienia dla powiatu mieleckiego 153, a dla województwa podkarpackiego 118 osób/km^2).

Zmiany ludności w poszczególnych latach przedstawia poniższe zestawienie:

	1990	1992	1995	1996	1999
Ogółem	12998	13101	13245	13323	13490
Kobiety	6523	6538	6644	6668	6783
Mężczyźni	6475	6563	6601	6655	6707
Miasto	1775	1823	1892	2351	2640
Wsie	11223	11285	11353	10972	10850

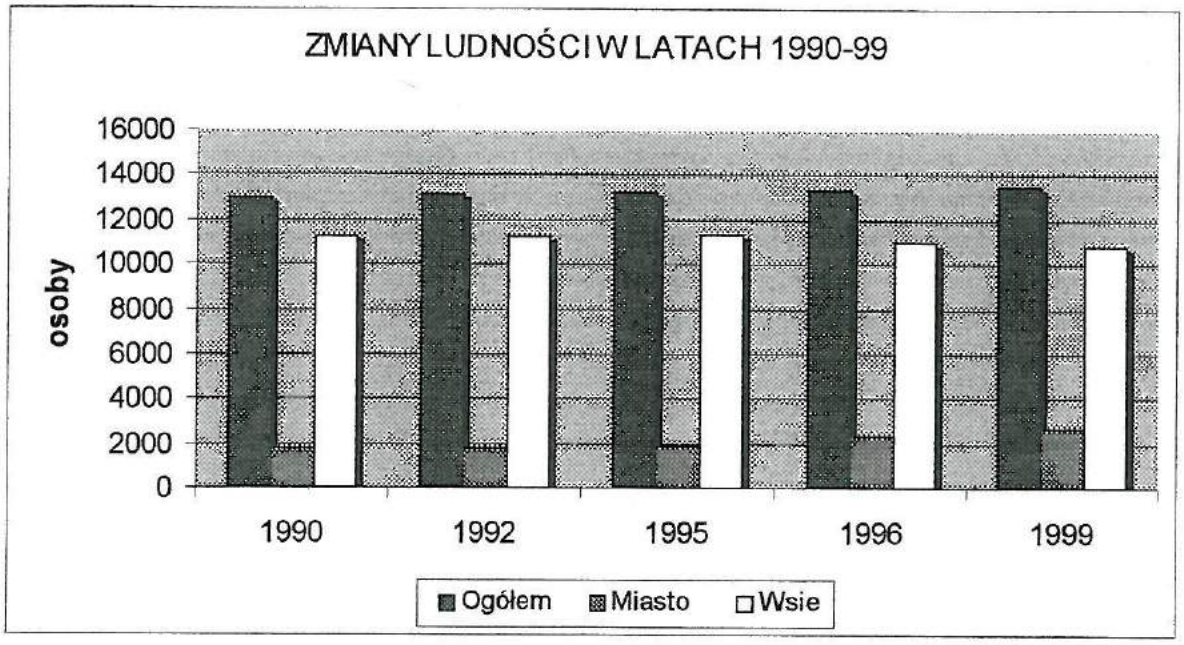

Dynamika wzrostu ludności w ciągu ostatnich lat, pomimo niezbyt dużego tempa (w latach 1990-98 –103,8%), była sukcesywna i równomierna w całym okresie, z wyraźnym ożywieniem w ciągu ostatnich dwóch lat.
Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) był w całym tym okresie wyrównany i wynosił 101 kobiet/100 mężczyzn. Świadczy to o równomiernym rozwoju procesów demograficznych. W mieście powyższy współczynnik zmniejszył się ze 107 w roku 1990 do 103 w roku 1998, a w obszarach

wiejskich wynosił w całym okresie lat 90-tych 100 kobiet/100 mężczyzn. Również wyrównana była liczba kobiet i mężczyzn w wieku 20-29 lat, czyli w okresie zawierania związków małżeńskich.
Wskutek zmiany podziału terytorialnego miasta i obszarów wiejskich w 1996 roku, czego efektem był wzrost obszaru i ludności miasta, nastąpiły zmiany w zaludnieniu miasta i obszarów wiejskich, które uniemożliwiają dokonanie analizy rzeczywistego wzrostu demograficznego w tych jednostkach.
Liczbę ludności poszczególnych jednostek osadniczych gminy przedstawia poniższe zestawienie:

Jednostka osadnicza	Liczba ludności	%
Radomyśl Wielki	2640	19,6
Dąbie	979	7,3
Dąbrówka Wisłocka	714	5,3
Dulcza Mała	870	6,4
Dulcza Wielka	1724	12,8
Janowiec	624	4,6
Partynia	1074	8,0
Podborze	759	5,6
Pień	346	2,5
Ruda	1529	11,3
Zdziarzec	940	7,0
Zarówka	895	6,6
Zgórsko	385	2,8

Wielkość jednostek tworzących sieć osadniczą gminy jest zróżnicowana. Największą jednostką jest Radomyśl Wielki, który skupia ok. 20% ludności gminy. W trzech miejscowościach: Dulczy Wielkiej, Partyni i Rudzie liczba mieszkańców przekroczyła tysiąc osób. Pozostałe miejscowości są niewielkie, w tym dwie mają poniżej 500 mieszkańców.

1.2. Przebieg procesów demograficznych

Na kształtowanie się rzeczywistego poziomu ludności mają wpływ dwa podstawowe czynniki, a mianowicie:
— przyrost naturalny, będący różnicą pomiędzy liczbą zgonów i urodzeń
— saldo migracji, będące różnicą między napływem i odpływem ludności na zewnątrz gminy.
Wzajemne proporcje oraz bezwzględne wielkości tych elementów określają kierunek i dynamikę zmian demograficznych gminy.

	1990	1992	1995	1996	1997	1998
Małżeństwa	87	85	76	77	79	X
Urodzenia	282	232	187	216	199	174
Zgony	114	128	129	130	123	112
Przyrost naturalny	168	104	58	86	76	62
Saldo migracji stałej	-159	-50	-31	-29	-96	X

Wskaźniki na 1000 mieszkańców

	1990	1992	1995	1996	1997	1998
Małżeństwa	6,7	6,5	5,7	5,8	5,9	X
Urodzenia	21,7	17,7	14,1	16,2	14,8	12,9
Zgony	8,8	9,8	9,7	9,7	9,1	8,3
Przyrost naturalny	12,9	7,9	4,3	6,4	5,7	4,5
Saldo migracji stałej	-12,2	-3,8	-2,3	-2,2	-7,2	x

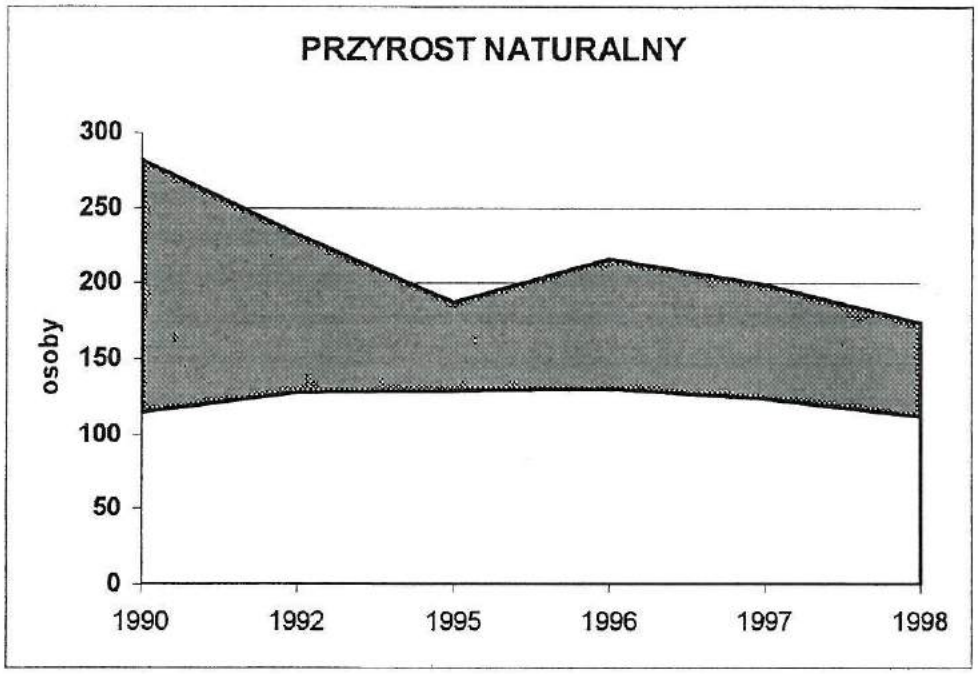

Poziom przyrostu naturalnego był na obszarze gminy niski. W latach 90-tych uległ on znacznemu zmniejszeniu z 12,9‰ w 1990 roku do 4,5‰ w roku 1998. Wskaźnik przyrostu naturalnego był nieznacznie niższy w mieście (1990 r. – 8,7‰, 1996 r. – 5,5‰), niż na obszarach wiejskich (1990 r. – 13,3‰, 1996 r. – 6,6‰). Pomimo iż niski, poziom przyrostu miasta i gminy był jednak wyższy od przyrostu naturalnego dla powiatu mieleckiego – 3,9‰ oraz województwa podkarpackiego 3,2‰. Ten niski poziom przyrostu naturalnego kształtowany był przez bardzo szybko zmniejszający się poziom urodzeń (1990 r. –21,7‰, 1998 r. – 12,9‰) oraz – przeciętnie niższy od średniego – poziom zgonów (1990 r.- 8,8‰, 1998 r. – 8,3‰).

Drugi czynnik kształtujący liczbę ludności – saldo migracji – był w prawie całym analizowanym okresie ujemny, z utrzymującą się tendencją spadku odpływu ludności. To zmniejszające się w latach 90-tych saldo migracji było efektem powrotu na obszary gminy ludności dotychczas pracującej i zamieszkującej na terenach przemysłowych. Spowodowane zostało utratą miejsc pracy przez zazwyczaj słabiej wykształconą ludność pochodzącą z obszarów wiejskich. W ostatnich latach również zmniejszeniu uległo saldo migracji czasowych. Było to wynikiem nie tylko zmniejszonych wyjazdów do pracy, ale również mniejszego stopnia korzystania z internatów przez młodzież uczącą się w szkołach średnich. Niekorzystne, ujemne saldo migracji świadczy o małym stopniu atrakcyjności gminy. Było ono również charakterystyczne dla całego

obszaru powiatu mieleckiego –1,6‰ oraz województwa podkarpackiego –0,5‰.

Jak wynika z powyższego, ludność miasta i gminy zwiększała się w całym analizowanym okresie głównie dzięki przyrostowi naturalnemu. Rzeczywisty przyrost ludności osłabiany był przez odpływ ludności, który ulegał zmniejszeniu w latach 90-tych.

1.3. Przemiany struktury wiekowej ludności

Odbiciem dynamiki procesów demograficznych są przemiany struktury wiekowej ludności.

Wysoki poziom urodzeń utrzymujący się na obszarze gminy jeszcze w latach 80-tych i początku lat 90-tych wpłynął na ukształtowanie się młodej struktury wieku charakteryzującej się wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz niskim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.

	1995		1996		1998	
	osoby	%	osoby	%	Osoby	%
Ludność ogółem w tym wieku:	13245	100,0	13323	100,0	13481	100,0
Przedprodukcyjnym 0 -17lat	4288	32,4	4301	32,2	4295	31,9
Produkcyjnym 18-59 lat – kobiety 18-64 lat – mężczyźni	7076	53,4	7127	53,5	7260	53,9
Poprodukcyjnym >60lat – kobiety >65lat – mężczyźni	1881	14,2	1895	14,3	1926	14,3

W ciągu ostatnich lat nastąpił spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wzrosła grupa ludności w wieku produkcyjnym oraz – w mniejszym stopniu - zwiększyła się w wieku poprodukcyjnym. Struktura wiekowa ludności gminy, zarówno w porównaniu do średniej struktury województwa podkarpackiego jak i struktury powiatu mieleckiego, jest korzystniejsza w grupie wieku przedprodukcyjnego, natomiast niekorzystna w grupie wieku poprodukcyjnego. Wielkość obu tych grup wiekowych powoduje wysokie obciążenie ludności w wieku produkcyjnym – wskaźnik obciążenia wynosił w 1998 r. 82 osoby na 100 osób w wieku produkcyjnym i był to wskaźnik znacznie wyższy niż średnia dla województwa (75) i powiatu (76).

W poszczególnych grupach wiekowych występowało znaczne zróżnicowanie poziomu ludności wg płci. W grupie wieku przedprodukcyjnego występowała w zasadzie równowaga płci, w wieku produkcyjnym widoczna była wyraźna przewaga mężczyzn, co może świadczyć o znacznej migracji kobiet z obszaru gminy. Natomiast w wieku poprodukcyjnym występowała bardzo duża przewaga kobiet – wynik nadumieralności mężczyzn.

Struktura wiekowa w cząstkowych grupach wiekowych w 1998 roku przedstawiała się następująco:

Ludność w wieku:	osoby	% ogółu ludności
0-2 lat	595	4,5
3-6	967	7,3
7-14	1975	14,8
15-18	915	6,9

W strukturze wieku zwraca uwagę dość niski udział dzieci w wieku do 2 lat (wynik obniżenia liczby urodzeń w ostatnich latach), bardzo wysoki udział populacji dzieci w wieku do 14 lat oraz młodzieży w wieku 15-18 lat

Udział poszczególnych grup wiekowych ludności był zróżnicowany w mieście i na obszarach wiejskich. W mieście struktura wiekowa ludności była korzystniejsza - niższy był udział ludności w wieku przed- i poprodukcyjnym, wyższy w wieku produkcyjnym. W obszarach wiejskich wysoki był natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym, nieznacznie wyższy również w wieku przedprodukcyjnym. Znaczy udział tych dwu grup ludności powodował więc duże obciążenie demograficzne ludności w wieku produkcyjnym. .

Strukturę wiekową ludności gminy w odniesieniu do struktury województwa podkarpackiego oraz powiatu mieleckiego w 1998 roku obrazuje poniższe zestawienie:

	Miasto i gmina Radomyśl Wielki	Województwo podkarpackie	Powiat mielecki
ludność ogółem w tym w wieku:	100,0%	100,0%	100,0%
Przedprodukcyjnym	31,9	29,3	30,0
Produkcyjnym	53,9	57,1	56,8
Poprodukcyjnym	14,3	13,6	13,2

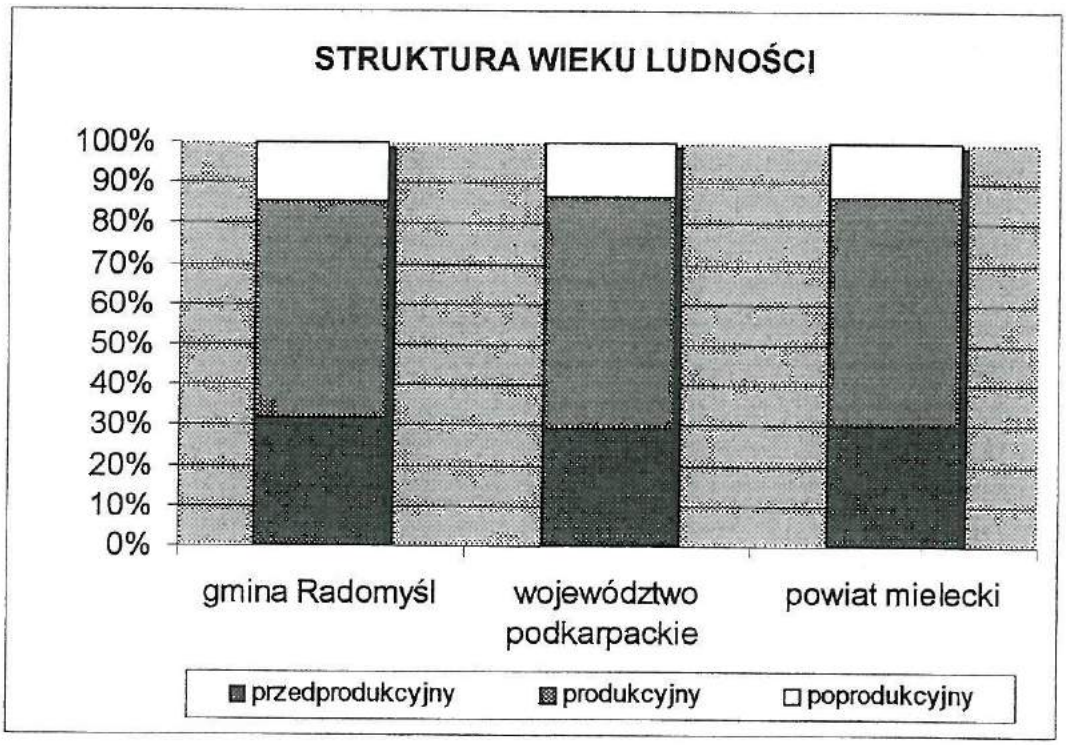

Reasumując :

Miasto i gminę Radomyśl Wielki cechowała stała tendencja wzrostu ludności, przy umiarkowanym tempie tego wzrostu.

Korzystnymi cechami populacji ludności miasta i gminy są:

- wyrównany współczynnik feminizacji
- niski poziom zgonów
- korzystna struktura wiekowa ludności ze znacznym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym
- zmniejszający się odpływ ludności z obszaru gminy.

Niepokojącymi zjawiskami, zaznaczającymi się w ostatnich latach są:

- niska dynamika wzrostu ludności,
- zmniejszający się znacznie w latach 90-tych poziom urodzeń,
- spadek ilości zawieranych małżeństw
- nadmierność mężczyzn.

2. Gospodarka

2.1. Aktywność gospodarcza pozarolnicza

W latach 90-tych liczba jednostek prowadzących działalność gospodarczą znacznie wzrosła, co przedstawia poniższe zestawienie.

	1990	1995	1996	1997	1999
Podmioty gospodarcze w tym:	288	350	407	429	437
- sektor publiczny	15	16	17	18	17
- sektor prywatny	273	334	390	411	420
w tym zakłady osób fizycznych		294	345	355	370

Dynamika wzrostu w latach 1990-99 była bardzo dość znaczna (152%), jednak niższa niż w innych obszarach regionu, nawet typowo wiejskich. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych dotyczył głównie podmiotów sektora prywatnego. Poziom aktywności gospodarczej społeczeństwa jest nadal niski.

Niewielka liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą ma swoje odbicie w niekorzystnym wskaźniku przedsiębiorczości mierzonym liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla całego obszaru miasta i gminy wynosił 31. Był on znacznie niższy od i tak bardzo

niskiego wskaźnika dla województwa podkarpackiego wynoszącego 50 podmiotów/1000 mieszkańców oraz dla powiatu mieleckiego (48). Odpowiedni średni wskaźnik dla Polski wynosił 67 podmiotów/1000 mieszkańców.

W strukturze własnościowej podmiotów dominują podmioty sektora prywatnego, z których ponad 88% stanowią jednostki osób fizycznych. Wśród zarejestrowanych firm jedynie cztery stanowią spółki prawa handlowego, dwie z udziałem kapitału zagranicznego.

W strukturze branżowej podmiotów gospodarczych wyraźnie dominują podmioty prowadzące działalność handlową i usługową (40% ogółu podmiotów), ale wysoki jest także udział podmiotów prowadzących działalność transportową 13% podmiotów, podobnie wysoki jest również udział podmiotów prowadzących działalność produkcyjną (11,7%).

Większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą to jednostki małe, obejmujące najczęściej samozatrudnienie prowadzących działalność gospodarczą. Funkcjonują również jednak małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne wykorzystujące surowce miejscowe. Są to zakłady przetwórstwa mięsnego w: Radomyślu, Partyni, Rudzie i Dulczy Wielkiej oraz cegielnia w Podeborzu. Większe zakłady produkcyjne to również: Zakłady Gumowe, Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Wdrożeniowe „Enpol" i Spółdzielnia Usługowo-Wytwórcza w Partyni oraz piekarnia w Radomyślu.

Podmioty gospodarcze wg sekcji EKD

Sekcja EKD	1997	
	Podmioty	%
A. Rolnictwo, leśnictwo	28	6,5
B. Rybołówstwo, rybactwo	0	0
C. Górnictwo, kopalnictwo	0	0
D. Działalność produkcyjna	50	11,7
E. Zaopatrzenie w energię el., gaz i wodę	0	0
F. Budownictwo	53	12,3
G. Handel i naprawy	169	39,4
H. Hotele i restauracje	3	0,7
I. Transport, gosp. magazynowa	56	13,0
J. Pośrednictwo finansowe	4	0,9
K. Obsługa nieruchomości	16	3,7
L. Administracja publiczna	2	0,5
M. Edukacja	15	3,5
N. Ochrona zdrowia	11	2,5
O. Pozostała działalność	23	5,3
Razem	430	100,0

Wyrazem rozwoju, głównie jednostek działalności produkcyjnej, jest wzrost liczby pracujących, co przedstawia powyższe zestawienie:

Pracujący	1990	1995	1996	1999
Ogółem	1,3	1,8	1,6	2,0
- sektor publiczny	1,0	0,5	0,5	0,5
- sektor prywatny	0,3	1,3	1,1	1,5

W latach 90-tych wystąpił więc wzrost liczby pracujących w sektorze prywatnym, przy znacznym spadku pracujących w sektorze publicznym.

2.2. Działalność rolnicza

Działalność rolnicza jest dominującym miejscem pracy dla ludności miasta i gminy Radomyśl Wielki, szczególnie jej obszarów wiejskich. Z 13323 osób zamieszkałych w gminie w 1996 r. (Powszechny Spis Rolny) 11626 osób – 87,3% mieszkało w rolniczych gospodarstwach domowych.
W mieście udział ten był znacznie niższy. Z gospodarstwem rolniczym związane było 356 gospodarstw domowych oraz 1528 osób – 57,8% ogółu ludności miasta. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła więc 4,29 osób i była dość wysoka jak na obszary miejskie.
Na obszarach wiejskich z gospodarstwem rolniczym związane było 2156 gospodarstw domowych oraz 10098 osób – 93,1% ogółu ludności wsi. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła więc 4,68 osób.

W 1996 r. funkcjonowało 2160 indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych oraz 358 działek rolnych o powierzchni mniejszej niż 1 ha. Działki stanowiły więc 14% ogółu gospodarstw. Struktura ta była odmienna w mieście i na obszarach wiejskich.
W mieście z 358 gospodarstw rolnych, działki rolne stanowiły ponad 40% ogółu. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosiła 4,5 ha. W strukturze wielkości gospodarstw dominowały więc gospodarstwa małe o areale od 1-5 ha, które stanowiły 50% ogółu gospodarstw. Udział gospodarstw większych był znikomy.
Na obszarach wiejskich natomiast spośród 2160 gospodarstw rolnych, działek rolnych było jedynie 213 (9,9%). Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosiła 5,6 ha. W strukturze wielkości gospodarstw dominowały więc gospodarstwa większe o areale od 2-5 ha (43% ogółu gospodarstw) oraz 5-7 ha (21%). Udział gospodarstw większych ponad 10 ha był jak na obszar Polski południowej dość znaczny (3,4%).

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w mieście i gminie Radomyśl Wielki była znacznie korzystniejsza od struktury agrarnej województwa podkarpackiego, gdzie średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosiła 3,5 ha oraz dla powiatu mieleckiego (4,0 ha).

Struktura wielkości gospodarstw rolnych.

	Miasto		Wsie	
	Ilość gospodarstw	%	Ilość gospodarstw	%
Gospodarstwa rolne - ogółem	358	100,0	2160	100,0
- działki rolne (do 1 ha)	145	40,5	213	9,9
- gospodarstwa indywidualne w tym:	213	59,5	1947	90,1
1-2 ha	84	23,4	260	12,0
2-5 ha	93	26,0	925	42,3
5-7 ha	21	5,8	449	20,8
7-10 ha	8	2,2	241	11,1
10-15 ha	4	1,1	60	2,8
>15 ha	3	1,0	12	0,6

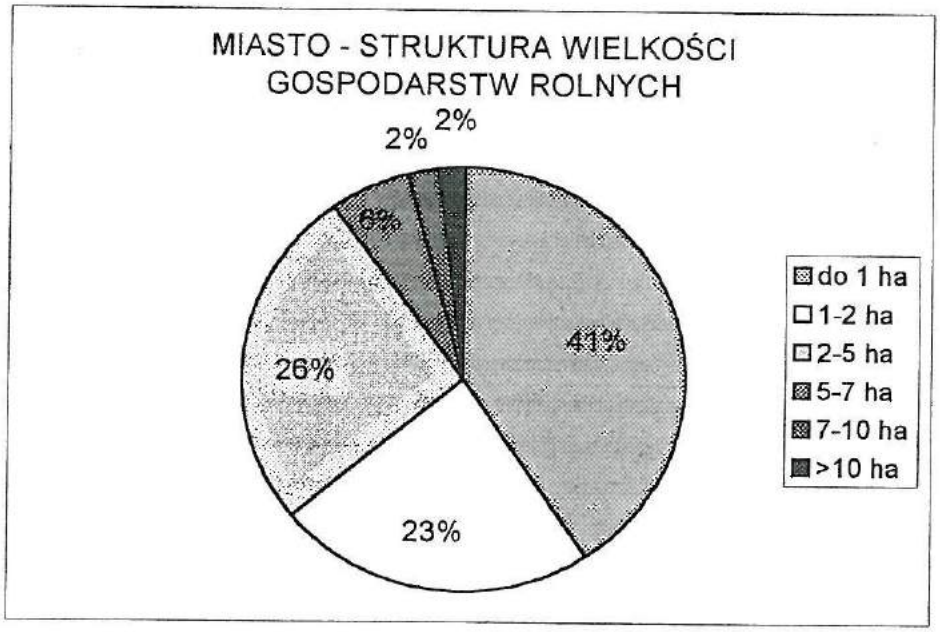

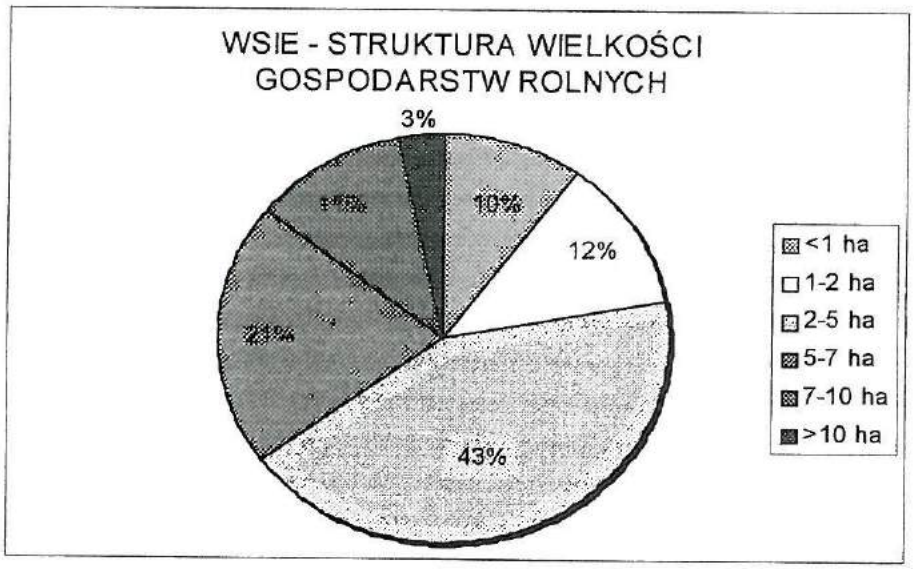

Struktura wieku ludności zamieszkałej w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego odbiegała od średniej struktury wieku dla gminy i wynosiła:

Ludność	Miasto		Wsie	
	osoby	%	Osoby	%
Ogółem W tym w wieku:	1528	100,0	10098	100,0
- przedprodukcyjnym	467	30,6	3148	31,2
- produkcyjnym w tym: - mobilnym - niemobilnym	842 588 254	55,1 38,5 16,6	5372 3728 1644	53,2 36,9 16,3
- poprodukcyjnym	219	14,3	1578	15,6

Z powyższego zestawienia wynika, że ludność miasta była nieznacznie młodsza od ludności obszarów wiejskich. Wyższy był tu udział ludności w wieku produkcyjnym mobilnym, a niższy w wieku poprodukcyjnym. Społeczność gminy związana z rolnictwem była więc nieznacznie „starsza" od pozostałej ludności.

Spośród ludności w wieku powyżej 15 lat związanej z gospodarstwem rolnym – 8491 osób, pracujących było 6770 osób. Pracę w swoim gospodarstwie rolnym (wyłącznie i głównie) wykonywało 5147 osoby, tj. 76% pracujących a pracę poza swoim gospodarstwem rolnym – 1523 osób, tj. 24%. Jak na gminę miejsko-wiejską wysoki był więc udział pracujących głównie w swoim gospodarstwie rolnym. W porównaniu do lat 80-tych wzrósł udział pracujących wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym, a zmniejszył się udział rolników wykonujących pracę najemną.

Wysoki i wzrastający udział pracujących w swoim gospodarstwie rolnym a zmniejszający się udział wykonujących prace najemną jest procesem charakterystycznym dla kilku ostatnich lat i związany jest ze zmianami ekonomicznymi i licznymi zwolnieniami rolników z pracy pozarolniczej. Praca w swoim gospodarstwie rolnym stawała się więc z konieczności dla dużej grupy gospodarstw jedynym źródłem utrzymania.

Aktywność ekonomiczną ludności w wieku 15 i więcej lat związanej z gospodarstwem rolnym przedstawia poniższe zestawienie:

	Miasto		Wsie	
	Ogółem	W tym:kobiety	Ogółem	W tym kobiety
Ogółem	1123		7368	
1. Pracujący	870	457	5900	2873
W swoim gospodarstwie rolnym - wyłącznie - głównie	545 17	298 8	4443 142	2384 41
Poza swoim gospodarstwem rolnym - wyłącznie - głównie	91 217	38 113	229 1086	93 355

Wskaźnik pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych był w gminie niezbyt wysoki (jak na obszar południowo-wschodniej Polski) i wynosił 51 osób (w

mieście 67, na obszarach wiejskich 49 osób/100 ha UR). Analogiczny wskaźnik dla kraju 29 osób. Wielkość tego wskaźnika obrazuje skalę nadzatrudnienia w rolnictwie oraz wielkość potencjalnego bezrobocia agrarnego w gminie. Bezrobocie agrarne dotyczy osób pracujących w gospodarstwie rolnym, których praca nie jest konieczna, a wymuszona została brakiem możliwości zatrudnienia w zawodach pozarolniczych.

To wymuszone zatrudnienie w rolnictwie ma decydujący wpływ na niską wydajność pracy oraz poziom dochodów rolniczych. Rozmiary bezrobocia agrarnego można określić dla dwóch poziomów wskaźnika:

- przy wskaźniku optymalnym, dającym możliwość znaczącego podniesienia poziomu dochodów rolniczych - 20 osób pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych – nadmiar pracujących w gospodarstwach rolnych wyniósłby 3 tys. osób, tj. 60% obecnego zatrudnienia w rolnictwie; przy wskaźniku możliwym do osiągnięcia na obszarze gminy w perspektywie kilkunastu lat - 40 osób pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych – nadmiar pracujących w gospodarstwach rolnych wyniósłby 1,1 tys. osób, tj. 22% obecnego zatrudnienia w rolnictwie.

Te znaczne nadwyżki zasobów pracy wpływać będą w najbliższej perspektywie na konieczność przeobrażeń rynku pracy na obszarze gminy w kierunku powstawania pozarolnicznych miejsc pracy i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Zmianę profilu zatrudnienia w dużym stopniu utrudnia niski poziom wykształcenia ludności rolniczej. Poniższa tabela przedstawia poziom wykształcenia ludności w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkałej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego.

Poziom wykształcenia	Miasto		Wsie	
	osoby	%	osoby	%
Wyższe	47	4,2	49	0,7
Policealne	37	3,3	52	0,7
Średnie zawodowe	251	22,3	707	9,6
Średnie ogólnokształcące	55	4,9	135	1,8
Zasadnicze zawodowe	344	30,4	2564	34,7
Podstawowe i bez wykształcenia	394	34,9	3871	52,5
Razem	1128	100,0	7378	100,0

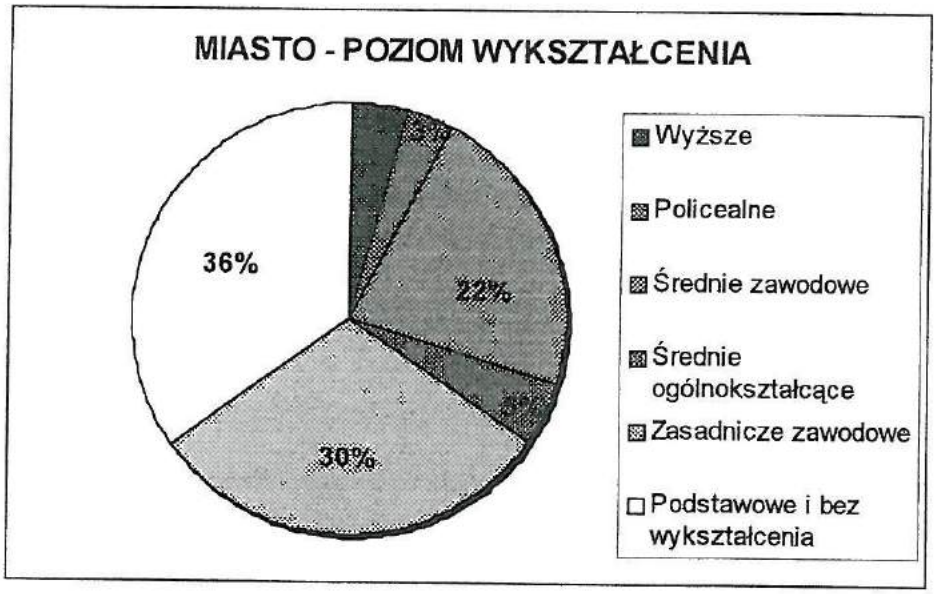

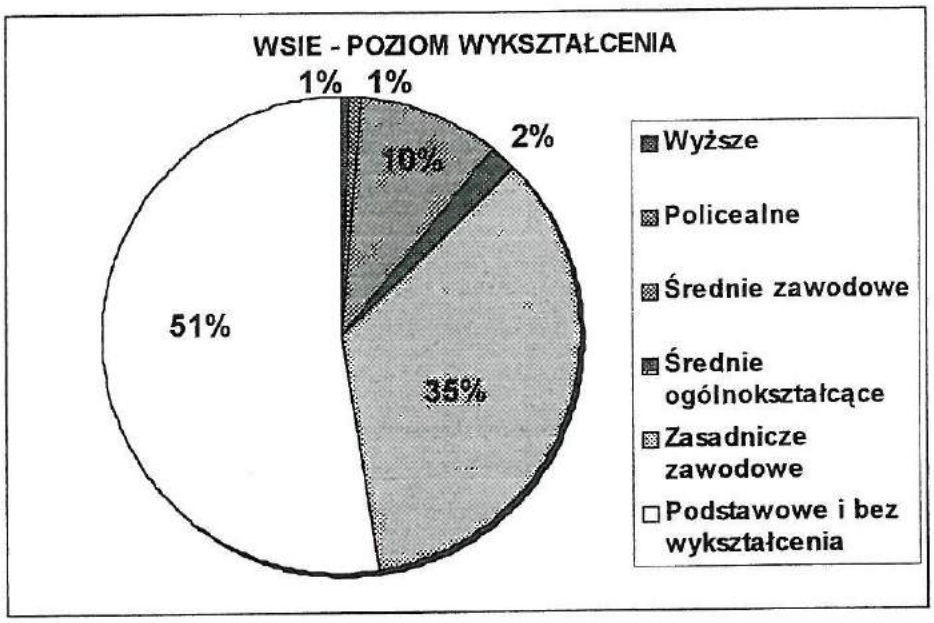

Wyraźnie widoczny jest zróżnicowany poziom wykształcenia ludności miasta i wsi. W mieście udział ludności z wykształceniem wyższym i średnim jest dość wysoki, natomiast na obszarach wiejskich udział ludności z tym wykształceniem jest znikomy, dominuje ludność o wykształceniu zawodowym lub bez wykształcenia.

Również niski był poziom wykształcenia rolniczego użytkowników gospodarstw rolnych, co ma niebagatelne znaczenie w perspektywie konieczności zmian w funkcjonowaniu rolnictwa. Niski poziom wykształcenia - szczególnie na obszarach wiejskich - i brak kwalifikacji rolniczych uznać można za jedną z istotnych barier na drodze modernizacji rolnictwa gminy i powstawania pozarolniczych miejsc pracy.

Pomimo wysokiego udziału pracujących głównie lub wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym, rolnictwo było głównym lub jedynym źródłem utrzymania tylko dla 2455 osób, tj. 29% ludności aktywnej ekonomicznie (powyżej 15 lat) związanym z gospodarstwem rolnym. Z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym utrzymywało się 1771 osób (20,8%), a ze źródeł niezarobkowych (świadczenia rentowe i emerytalne, zasiłek dla bezrobotnych) – aż 3185 osób, tj. 50,2%. Najwięcej osób zamieszkujących w gospodarstwach domowych związanych z rolnictwem utrzymywało się więc ze źródeł niezarobkowych. Tak wysoki udział osób utrzymujących się głównie ze źródeł niezarobkowych spowodowany jest „starszą" strukturą wieku ludności aktywnej ekonomicznie związanej z rolnictwem i możliwością łatwego uzyskania tych świadczeń.

Źródła utrzymania ludności aktywnej ekonomicznie związanej z rolnictwem są znacznie zróżnicowane w mieście i na obszarach wiejskich, co przedstawia poniższe zestawienie:

Ludność	Miasto		Wsie	
	Osoby	%	Osoby	%
Ludność w wieku 15 i więcej lat Utrzymujący się głównie lub wyłącznie:	1123	100,0	7368	100,0
- z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	166	14,8	2289	31,1
- z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym	327	29,1	1444	19,6
- ze źródeł niezarobkowych	424	56,1	2761	40,3

W mieście poza wyższym udziałem utrzymujących się z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym, wyższy był także udział utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (głównie emerytalno-rentowych).

Odbiciem źródeł utrzymania ludności aktywnej ekonomicznie są źródła utrzymania gospodarstw domowych. Z pracy w swoim gospodarstwie rolnym utrzymywało się 38% gospodarstw domowych (w skali kraju 42%), z pracy poza gospodarstwem – 28%, ze źródeł niezarobkowych – 34%. Analogiczny udział źródeł utrzymania gospodarstw domowych w 1988 roku wynosił: 58% - z pracy w swoim gospodarstwie rolnym, 31% - z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym, 11%- ze źródeł niezarobkowych. Struktura ta uwidacznia wyraźne niekorzystne procesy jakie zaszły w ostatnich latach. Pomimo wzrostu liczby pracujących w rolnictwie, zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych, dla których rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania. Dynamicznie wzrosła natomiast liczba gospodarstw utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych, co uwidacznia uzależnienie poziomu życia na wsi od pomocy socjalnej.

Gospodarstwa domowe	Miasto		Wsie	
	Osoby	%	Osoby	%
Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego indywidualnego Utrzymujące się głównie lub wyłącznie:	356	100,0	2156	100,0
- z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	52	14,6	900	41,7
- z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym	164	46,1	535	24,8
- ze źródeł niezarobkowych	140	39,3	717	33,2

Wymienione wyżej czynniki, a więc: niewielki areał gospodarstw, wysoki wskaźnik pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych, „zaawansowana" struktura wieku użytkowników gospodarstw oraz czynniki niezależne od rolników, np. polityka rolna – determinują rozwój i jakość produkcji rolnej.

W gospodarstwach rolnych dominuje produkcja mieszana oraz chów trzody chlewnej i drobiu. Towarowa produkcja rolnicza była bardzo niska, przeważała produkcja drobnoskalowa, głównie na zaspokojenie własnych potrzeb gospodarstw. Tylko wyspowo występowały nieliczne gospodarstwa specjalistyczne, głównie chów trzody chlewnej i drobiu.

Reasumując, pozarolniczy rynek pracy jest w mieście i gminie Radomyśl Wielki bardzo ubogi, choć w ostatnich latach cechuje go wysoka dynamika powstawania nowych podmiotów gospodarczych. Funkcjonujące w gminie firmy zatrudniają po kilka osób, a większość obejmuje jedynie samozatrudnienie właścicieli. Liczne zwolnienia z pracy poza gminą były przyczyną wystąpienia dużej skali bezrobocia, które obejmowało 12% ludności w wieku produkcyjnym. Również wysokie było bezrobocie agrarne, związane z nadmiernym zatrudnieniem w rolnictwie w stosunku do wielkości areału gospodarstw.

Przeważająca część ludności miasta i gminy (87%) związana jest z rolniczym gospodarstwem domowym. Jednak głównie z powodu:

- małego areału gospodarstw,
- bardzo niskiej produkcji towarowej i produkowaniem głównie na samozaopatrzenie,

— niskich nakładów na rozwój gospodarstwa i produkcji rolnej,
— wysokiego wskaźnika pracujących w rolnictwie,

bardzo niskie były dochody uzyskiwane z prowadzenia gospodarstwa rolnego.
Zasoby pracy gminy Radomyśl Wielki cechuje:

— niski poziom wykształcenia (głównie na obszarach wiejskich),
— wysoki wskaźnik aktywności zawodowej,
— wysoki wskaźnik pracujących w rolnictwie,
— bardzo duży udział utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania.

2.3. Bezrobocie

Odpowiedzią na zmiany w gospodarce lat 90-tych - podobnie jak w całym kraju – było pojawienie się zjawiska bezrobocia. W mieście i gminie Radomyśl Wielki skala tego zjawiska była dość wysoka i obejmowała:
1992 r. – 1011 osób, w tym 384 kobiet
1995 r. – 1126 osób, w tym 500 kobiet
1996 r. – 1086 osób, w tym 539 kobiet
1999 r. – 912 osób, w tym 476 kobiet

Wskaźnik bezrobocia mierzony do liczby osób w wieku produkcyjnym był dość wysoki i wynosił 12%. Spośród bezrobotnych znaczny i zwiększający się był udział nie posiadających prawa do zasiłku – w roku 1999 aż 82%. Było to wynikiem przede wszystkim zaostrzenia przepisów znowelizowanej ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, a głównie zmniejszeniem okresu pobierania zasiłku, jak i czasu potrzebnego do jego otrzymania.

Poziom bezrobocia rejestrowanego w urzędach pracy nie odzwierciedla jednak w pełni skali bezrobocia na obszarze gminy. Występuje tu bowiem bezrobocie agrarne polegające na nadmiernym zatrudnieniu w rolnictwie w stosunku do areału gospodarstwa rolnego i osiąganych przez niego dochodów
Nie pełny obraz bezrobocia wsi spowodowany jest także faktem nie kwalifikowania do korzystania ze świadczeń dla bezrobotnych rolników posiadających gospodarstwa o powierzchni przekraczającej 2 ha, którzy w związku z tym nie podlegają ewidencji w urzędach pracy.

3. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy stanowiły na koniec 1998 roku 3225 zamieszkałych mieszkań, które posiadały 10,5 tys. izb o 225,8 tys. m^2 powierzchni użytkowej.

Na przestrzeni ostatnich lat stan zasobów kształtował się następująco:

	1992	1996	1998
- mieszkania	3066	3175	3190
- izby	9785	10278	10350
- powierzchnia użytkowa w tys.m^2	208,2	219,6	220,9

Dynamika wzrostu zasobów mieszkaniowych lat była dość znaczna (w latach 1992-98 - 104,0) i przewyższa dynamikę przyrostu ludności. Znacznie wyższy był przyrost ilości izb – 105,8% oraz powierzchni użytkowej mieszkań – 106,1%, co było wynikiem budowy mieszkań większych i o lepszym standardzie.

Mieszkania oddane do użytku w latach:

	1990	1992	1995	1996	1997	1998
- mieszkania	48	29	36	18	8	30
- izby	190	122	151	75	34	133
- przeciętna pow. użytkowa mieszkania w m^2	101	108	103	126	95,6	127

Były to przeważnie mieszkania w budownictwie jednorodzinnym. Liczba mieszkań oddawanych do użytku po 1992 roku utrzymywała się na podobnym poziomie poza latami 1996-97 kiedy odnotowano znaczny spadek. Było to wynikiem nie tyle przedłużającego się cyklu budowy mieszkań, co obowiązującego prawa podatkowego.
Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców miasta i gminy przedstawiają się następująco:

Standardy	1992	1998
- liczba osób na mieszkanie	4,3	4,2
- liczba izb w mieszkaniu	3,2	3,25
- liczba osób na izbę	1,33	1,28
Powierzchnia użytkowa w m^2 na:		
- 1 mieszkanie	67,9	69,2
- 1 osobę	15,9	16,5

Porównując standardy mieszkaniowe należy stwierdzić nieznaczną poprawę idącą w kierunku zmniejszenia zagęszczenia izb oraz powiększenia powierzchni użytkowych. Przeciętne standardy zamieszkania były na obszarze miasta i gminy zbliżone do średnich dla powiatu mieleckiego, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 63,5 m^2 a na jedną osobę przypadało 16,8 m^2. Analogiczne standardy dla województwa podkarpackiego wynosiły odpowiednio: 66,1 m^2 i 17,6 m^2.

Warunki zamieszkania były znacznie korzystniejsze w mieście niż na obszarach wiejskich. W mieście niższe było zagęszczenie na izbę a znacznie wyższa powierzchnia użytkowa zarówno mieszkań jak i przypadająca na jedną osobę.

4. Infrastruktura społeczna

4.1. Oświata

Przedszkola

Na obszarze miasta i gminy opiekę przedszkolną sprawuje jedno przedszkole zlokalizowane w mieście Radomyśl Wielki oraz oddziały przedszkolne funkcjonujące przy szkołach podstawowych. Placówki te prowadzone są przez samorząd gminy. Przedszkole posiada 30 miejsc normatywnych. Do oddziałów przedszkolnych uczęszczało 242 dzieci. Ogółem opieką przedszkolną objęte było 272 dzieci, z czego prawie 90% stanowiły dzieci 6-letnie. Dzieci młodsze były więc objęte opieką przedszkolną tylko w niewielkim stopniu i to prawie wyłącznie w przedszkolu w Radomyślu Wielkim.

Stopień uczestnictwa w placówkach wychowania przedszkolnego wynoszący 286 dzieci na 1000 dzieci w wieku od 3-6 lat, jest bardzo niski i obrazuje znaczne braki w tym zakresie.

Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła:
1990r. – 286 dzieci
1992r. – 294 dzieci
1995r. – 305 dzieci
1996r. – 292 dzieci
1998r. – 272 dzieci

W latach 90-tych sytuacja w zakresie wychowania przedszkolnego była podobna. Liczba dzieci objęta opieką przedszkolną była proporcjonalna do liczby dzieci w wieku przedszkolnym i utrzymywała się stale na niskim poziomie.

Sytuację tę można uważać za wysoce niekorzystną, bowiem już u progu życia – wobec braku możliwości uczęszczania do w pełni wyposażonego i dającego pełną opiekę pedagogiczną – przedszkola, dzieci wiejskie mają gorszy start. Wpływa to znacząco na brak możliwości wyrównania szans rozwojowych w pokonaniu progów edukacyjnych przez dzieci wiejskie.

Szkoły podstawowe

System funkcjonowania szkolnictwa podstawowego ulega obecnie znacznym przekształceniom.

Do roku 1999 na obszarze miasta i gminy funkcjonowało 12 szkół podstawowych, a więc szkoły podstawowe – poza miejscowością Zgórsko – działały w każdej jednostce osadniczej. Dysponowały one 105 pomieszczeniami do nauki, a uczęszczało do nich w roku 1998 - 1950 dzieci. Średnie standardy nauczania były korzystne, np. wskaźnik zagęszczenia uczniów na pomieszczenie do nauki wynosił 19 osób (przy optymalnym 20-25). Standardy nauczania ulegają nieznacznemu pogorszeniu, szczególnie współczynnik obciążenia pomieszczeń do nauki, w związku

z funkcjonowaniem w szkołach podstawowych klas zero.

W obecnym roku szkolnym wskutek wejścia w życie reformy szkolnictwa nadal funkcjonuje 12 szkół podstawowych oraz jedno gimnazjum w Radomyślu. Do szkół podstawowych uczęszcza 1723 uczniów, do gimnazjum – 225.

Tak bogata sieć szkół podstawowych (w prawie każdej miejscowości) jest bardzo korzystna z punktu widzenia dostępności i warunków nauczania, stanowi jednak znaczne obciążenie finansowe dla budżetu gminy. Niezwykle korzystne wydaje się być powołanie jednej placówki gimnazjum. Wpłynie to dodatnio na jakość i poziom nauczania oraz umożliwi w przyszłości odpowiednie jego wyposażenie w nowoczesne pomoce naukowe.

Szkoły ponadpodstawowe

Funkcjonujące w gminie szkoły ponadpodstawowe to: Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół Szkół Rolniczych.

W Liceum Ogólnokształcącym pobiera naukę 121 uczniów, w Zespole Szkół Rolniczych 254. Od chwili powołania tych szkół liczba ich uczniów systematycznie rośnie, co jest procesem niezwykle korzystnym z punktu widzenia podnoszenia poziomu wykształcenia.

Reasumując, w zakresie oświaty i wychowania niekorzystne warunki występują w zakresie wychowania przedszkolnego, czego wyrazem jest:

- niski udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
- brak placówek przedszkolnych na obszarach wiejskich

Natomiast w zakresie szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego sytuacja wydaje się być korzystna, abstrahując oczywiście od konieczności modernizacji budynków i podnoszenia atrakcyjności wyposażenia w pomoce naukowe placówek. Widoczna jest wyraźna dbałość władz i społeczności miasta i gminy o estetykę, funkcjonowanie i wyposażanie tych obiektów.

4.2. Kultura

Biblioteki

Liczba placówek bibliotecznych utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat i obecnie funkcjonuje 5 bibliotek publicznych, w tym miejsko-gminna biblioteka w Radomyślu oraz 4 filie.

Liczba ludności na jedną placówkę biblioteczną wynosiła 2690 osoby, co jest wskaźnikiem korzystnym (powiat mielecki – 2800 osób, województwo podkarpackie 2880 osób/placówkę).

Sytuację w ostatnich latach w zakresie bibliotek przedstawia poniższe zestawie

	1990	1992	1995	1996	1998
- księgozbiór w tys. Woluminów	57	58,4	62,6	64	66,1
- czytelnicy w osobach	3178	2639	2684	2632	2681
- księgozbiór na 1 czytelnika	17,9	22,1	23,3	24,3	24,6
- czytelnicy na 1000m.	245,5	201,0	203,5	198,4	198,7

Widoczny jest wyraźny wzrost księgozbiorów, przy równoczesnym zmniejszeniu się liczby czytelników. Podobny proces jest charakterystyczny w ostatnich latach dla obszaru całej Polski.

Instytucje kultury

W gminie działa Centrum Kultury, Sportu i Promocji Gminy w Radomyślu, Wiejski Dom Kultury w Żarówce oraz ośrodek kultury w Dulczy Małej.

Reasumując instytucje i placówki kulturalne są rozwinięte w gminie słabo. Szczególnie brak jest w pełni wyposażonych i obsługiwanych przez wykwalifikowaną kadrę obiektów kulturalnych, gdzie mieszkańcy gminy mogliby spędzić wolny czas, co jest szczególnie niekorzystnie odczuwane przez młodzież.

4.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Miasto i gminę obsługuje przychodnia zdrowia mieszcząca się w Radomyślu Wielkim oraz punkt filialny w Rudzie.

Odległości do tych placówek z peryferyjnych części zachodnich są dość znaczne odległości, co wpływa niekorzystnie na standard obsługi. Te niedogodności łagodzi centralne usytuowanie placówek oraz dogodne położenie komunikacyjne.

Personel służby zdrowia zatrudniony w tych placówkach to: 6 lekarzy, 2 lekarzy stomatologów i 12 pielęgniarek.

Publiczną opiekę zdrowotna uzupełniają prywatne gabinety lekarskie.

Gminę obsługuje jedna apteka znajdująca się w Radomyślu.

W gminie nie funkcjonują domy opieki społecznej.

4.4. Sport i rekreacja

Baza tradycyjnych obiektów sportowych tzn. boisk sportowych jest dość rozbudowana. Odpowiednio urządzone boisko z zapleczem znajduje się w Radomyślu. W miarę urządzone boiska funkcjonują w większości miejscowości. Brak jest natomiast innych urządzeń sportowych i rekreacyjnych np. kortów tenisowych, kąpielisk, basenów, ścieżek zdrowia itp.

Nie występują również obiekty turystyczne.

4.5. Inne placówki usług publicznych

Pozostałymi placówkami usług publicznych w mieście i gminie są: administracja samorządowa i policja, które zlokalizowane są w Radomyślu Wielkim oraz 10 obiektów ochotniczych straży pożarnych.

4.6. Placówki komercyjne – handlowe i usługowe

W systemie REGON zarejestrowanych jest 169 placówek handlowych i usługowych, z czego 109 to placówki sklepowe. Zdecydowana większość placówek handlowych i usługowych funkcjonuje na obszarze miasta Radomyśl Wielki. W pozostałych miejscowościach zlokalizowane jest od dwóch do kilku placówek. Są to w większości obiekty małe, często mieszczące się w ramach budynków mieszkalnych. Ich powierzchnia użytkowa jest niewielka i niski jest standard ich wyposażenia.
Placówki handlowe to głównie sklepy spożywczo-przemysłowe, z niewielkim udziałem sklepów specjalistycznych. Jedynie w Radomyślu standard wyposażenia sklepów jest wyższy i większy jest tu udział sklepów specjalistycznych.
Standard dostępności jednostek handlowych wyrażający się liczbą ludności na jedną placówkę wynosił więc 123 osób i można go uznać za dość niski, jednak charakterystyczny dla obszarów wiejskich.

W Radomyślu funkcjonuje również plac i hala targowa.

Placówki gastronomiczne są dość liczne. Restauracje i bary występują w: Radomyślu, Podeborzu, Dąbrówce i Partyni.

Wśród zarejestrowanych firm prowadzących działalność usługową przeważały podmioty w dziale budownictwo (53) oraz transport i gospodarka magazynowa (56). Funkcjonowały również zakłady związane z naprawą pojazdów (mechaniki pojazdowej, lakiernictwa, blacharstwa i.t.p.), usługami podstawowymi dla ludności (fryzjerskie, naprawy RTV, elektryczne). Przestrzenne rozmieszczenie zakładów usługowych było bardzo nierównomierne. Zdecydowana większość skoncentrowana była w Radomyślu. Usługi podstawowe dla ludności rozwinięte są bardzo słabo i w zasadzie nie występują poza miastem Radomyśl.

5. Wnioski

Sieć urządzeń infrastruktury społecznej zarówno publicznej jak i komercyjnej rozwinięta jest na obszarze gminy względnie równomiernie, choć – szczególnie w przypadku usług komercyjnych - w stopniu niewystarczającym.

Ośrodek lokalny z wyraźną koncentracją usług - tak publicznych jak i komercyjnych - stanowi miasto Radomyśl Wielki. Rozwijają się tu także usługi ponadlokalne – szkolnictwo średnie. Wykształcone jest tu także centrum usługowe cechujące się skupieniem obiektów w niedalekiej od siebie odległości, ich większą skalą niż w pozostałych miejscowościach oraz dużą dbałością o ich image zewnętrzny.

Wszystkie większe jednostki osadnicze wyposażone są w urządzenia infrastruktury elementarnej. Miejscowościami o podwyższonej skali oferowanych usług, wspierającymi miejscowość gminną są: Dulcza, Ruda i Partynia.

Usługi ponadlokalne w zakresie infrastruktury publicznej świadczone są dla mieszkańców miasta i gminy zgodnie z podziałem powiatowym w Mielcu, z którym gmina jest dobrze skomunikowana.

Urządzenia infrastruktury publicznej w przeważającej mierze cechują korzystne standardy warunków i rozmieszczenia przestrzennego, głównie w zakresie: szkół średnich, gimnazjum i podstawowych, bibliotek oraz strażnic OSP. Uzupełnienia wymaga baza przedszkoli, klubów i świetlic, placówek ochrony zdrowia, aptek oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Sieć placówek handlowych i gastronomicznych rozwinięta jest dobrze, szczególnie w miejscowości gminnej. Gorsze standardy zaspokojenia potrzeb cechują usługi, głównie podstawowe. Podaż usług komercyjnych jest jednak regulowana przez rynek, a więc

zależna zarówno od zapotrzebowania na usługi kształtowanego w znacznej mierze przez kondycję gospodarstw domowych, jak również od możliwości finansowych i wykształcenia prowadzących działalność usługową.

2. Standardy jakości życia

Kształtowanie się standardów jakości życia wybranych elementów infrastruktury społecznej miasta i gminy Radomyśl Wielki

Wyszczególnienie	Miernik	1990	1999	Uwagi
MIESZKALNICTWO				
▪ Wygoda zamieszkania	m^2 pu mieszkania / mieszkańca	15,6	16,7	
	liczba osób / izbę	1,35	1,28	
	m^2 pu mieszkania	67,4	70,0	
OŚWIATA I WYCHOWANIE				
▪ Objęcie opieka przedszkolną dzieci w wieku 3-6 lat	% uczestnictwa	-	28,6	
▪ Warunki nauki w szkołach podstawowych				
– zagęszczenie pomieszczeń do nauki	liczba uczniów / pomiesz. do nauki	-	19	
– zmianowość	liczba oddziałów / pomiesz. do nauki	-	1,0	
KULTURA				
Możliwość korzystania z:				
▪ Bibliotek i filii bibliotecznych	liczba mieszk. / placówkę	2,6 tys.	2,7 tys.	
	liczba woluminów / 1czytelnika	17,9	24,6	
OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA				
▪ Zasięg obsługi przez przychodnię opieki podstawowej	liczba mieszk. / placówkę		6,7 tys.	

Wyszczególnienie	Miernik	1990	1999	Uwagi
▪ Możliwość nabycia leków	liczba mieszk. / 1aptekę		13,7 tys.	
SPORT REKREACJA Możliwość korzystania z:				
▪ Hal i sal sportowych	liczba mieszk. / obiekt	Brak	Brak	
▪ Basenów krytych		Brak	Brak	
▪ Stadionów i boisk ▪			1 tys.	
HANDEL				
▪ Możliwość korzystania z placówek sklepowych	liczba mieszk. / placówkę		123	
▪ Warunki nabycia artykułów	m^2 pow. użytk. / 1.000 M.		400	
USŁUGI, NAPRAWY				
▪ Możliwość korzystania z usług	liczba mieszk. / placówkę		250	
GASTRONOMIA				
▪ Możliwość korzystania z placówek gastronomicznych	liczba mieszk / placówkę		2,3 tys.	
STRAŻ POŻARNA	liczba mieszk / placówkę		1,3 tys.	

Standardy życia mieszkańców miasta i gminy Radomyśl Wielki na tle powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego

	Miasto i gmina Radomyśl Wielki	Powiat mielecki	Województwo podkarpackie
Ludność	13.490	134.657	2.117.341
Gęstość zaludnienia w osobach/km2	83	153	118
Przyrost naturalny w osobach/1000 mieszkańców	4,5	3,9	3,2
Saldo migracji w osobach/1000 mieszkańców	-7,2	-1,6	-0,5
Struktura wieku: ludność w wieku: ogółem = 100,0%			
- przedprodukcyjnym	30,8	30,0	29,3
- produkcyjnym	54,9	56,8	57,1
- poprodukcyjnym	14,3	13,2	13,6
Wskaźnik przedsiębiorczości liczba podmiotów gospodarczych REGON/1000 mieszkańców	31	48	50
Udział zakładów osób fizycznych	84,6	81,3	81,6
Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w ha	5,3	4,0	3,5
Liczba sklepów	109	1371	21721
Liczba ludności na placówkę sklepową	123	98	97
Mieszkania na 1000 mieszkańców	236,5	261,5	261,9
Powierzchnia użytkowa mieszkania w m^2	69,2	63,5	66,1
Powierzchnia użytkowa w m^2 na osobę	16,5	16,8	17,6
Księgozbiorów bibliotek na 1000 mieszkańców	4899	5078	4153
Liczba ludności na 1 aptekę	13,5	5,8 tys.	5,2 tys.
Liczba ludności na 1 ośrodek zdrowia	6,7 tys.	7,1 tys.	5,5

3. Prawa własności gruntów

Własność gruntów miasta i gminy Radomyśl Wielki rozpoznano w oparciu o rejestr gruntów i mapy ewidencyjne poszczególnych obrębów geogezyjnych badanego obszaru udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy Radomyśl Wielki. Lokalizację ważniejszych obszarów nie stanowiących własności osób fizycznych przedstawiono na mapie w skali 1 : 10 000 .
W załączonej tabeli zestawiono wyróżnione własności w rozbiciu na poszczególne sołectwa :

Lp	Sołectwo	Grunty AWRSP	Grunty mienia komunal	Grunty parafialne
		ha	ha	ha
1	Radomyśl Wielki	9,50	58,00	10,00
2	Dąbie	12,29	3,96	-
3	Dąbrówka Wisłocka	17,10	9,69	-
4	Dulcza Mała	34,84	11,72	0,74
5	Dulcza Wielka	36,98	21,34	5,81
6	Janowiec	2,57	1,73	1,00
	Janowiec	113,28	106,44	17,55

VI. STRUKTURA PRZESTRZENNA

1. Dziedzictwo kulturowe (wg. materiałów Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków Województwa Podkarpackiego z siedzibą w Przemyślu Delegatura w Tarnobrzegu, materiałów uzyskanych w Urzędzie Gminy Radomyśl Wielki i wizji lokalnej w terenie.)

Gmina Radomyśl Wielki obejmuje 12 wsi wraz z przysiółkami oraz miasto Radomyśl Wielki.

Teren gminy Radomyśl Wielki jest tylko częściowo rozpoznany pod względem archeologicznym. Nie był objęty ewidencją zabytków archeologicznych (Archeologicznym Zdjęciem Polski). W rejestrze zabytków archeologicznych zostało umieszczone średniowieczne grodzisko w Podborzu. Do jego wałów przylega szeroka fosa, podmokłe łąki i rzeczka Ruda. Obiekt ten należy do nielicznych fortyfikacji obronnych w tym rejonie Polski. Na obszarze grodziska zostały znalezione zabytki krzemienne z młodszej epoki kamiennej. Grodzisko posiada wymiary 130 x 90 m. Ślady dawnego osadnictwa na terenie gminy zostały potwierdzone przez badania archeologiczne. Osady z okresu noelitu, a także późniejszego, z okresu wczesnego średniowiecza odkryte zostały we wsi Ruda stanowiska archeologiczne zaznaczone na zał. nr. 1/.

Na terenie gminy Radomyśl Wielki znajdują się trzy obiekty wpisane do Rejestru Zabytków: kościół pomocniczy p.w. Przemienienia Pańskiego i cmentarz żydowski w Radomyślu Wielkim oraz kościół parafialny pw św. Mikołaja wraz z jego otoczeniem w Zgórsku.

Zachowane zabytki we wsiach, to przede wszystkim obiekty budownictwa ludowego: chałupy, obory, stodoły. Wzniesione zostały głównie na przełomie XIX i XX wieku. Przeważają budynki drewniane o konstrukcji zrębowej, kryte strzechą. Zazwyczaj występują w niewielkich grupach lub pojedynczo. Towarzyszą im grupy drzew owocowych, drewniane płoty, przedogródki. Malowniczości tym miejscom dodaje krajobraz z licznymi zespołami drzew, nasadzeniami śródpolnymi i ciągami zieleni wzdłuż rzeczek. Najwięcej zabytkowych chałup spotkać można we wsi Partynia oraz Dąbie. W Partyni domy kryte strzechą zachowały się w przysiółku Schabowiec, poza układem zwartej liniowej zabudowy. Tutaj znajduje się zachowana zagroda z początku XX wieku. Kilka pojedynczych chałup i budynków gospodarskich z początku XX wieku znajduje się we wsiach Dąbrówka Wisłocka, Podborze i Dulcza Wielka. Większość drewnianych chałup jest bardzo zniszczonych lub nawet w stanie ruiny i wymagają natychmiastowych remontów. Zachowanie zabytków ludowej architektury świadczących o walorach kulturowych gminy może stać się jednym z elementów promowania gminy.

Na terenie gminy znajdują się liczne kaplice, kapliczki, figury i krzyże przydrożne. Ich rodowód sięga często XIX w. Są one przykładem rzemiosła ludowego. Należy je otoczyć opieką konserwatorską. Współcześnie, mieszkańcy również chętnie stawiają w pobliżu swoich domów figury święte i krzyże. Wszystkie te symbole wiary, bez względu na okres powstania, powinny zostać chronione zarówno jako wartość kulturowa i charakterystyczny element krajobrazu wsi polskiej.

Zabytkowe kościoły na terenie gminy znajdują się: dwa na terenie Radomyśla Wielkiego, oraz w Zgórsku, i w Żdżarzcu. Na szczególną uwagę zasługuje kościół parafialny w Zgórsku pod wezwaniem św. Mikołaja. Wzniesiony został w 1583 r, a konsekrowany w 1595 r. Stanowi on przykład typowego polskiego budownictwa, drewnianego z XVI w. Wnętrze kościoła zawiera wiele cennych elementów m.in. ołtarz,

figury, oraz rokokowe organy. Wokół kościoła znajduje się zachowana, również objęta ochroną, grupa starodrzewia. Zespół przykościelny posiada murowaną plebanię oraz dzwonnicę z lat 30-tych naszego stulecia. W jego pobliżu znajduje się barokowa figura św. Jana Nepomucena z 1715 r. stojąca na terenie przykościelnego cmentarza oraz umieszczona w murze kościelnym kamienna figura z przełomu XIX/XX przeniesiona z nagrobka .

Cennym obiektem jest również usytuowany malowniczo na wzgórzu, w zakolu strumienia, w otoczeniu drzew kościół pomocniczy w Radomyślu Wielkim. Zbudowany został w latach 1870-1873 staraniem Piotra Kosturkiewicza jako dziękczynienie po ustaniu zarazy. Zniszczony w 1944 r. obiekt odbudowano w 1955 r. z zachowaniem pierwotnej architektury. Kościół jest budynkiem jednonawowym z wielobocznie zakończonym prezbiterium, od strony północnej znajduje się zakrystia, nad chórem wieżyczka – sygnaturka, od strony frontowej attyka. Wnętrze posiada skromny detal architektoniczny, sklepienie beczkowe. Budynek został orientowany, jest murowany z cegły, wzmocniony przyporami, bezstylowy z elementami neogotyku. Drugi kościół w Radomyślu Wielkim stoi w pobliżu rynku. Jest to murowany, późnobarokowy budynek wzniesiony w 1779 r., w pierwszej połowie XX wieku rozbudowany, odbudowany po zniszczeniach wojennych.

Murowany kościół parafialny pw św. Marcina w Zdziarzcu powstał w 1910 r. W jego wnętrzu zobaczyć można organy w stylu neogotyckim powstałe na początku XX wieku. Pozostałe kościoły powstałe w naszym stuleciu posiadają cechy stylowe lub są przykładami współczesnej architektury sakralnej. Budynkom kościelnym należy nadać, bez względu na okres powstania, należną rangę w układzie zabudowy oraz wyeksponować jako bardzo ważne jego elementy.

W gminie znajdują się również cmentarze o charakterze zabytkowym, z wieloma nagrobkami dającymi wyraz rodowodowi wsi oraz posiadające zachowane zespoły starodrzewia. Jednym z bardzo cennych jest cmentarz żydowski /kirkut/ w Radomyślu Wielkim. Leży on we wschodniej części miasta na tzw. Kątach. Nie posiada ogrodzenia. Jego granice tworzą: pola uprawne, droga polna, las i rów melioracyjny. Teren cmentarza wielkości 1,3 ha jest pagórkowaty, zadrzewiony młodymi dębami. Znajduje się tutaj ok. 60 rozproszonych po terenie płyt nagrobnych. W najstarszej, zachodniej, części cmentarza odnaleziono nagrobek Efraima Fiszela z 1817 r. wykonany z wapienia skalistego. Większość nagrobków leży zarośnięta krzewami, niektóre stoją. Zwieńczone półkoliście lub trójkątnie maceby posiadają zachowane elementy dekoracyjne: korony, menory, symbole lwów, orłów, gołąbków oraz elementy roślinne. Postawiony w centralnej części cmentarza pomnik upamiętnia masowe egzekucje Żydów, które odbywały się tutaj w 1942 r. w okresie okupacji hitlerowskiej. Cmentarz wymaga czytelnego oznakowania w przestrzeni, a ze względu na zły stan zachowania - pełnej rewaloryzacji.

Cmentarze będące miejscami pamięci i tożsamości mieszkańców powinny być otoczone ochroną oraz tak włączone w zagospodarowanie terenu, aby ich refleksyjny charakter został zachowany.

Warto zwrócić uwagę, że na terenie miasta i gminy Radomyśl Wielki budowano wiele dworów. Ponad półtora wieku temu znajdowało się tu około 20 dworów. Dokładną ich liczbę i lokalizację można odczytać z mapy Kummersberga, wydanej w 1855 r. w Wiedniu.

Obecnie nie pozostał z nich ani jeden. Największego zniszczenia dworów dokonały nie wojny światowe, lecz okres PRL-owski, kiedy to masowo je niszczono. Materiał uzyskany z rozbiórki, często przeznaczany był na potrzeby powstających spółdzielni produkcyjnych. Tak uczyniono z zabytkowym modrzewiowym dworkiem Ossolińskich w Przybyszu koło Zgórska. Jedynym świadectwem istnienia na tym terenie dworów są fragmenty założeń parkowych lub pojedyncze drzewa parków podworskich. Do

najbardziej interesujących należy park podworski w Dąbrówce Wisłockiej , położony w odległości około 200 m od krzyżówki drogi do Radomyśla Wielkiego, na łagodnym południowym stoku, opadającym do potoku zwanego potocznie Mała Dąbrówka.
Prawnym właścicielem parku i gospodarstwa rolnego są Siostry Służebniczki N.M.P. w Starej Wsi, które po wojnie prowadziły tu ochronkę. W pobliżu starego dworu wybudowano w 1927 r. budynek SS i ochronkę. Całość gospodarstwa wynosi 4,85 ha, w tym na park przypada 1,47 ha, na stawy 0,20 ha. Pozostałość stanowią łąki, pastwiska i pola uprawne.
Drzewostan parku stanowią dęby, topole, jesiony, lipy i buki. Na wyróżnienie zasługuje 5 starych dębów o obwodzie ponad 3 m każdy. Część parkowa otoczona jest fragmentami dziko rosnącego głogu. Obecnie po opuszczeniu pomieszczeń przez siostry zakonne, obiekt nie jest zamieszkały. Na terenie całej posiadłości można znaleźć ślady systematycznej dewastacji (wycinania zabytkowego drzewostanu). Park pilnie wymaga ochrony.

Przy drodze z Partyni do Schabowca znajduje się 2,48 ha majątku ziemskiego Ossolińskich, dzierżawionego w latach trzydziestych b. wieku przez Iszlera Sztajera, Gantiera, a w okresie okupacji przez Karola Szostaka. Majątek ziemski podzielony został na park i sad, znajdujący się w najbliższej okolicy dworu, oraz teren pod zabudowania gospodarcze, pastwiska i staw. Po ostatniej wojnie, w budynku dworu mieściła się szkoła, która została zlikwidowana w 1973 r. W opuszczonych salach szkolnych dwukrotnie wybuchały pożary, zniszczyły one połowę dworku wraz z ozdobionym filarkami gankiem. Obecnie ten nie zamieszkały obiekt jest systematycznie dewastowany. Park otaczający fragment dawnego dworku jest zaniedbany, zdziczały. Górują nad nim 3 kasztanowce białe, osiągające wysokość ok. 15 m i obwód ok. 3 m. Na obrzeżu parku występują duże kępy lilaka oraz stare drzewa owocowe.

Po innych dworach i parkach podworskich nie zachowały się żadne ślady. Na ich miejscach pobudowano nowe budynki (Ruda Górna i Dolna, Partynia, Zgórsko, Dulcza Mała i Wielka). Po parku dworskim w Rudzie Górnej pozostały jedynie dwa kasztanowce białe (wysokość ok. 20 m, obwód 3 m) oraz duży staw rybny.

Miasto Radomyśl Wielki wyróżnia się spośród innych miejscowości w gminie formą przestrzenną. Jego układ powstał się w XVI w. Miasto założone przez Mikołaja Firleja, kasztelana bieckiego, prawa miejskie otrzymało w 1581 r. W czasie I wojny światowej zostało prawie całkowicie zniszczone. Odbudowany Radomyśl Wlk. powtórnie zrujnowano w czasie działań wojennych w 1944 r. /zniszczenie objęło prawie 80% stanu zabudowy/. Pomimo tak licznych zniszczeń miasto posiada cały szereg budynków uznanych za zabytkowe. Są to, poza wcześniej opisanymi kościołami i cmentarzem żydowskim, przede wszystkim domy koncentrujące się przy rynku oraz ulicach: Piłsudskiego, Wałowej, Armii Krajowej, Targowej i Firleja. Historyczną zabudowę przyrynkową stanowią budynki mieszkalne, murowane, pochodzące z przełomu XIX/XX wieku lub początku XX, zazwyczaj piętrowe. Część z nich jest w złym stanie technicznym i wymaga remontów. Drewniane domy spotkać można przy ulicach: Targowej i Wałowej. Pozostałe tereny miasta w najbliższym sąsiedztwie rynku zachowały jedynie historyczny układ działek. Wypełniająca je zabudowa mieszkaniowa nie nawiązuje już do dawnego budownictwa.

Historyczny układ urbanistyczny miasta stanowi duży, kwadratowy rynek o boku ok. 130 m i wychodząca z niego siatka prostopadłych ulic. Powierzchnia rynku została zamieniona na skwer przecięty po przekątnej drogą główną Tarnów – Mielec. Zachowany układ wymaga ochrony konserwatorskiej polegającej na jego rewaloryzacji . Zakres działań konserwatorskich powinien być określony na podstawie szczegółowych badań historycznych.

Ulicowe układy wsi o historycznym rodowodzie również powinny pozostać zachowane. Przy kształtowaniu nowych zespołów należy uwzględnić cechy krajobrazu tak kulturowego jak i przyrodniczego, ponieważ ich wzajemne uzupełnianie się stanowi podstawową wartość widokową gminy.

Załącznik nr 2

WYKAZ OBIEKTÓW I ZESPOŁÓW OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE RADOMYŚL WIELKI WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW (wg. Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków Województwa Podkarpackiego, z siedzibą w Przemyślu Delegatura w Tarnobrzegu)

RADOMYŚL WIELKI

1. Kościół pomocniczy pw. Przemienienia Pańskiego i NMP Królowej – wpisany Decyzją Wojewody Tarnowskiego z dnia 19. V. 91 do rejestru zabytków nieruchomych województwa tarnowskiego pod numerem rejestru A- 337

2. Cmentarz żydowski w Radomyślu Wielkim – wpisany Decyzją Wojewody Tarnowskiego z dnia 12. XII. 89 do rejestru zabytków nieruchomych województwa tarnowskiego pod numerem rejestru A-325

ZGÓRSKO

3. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja wraz z wyposażeniem wnętrza, oraz najbliższego otoczenia w granicach ogrodzenia /włączając w to rosnące tam drzewa/ – wpisany Decyzją Wojewody Rzeszowskiego z dnia 30. VIII. 49 do rejestru zabytków nieruchomych województwa rzeszowskiego pod numerem rejestru A-29

WYKAZ OBIEKTÓW I ZESPOŁÓW OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE RADOMYŚL WIELKI – OBIĘTYCH EWIDENCJĄ KONSERWATORA (wg. Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków Województwa Podkarpackiego z siedzibą w Przemyślu Delegatura w Tarnobrzegu)

RADOMYŚL WIELKI

1. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW PRZEMIENIENIA PAŃSKIEGO mur. 1779, 1923-31, 50
2. DZWONNICA PRZY KOŚCIELE PARAFIALNYM mur. 1956
3. KAPLICA MSZALNA ul. Firleja 28, parcela SS Służebniczek Starowiejskich, mur. 1900, 1976 r.
4. DOM ul. Firleja 28, ob. Przedszkole, wł. Zakon Sióstr Służebniczek NMP, drew.-mur. ok. 1920 r.
5. KAPLICZKA, przy drodze Radomyśl Wlk. – Wólka Plebańska, mur 2 poł. XIX w.
6. DOM, ul 1,wł. Anna Trybulec, mur. 2 poł. XIX w.
7. DOM, Rynek 1,wł. Skarp Państwa, Zespół Szkół Rolniczych, mur. XIX w.
8. DOM, Rynek 2, wł. Jan Mielnik, Barbara Siwek, mur. pocz. XX w.
9. DOM, Rynek 4, wł. Zofia Kabara, mur. pocz. XX w.
10. DOM, Rynek 6, wł. Skarb Państwa, mur., pocz. XX w.

11. DOM, Rynek 14, wł. Maria Kalita mur. XIX/XX w.
12. DOM, Rynek 15, wł. GS, mur. XIX/XX w.
13. DOM, Rynek 16, wł. GS, mur. XIX/XX w.
14. DOM, Rynek 17, wł. GS, mur. XIX/XX w.
15. DOM, Rynek 18, wł. Gospodarka Komunalna mur., pocz. XX w.
16. DOM, Rynek 19 wł. GS, uż. Fr. Szogbarska, mur., pocz. XX w.
17. DOM, Rynek 20 wł. Pastuszenko, mur. pocz. XX w.
18. STAJNIA, Rynek 24, wł. GS „Samopomoc Chłop." ,mur. XVIII/XIX w.
19. DWÓR OB. PLEBANIA, Rynek 24, mur. XVII?, 2 poł. XIX w., 1944,
20. DOM, Rynek 25, mur./drew., k. XVIII w., XIX/XX w.
21. DOM, Rynek 26, mur., XIX/XX w.
22. DOM, Rynek 27, mur. 1 poł. XIX w.
23. DOM, Rynek 28, mur. k. XIX w., nadbudowa piętra w 1984 r.
24. DOM, Rynek 29, d. budynek Sokoła, mur. p. XX w.
25. KAPLICZKA, ul. Piłsudskiego 8 /dawna Świerczewskiego/, mur., l. 20 – XX w.
26. BUDYNEK POCZTY, ul. Piłsudskiego 5 /dawna Świerczewskiego/, mur., 4/4 XIX w. /dawny dwór Kosturkiewiczów/
27. „WIKARÓWKA", ul. Piłsudskiego /dawna Świerczewskiego/ ob. 2, mur., pocz. XIX w.
28. DOM, ul. Piłsudskiego 2 /dawna Świerczewskiego/, wł. Skarbu Państwa, mur. 2 poł. XVIII w.
29. DOM, ul. Piłsudskiego 11 /dawna Świerczewskiego/, mur 20/30 – XX w.
30. DOM, ul. Piłsudskiego 30 /dawna Świerczewskiego/, drew., pocz. XX w.
31. KAPLICZKA, ul. Armii Krajowej dawna Waryńskiego ob. Nr 37, poł. XIX w.
32. DOM, ul. Armii Krajowej 2 /dawna Waryńskiego/, mur. XIX/XX w.
33. DOM, ul. Armii Krajowej 9 /dawna Waryńskiego/, wł. Antoni Kopacki, drew. XIX/XX w.
34. D. RZEŹNIA, ul. Armii Krajowej 53 /dawna Waryńskiego/, wł. komunalna, mur., XIX/XX w.
35. DOM MIESZKALNY, D. POSTERUNEK C. K. ŻANDARMERII, wł. St. Trypa, ul. Armii Krajowej 28 /dawna Waryńskiego/, drew.- zręb. XIX/XX w.
36. CHAŁUPA, ul. Wałowa 2, drew.-zręb., ok. poł. XIX w.
37. CHAŁUPA, ul. Wałowa 8, drew.-zręb., I' XIX w.
38. DOM, ul. Wałowa 17, drew.-zręb., 2/4 XIX w.
39. DOM MIESZKALNY, ul. Targowa 12, wł. Mazurkiewicz, mur., 1889
40. BUDYNEK GOSPODARCZY, UL. Targowa 12 wł. Mazurkiewicz, mur., 1889
41. DOM MIESZKALNY, ul. Targowa 16, wł. Litwin, drew.-zręb., l. 30-XX w.
42. DOM MIESZKALNY, ul. Targowa 20, wł. Wolkanin, drew.-zręb., ok. 1930
43. DOM MIESZKALNY, ul. Targowa 21, drew.-zręb., XIX/XX w.
44. DOM MIESZKALNY, ul. Targowa 28, wł. T. Cywa, drew.-zręb., 1926, 1976

DĄBIE

45. CHAŁUPA NR 93 – mur. – drewn. ok 1920,
46. OBORA NR 130, wł. Józef Czuchraj, drewn.- zręb., 60-70 XIX w.
47. CHAŁUPA NR 112- obecnie budynek gosp., wł. St. Tabor, drewn. -zręb., pocz. XX w.
48. CHAŁUPA NR 122, wł. St. Labach drewn.– zręb., 1890,
49. CHAŁUPA NR 60, opuszczona drewn-zręb., 2 poł. XIX w.
50. CHAŁUPA NR 90, wł. K. Bisztal, drewn-zręb., 1892,
51. OBORA NR 62, drewn.- zręb., ok1900
52. CHAŁUPA NR 92, drewn.-zręb. 1924
53. CHAŁUPA NR 173, drewn.-zręb., 1ćw. XX w.
54. OBORA NR 7, wł. St. Zora, drewn. ok.1902,

55. CHAŁUPA NR 7, wł. St. Zora, drewn.-zręb. ok. 1902,
56. CHAŁUPA NR 58, drewn.- zręb., 2 poł. XIX w.
57. CHAŁUPA NR 192, wł. W. Kisiewicz drewn.- zręb., ok. 1870
58. CHAŁUPA NR 137, wł. Kazimierz Dobosz, drewn.- zręb., L' XIX w.
59. CHAŁUPA NR 142, wł. Jan Zioło, drewn.-zręb., L' XX w.
60. STODOŁA NR 131, wł. Cynbur, I.60-70-XIX w.
61. CHAŁUPA NR 142, wł. W. Kisiewicz, drewn.-zręb., ok.1870
62. KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ, przy nr 57, kamień, ok. 1900
63. KAPLICA PRZY NR 94 mur. ok. 1905
64. KAPLICZKA przy posesji nr 137, mur. 1915-1917
65. KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ, przy nr 103, kamień, pocz. XX w.

DULCZA WIELKA

66. KAPLICZKA mur. Z cegły, 2 poł. XIX w. p. M. Drągowej
67. CHAŁUPA NR 92, drewn.-zręb., I. 20 – XX w.
68. DOM NR 92, drew., I. 80 XIX w.
69. OBÓRKA NR 58, drew.- zręb., ok. 1908

PARTYNIA

70. STODOŁA NR 77, wł. Rozalia Rymar, drew.-zręb., pocz. XX w.
71. SZOPA D. OBÓRKA NR 46, wł. Piotr Mądziel, drew.-zręb., 4/4 XIX w.
72. STODOŁA NR 46, wł. Piotr Mądziel, drew.-zręb., 4/4 XIX w.
73. CHAŁUPA NR 46, wł. Piotr Mądziel, drew.-zręb., 4/4 XIX w.
74. CHAŁUPA NR 160, wł. Cz. Wieczerza, drew. –zręb., XIX/XX, 1939
75. CHAŁUPA NR 170, wł. Ruk, drew. –zręb., 4/4 XIX w.
76. CHAŁUPA NR 154, wł. Anna Ryczek, drew. –zręb., 4/4 XIX w. /opuszczona/
77. CHAŁUPA NR 124, wł. Bednarz drew. –zręb., 1875
78. FIGURA MATKI BOSKIEJ u zbiegu dróg do Schabowca i do Rudy Kątów, przy potoku, kamień 1907, autor: m. Swół z Mielca
79. CHAŁUPA NR 122, wł. Cieśla, drew. –zręb., 3-4/4 XIX w.
80. CHAŁUPA NR d, 67, wł. Jan Krzysztofik, drew.–zręb., krótko po1900,
81. CHAŁUPA NR 52 d.38, wł. Zygmunt Kuś, drew .–zręb., XIX/XX w.
82. CHAŁUPA NR 77, wł. Rozalia Rymar, drew.- zręb., 4/4 X/X w.
83. CHAŁUPA NR 159, wł. Jan Litwin, drew. –zręb., 4/4 XIX w.
84. CHAŁUPA NR 169, wł. Lazor, drew. –zręb., koniec XIX w.
85. CHAŁUPA NR 93, wł. Antoni Wrzesień, drew. –zręb., ok. 1922-23
86. CHAŁUPA NR 141, WŁ. Jadwiga Kilian, drew.-zręb., pocz. XX w.

PARTYNIA - SCHABOWIEC

87. POZOSTAŁOŚĆ „PARKU" przy drodze do Partyni, obok kapliczki XIX/ XX w.
88. KAPLICZKA przy drodze do Partyni, mur., ok. poł. XIX w.
89. D. CHAŁUPA, ob. BUDYNEK GOSPODARCZY, wł. Piotr Toporek NR 313, drew.–zręb., pocz. XX w.
90. CHAŁUPA NR 311, wł. Anna Gil, drew.–zręb., strzecha, 4/4 XIX w. /przeznaczona do rozbiórki/
91. CHAŁUPA NR 312, wł. Fr. Pindel, drew –zręb., pocz. XX w.
92. CHAŁUPA NR 221, wł. Anna Machnik, drew. –zręb., 1935
93. ZAGRODA NR 307, wł. Józef Piekar, 1902

94. STODOŁA NR 307, wł. Józef Piekar, drew. – zręb./ słup., 1902
95. BUD. INWENTARSKI NR 307, wł. Józef Piekar, drew. – zręb., 1902
96. CHAŁUPA NR 307, wł. Józef Piekar, drew. – zręb., 1902, 1932

PODBORZE

97. BUDYNEK MIESZKALNO- GOSPODARCZY NR 120, drew.-zręb., ł. XX w.
98. CHAŁUPA NR 125, wł. St. Żala, drew.– zręb., 1938
99. CHAŁUPA NR 62, wł. Helena Wójcik, drew.– zręb., 1921
100. CHAŁUPA NR 74, drew.– zręb., pocz. XX w., 1945 /przeniesiona po wojnie z Podborza – Polesia/.

RUDA – KĄTY

101. WIATRAK, wł. Chmura, drew. koźlak 4/4 XIX w.

ZDZIARZEC

102. KOŚCIÓŁ PARAF. PW ŚW. MARCINA, mur, ok.1910
103. KAPLICA mur. ok. 1910
104. DAWNA PLEBANIA NR 91, drew., pocz. XX w.
105. OBELISK Z KRZYŻEM przy 53, kamień, 1923,
106. FIGURA MADONNY przy nr 82, kamień, 1905, wyk. M. Swól - rzeźbiarz w Mielcu

ZGÓRSKO

107. PLEBANIA, mur.
108. DOM PARAFALNY na pd. od kość. paraf., drew.– zręb., opuszczony w trakcie ruinacji
109. DZWONNICA przy kośc. paraf., mur. l. 30- XX w.
110. FIGURA CHRYSTUSA przed Domem Parafialnym na pd. od kośc. paraf., kam., pocz. XX w.
111. FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA na słupie bramy w murze kościelnym od pn., kamień: piaskowiec., XVIII/ XIX w. /wielokrotnie , grubo bielony, figura pochodzi z dawnego nagrobka, /
112. FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA za murem kośc. na wsch., kamień: piaskowiec, 1715
113. FIGURA MATKI BOSKIEJ RÓŻAŃCOWEJ przy rozjeździe szosy od Mielca i drogi do Podborza, kam.-bet., pocz. XX w.
114. KRZYŻ przy szosie do Mielca ok. 50 m przed rozjazdem do Podborza, drew., 1928.

Zamieszczone ilustracje stanowią archiwalną dokumentację fotograficzną zabytkowych obiektów w gminie Radamyśl Wielki znajdującą się w posiadaniu Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków Województwa Podkarpackiego z siedzibą w Przemyślu Delegatura w Tarnobrzegu. Zdjęcia pochodzą z lat 1987 i 1988. Część obiektów, zwłaszcza drewnianych i krytych strzechą obecnie już nie istnieje, inne przebudowano ze względu na konieczność poprawy warunków zamieszkania. Powyższe fotografie włączono jednak do materiałów Studium, ponieważ mogą być wykorzystane jako inspiracja do nowej zabudowy (kubatury obiektów, proporcje elementów architektury, stosowany detal, fot. plik .

2. Struktura istniejącej zabudowy obszaru.

Gmina Radomyśl Wielki ma charakter rolniczy. Zespoły osiedleńcze na jej terenie to miasto oraz 12 wsi /zał. Nr 3/. Niektóre wsie posiadają przysiółki. Zabudowa większości wsi posiada układ ulicowy. W zdecydowanej przewadze podporządkowana została warunkom środowiska przyrodniczego. Południkowy kierunek rozmieszczenia zabudowy na południowych obszarach gminy wiąże się z przebiegami dróg wzdłuż potoków. W północnych rejonach gminy zmienia się kierunek rzek na równoleżnikowy i również ulega zmianie kierunek liniowej zabudowy. Skoncentrowane wzdłuż osi dróg działki usytuowane zostały do niej prostopadle. Odstępstwa zauważyć można w tych fragmentach, gdzie wymuszał to układ topograficzny terenu. Przykładem tego może być fragment wsi Zdziarzec. Na rozmieszczenie budynków wpłynęło także występowanie w pobliżu potoków terenów podmokłych i oczek wodnych. Te miejsca pozostają wolne od zabudowy. W części wsi np. Dąbrówka Wisłocka, Dulcza Wielka, Podborze, występują fragmenty terenu zabudowane w dwóch lub trzech równoległych rzędach.

Zjawiskiem korzystnym jest brak koncentracji zabudowy przy drodze głównej Mielec - Tarnów . Jedyny fragment obudowy drogi znajduje się w Partyni. Wiąże się to zapewne ze zlokalizowaniem w tym rejonie zakładów pracy.

Również korzystne jest stosunkowo małe występowanie w tym obszarze gospodarstw rozproszonych. Znaczne rozproszenie osadnictwa można zaobserwować jednak w strefach rolno-osadniczych (wyznaczonych w obowiązującym MPZP - I strefa). Obiekty rozproszone znajdują się w przysiółkach.

Zabudowa wiejska składa się z zagród oraz domów jednorodzinnych. Jest ona w przeważającej części murowana. Budynki drewniane to przede wszystkim budynki o cechach zabytkowych lub stylowych. Na terenach wsi występuje znaczne przemieszanie zabudowy o różnym okresie powstania. Architektura tych obiektów związana jest przeważnie z tendencjami występującymi w okresie ich wznoszenia. Poza tradycyjnymi wydłużonymi bryłami parterowych budynków o dwuspadowym dachu, spotkać można piętrowe domy na rzucie kwadratu, o kopertowym dachu oraz prostokątne, piętrowe obiekty z balkonami i użytkowym poddaszem. Pojawia się również współczesny detal w postaci balustrad, kolumn, murków i ozdobnych posadzek. Występuje także zróżnicowane zagospodarowanie działek. Można spotkać zagrody o zdecydowanie wiejskim charakterze, jak i otoczenie domu urządzone w nawiązaniu do miejskich willi. Na obrzeżach niektórych wsi wznoszone są obecnie duże budynki zbliżone w formie do dworków /np. w Partyni, Dulczy Wlk./. W każdej z wsi w sposób czytelny został określony obszar centralny. Tworzą go zlokalizowane w pobliżu siebie budynki: kościoła, szkoły, remizy OSP z Domem Strażaka, ewentualnie innymi obiektami o funkcji oświatowej lub kulturalnej. Jedynie Zgórsko nie posiada własnej szkoły, a Podborze i Pień kościoła. Nowe obiekty sakralne powstały w ostatnim okresie w Partyni, Dulczy Małej, Żarówce i Janowcu. Ich nowa, zróżnicowana w wyrazie architektura w sposób czytelny wyróżnia te obiekty z otoczenia, jednak nie jest przeskalowana. Usługi komercyjne – przeważnie sklepy, niekiedy obiekty gastronomiczne, znajdują się we wszystkich miejscowościach. Usytuowały się głównie w rejonie centrum lub w pobliżu przystanków autobusowych. Place sportowe wyznaczono w 10 miejscowościach. Radomyśl Wielki posiada dodatkowo stadion sportowy.

Zakłady pracy, składy, magazyny i hurtownie – zespoły tych obiektów, wyróżniających się z otoczenia gabarytami budynków halowych i magazynowych zlokalizowane zostały w dwóch miejscowościach; w Partynii przy głównej drodze Tarnów – Mielec i w Radomyślu Wielkim. W dużym stopniu wykorzystują one, rozbudowując i

adaptując do nowych potrzeb, dawne zabudowania zlikwidowanych zakładów. Pojedyncze obiekty, głównie pozostawione po SKR, ulegają często ruderyzacji. Przykładem tego może być dawna filia SKR w Podborzu. Charakterystyczne dla krajobrazu gminy są obiekty gospodarcze związane z produkcją zwierzęcą. W każdej prawie miejscowości znajduje się ich kilka. Stanowią je duże parterowe, barakowe budynki usytuowane wśród pól w niewielkiej odległości od gospodarstw domowych.

Radomyśl Wielki wyróżnia się kształtem przestrzennym, wielkością i strukturą zabudowy od pozostałych miejscowości w gminie. Jego zabudowa skupia się wokół XVI wiecznego założenia urbanistycznego. Historyczna tkanka wypełniona jest w dużym stopniu zabudową zabytkową, często w złym stanie technicznym. Uzupełniona została współczesnymi budynkami o „pudełkowej" architekturze /np. pawilon usługowy, budynek Rady Miejskiej, blok mieszkalny przy rynku mieszczący bibliotekę/. Przeważa zabudowa jedno, dwu, i trzykondygnacyjna. Obecnie kwartały przyrynkowe są uzupełniane nowymi budynkami o funkcji usługowej. Na terenie miasta przeważa zabudowa jednorodzinna. Jedynie w jego północno - zachodniej części wzniesiono dwa bloki wielorodzinne. Największe osiedla domków jednorodzinnych powstały w zachodniej części miasta. Osiedle położone na południowy - zachód od kościoła stanowi zespół jednorodny architektonicznie o równomiernym rozlokowaniu domów. Obecnie budowane osiedla /końcowy etap realizacji/ wyróżniają się zróżnicowaną architekturę. Powstający, w sąsiedztwie drogi do Mielca, zespół zabudowy jednorodzinnej posiada charakter willowy. Większość usług komercyjnych i publicznych w Radomyślu Wielkim koncentruje się w jego centralnych rejonach. Zakłady pracy zlokalizowano w północno – zachodniej i wschodniej /zakłady mięsne/ części miasta.
W załączniku Nr 4 zestawiono oznaczenia szczegółowe inwentaryzacji użytkowania terenu dotyczące usług i zakładów produkcyjnych miasta i gminy Radomyśl Wielki.

Załącznik nr 3

Zespoły osiedleńcze na terenie gminy Radomyśl Wielki

	Powierzchnia [ha]	Liczba mieszkańców	Użytki rolne [ha]	Lasy [ha]
Radomyśl Wielki		2483	410	114
Dąbie	1 243	982	740	213
Dąbrówka Wisłocka	1 109	719	884	119
Dulcza Mała	2 060	913	1 264	640
Dulcza Wielka	2 501	1712	1 186	836
Janowiec	880	630	448	350
Partynia	886	1067	582	125
Podborze	1 268	771	918	124
Pień	195	355	142	2
Ruda	2 408	1555	1 978	177
Zdziarzec	957	950	678	81
Zgórsko	384	378	284	6
Żarówka	1 282	887	892	212

Załącznik nr 4

Ważniejsze usługi i zakłady produkcyjne w miejscowościach gminy Radomyśl Wielki:
Numer obiektu odpowiada oznaczeniu na planszy

Radomyśl Wielki

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Urząd Gminy i Bank Spółdzielczy
3. Szkoła podstawowa
4. Gimnazjum i liceum ogólnokształcące
5. Zespół szkół rolniczych oraz Centrum Kultury, Sportu i Promocji Gminy
6. Biblioteka Miejska
7. Ośrodek zdrowia
8. Dworzec PKS
9. Pawilon handlowy i Posterunek Policji
10. Budynek Sióstr Zakonnych – przedszkole
11. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej
12. Budynek banku - w budowie
13. Myjnia samochodowa
14. Piekarnia
15. Zakład Przetwórstwa Mięsnego
16. Plac targowy wraz z halę targową, sklep meblowy, sprzedaż wyrobów metalowych
17. Hurtownia „Czardasz"
18. Skład budowlany, sprzedaż węgla i pasz
19. Stacja paliw
20. Spółdzielnia Rolnicza – zakład nieczynny
21. Skład materiał budowlanych
22. Punkt skupu mleka
23. Oczyszczalnia Ścieków
24. Pogotowie Energetyczne i stacja transformatorowa
25. Pawilon handlowy
26. Osiedle domków w trakcie realizacji
27. Restauracja „Magdalenka"
28. Boisko sportowe
29. Lecznica zwierząt
30. Kościółek pw Przemienienia Pańskiego i NMP Królowej

Dąbie

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Szkoła podstawowa
3. Sklep spożywczo – przemysłowy
4. Dom Strażaka, dyskoteka

Dąbrówka Wisłocka

1. Szkoła podstawowa
2. Dom Strażaka i remiza OSP
3. Kościół rzymsko – katolicki
4. Kiosk spożywczo – przemysłowy i bar „Kufelek"

1. * Zakład produkcji kostki brukowej
2. Kiosk spożywczo – przemysłowy

Dulcza Mała

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Plac sportowy
3. Dom kultury i Dom Nauczyciela
4. Dom Strażaka i remiza OSP
5. Punkt sprzedaży paszy
6. Kiosk spożywczo – przemysłowy
7. Szkoła podstawowa
8. Teren dawnego parku podworskiego pozbawiony zieleni wysokiej

Dulcza Wielka

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Szkoła podstawowa
3. Plac sportowy
4. Sklep spożywczo – przemysłowy
5. Dom Strażaka i biblioteka publiczna
6. Stacja paliw
7. Zakład przetwórstwa mięsa /produkcja wędlin/
8. Cegielnia – budynek w ruinie
9. Punkt skupu surowców
10. Kiosk spożywczo – przemysłowy

Janowiec

1. Szkoła podstawowa
2. Plac sportowy
3. Kościół rzymsko – katolicki
4. Dom Strażaka i remiza OSP
5. Kiosk spożywczo – przemysłowy
6. Wytwórnia zniczy
7. Gajówka
8. Kiosk spożywczo – przemysłowy

Partynia

1. Szkoła podstawowa
2. Kościół rzymsko – katolicki
3. Plac sportowy
4. Dom Ludowy i remiza OSP
5. Sklep spożywczo – przemysłowy
6. Zakłady Gumowe Gajer Hosaja
7. Przedsiębiorstwo Innowacyjno – Wdrożeniowe „ENPOL"
8. Bar
9. Spółdzielnia Usługowo – Wytwórcza
10. Stacja paliw
11. Stacja uzdatniania wody

Podborze

1. Szkoła podstawowa
2. Plac sportowy
3. Filia SKR – budynki w ruinie
4. Pawilon handlowo – rozrywkowy „Casablanca"
5. Sklep spożywczo- przemysłowy
6. Cegielnia

Pień

1. Szkoła podstawowa
2. Boisko sportowe
3. Sklep spożywczo- przemysłowy
4. Kiosk spożywczo- przemysłowy
5. Filia SKR – zakład nieczynny

Ruda

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Remiza straży pożarnej, Dom Strażaka, biblioteka, poczta,
3. Plac sportowy
4. Ośrodek zdrowia / filia/
5. Zlewnia mleka
6. Szkoła podstawowa
7. Piekarnia
8. Zakład mechaniki pojazdowej
9. Kiosk spożywczo- przemysłowy
10. Zakład produkcji wyrobów betonowych
11. Zakład produkcji wyrobów wędliniarskich

Żdżarzec

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Szkoła podstawowa
3. Dom Strażaka i remiza OHP
4. Pawilon handlowy, poczta
5. Plac sportowy
6. Kółko rolnicze wraz ze stacją paliw
7. Sklep spożywczo- przemysłowy
8. Sklep przemysłowo motoryzacyjny

Zgórsko

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Stawy rybne
3. Zakład produkcji ogrodzeń
4. Zlewnia mleka

Żarówka

1. Kościół rzymsko – katolicki
2. Szkoła podstawowa
3. Kiosk spożywczo – przemysłowy
4. Wiejski Dom Kultury i Dom Strażaka
5. Sklep spożywczo – przemysłowy
6. Hurtownia pasz

3. Komunikacja

1. Układ drogowy

Podstawowy układ drogowy gminy tworzą drogi: wojewódzka i powiatowe. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 984 Tarnów - Lisia Góra - Radomyśl - Mielec. Jej długość na terenie gminy wynosi ok. 19.4 km. Droga posiada jezdnię szerokości 6.0 m. z nawierzchnią bitumiczną i pobocza szerokości 1.0 m. Na odcinku zainwestowania miejskiego Radomyśla droga ma przekrój uliczny i szerokość jezdni 7 - 8 metrów. Stan techniczny drogi można określić jako dobry.

Pozostałe elementy układu podstawowego to drogi powiatowe:

- droga nr 43201 Radomyśl Wielki - granica województwa - (Przecław) o długości w granicach gminy 7052 m.,
- droga nr 43202 Dębica - Zdziarzec o długości w granicach gminy 6016 m.,
- droga nr 43213 Wadowice Górne - Zgórsko o długości w granicach gminy 974 m.,
- droga nr 43214 Partynia - Jamy - Małec o długości 800 m.,
- droga nr 43215 Radomyśl Wielki - Dulcza Mała o długości 6042 m.,
- droga nr 43216 Żarówka - Dulcza Mała o długości 5156 m.,
- droga nr 43217 Podborze - Ruda o długości 5034 m.,
- droga nr 43218 Ruda - granica województwa - (Rydzów) o długości w granicach gminy 3998 m.,
- droga nr 43219 Zasów - Ruda o długości w granicach gminy 6349 m.,
- droga nr 43220 Brzeźnica - Radomyśl Wielki o długości w granicach gminy 8200 m.,
- droga nr 43224 Żyraków - Jastrząbka o długości 5226 m.,
- droga nr 43225 Radomyśl Wielki Dąbie o długości w granicach gminy 7729 m.,
- droga nr 43306 Dąbrowa Tarnowska - Radogoszcz - Radomyśl Wielki o długości w granicach gminy 8420 m.,
- droga nr 43352 Radogoszcz - Narożniki - Dulcza Wielka o długości w granicach gminy 2654 m.

Do układu dróg powiatowych zaliczane są także ulica Jasna (długość 200 m.) oraz układ drogowy Rynku w Radomyślu o długości 420 m.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 78.2 km co daje gęstość sieci 49.0 km/100 km^2. Z tej ilości na drogi o nawierzchni ulepszonej przypada 63.7 km (81%). Nawierzchnię nieutwardzoną posiadają odcinki dróg nr 43215, 43217, 43220, 43225 oraz 43352.

Układ uzupełniający tworzy sieć dróg gminnych, ulic lokalnych miejskich oraz innych dróg o charakterze publicznym. Ich długość na terenie gminy wynosi 117.08 km, z czego na ulice lokalne miejskie przypada 13.08 km. Długość dróg układu lokalnego o nawierzchni utwardzonej wynosi 92.4 km (79% długości dróg lokalnych), w tym o nawierzchni ulepszonej - 22.9 km (19.5% ogólnej długości). Gęstość sieci dróg utwardzonych o znaczeniu lokalnym wynosi 57.9 km/100 km^2.

Gęstość sieci dróg utwardzonych wszystkich kategorii na terenie gminy wynosi 113.3 km/100 km^2.

Pod względem funkcjonalnym podstawowymi elementami istniejącego układu drogowego gminy są:

- droga wojewódzka nr 984 - główna, realizująca połączenia o charakterze regionalnym pomiędzy województwami małopolskim i podkarpackim, w szczególności pomiędzy ośrodkami powiatowymi w Tarnowie i Mielcu oraz
- sieć dróg zbiorczych, do których zaliczyć należy następujące ciągi:
- droga powiatowa nr 43213, łącząca Radomyśl z ośrodkami gminnymi w Wadowicach Górnych, Czerminie i Borowej;
- droga powiatowa nr 43202 zapewniająca powiązania z ośrodkiem powiatowym w Dębicy oraz gminnym w Żyrakowie;
- droga powiatowa nr 43306 realizująca powiązania z ośrodkami gminnymi w Radgoszczy i Szczucinie oraz z ośrodkiem powiatowym w Dąbrowie Tarnowskiej;
- ciąg dróg powiatowych o numerach 43201 i 43337 łączący Radomyśl z gminą Przecław;
- ciąg dróg powiatowych o numerach 43224 i 43216 realizujących powiązania gminy Czarna z Radomyślem oraz z ośrodkami gminnymi w Szczucinie i Radgoszczy (poprzez drogę nr 43306).

Pozostałe drogi powiatowe oraz drogi gminne tworzą sieć dróg lokalnych i dojazdowych, obsługujących przede wszystkim poszczególne jednostki osadnicze.

Generalnie można stwierdzić, że układ drogowy jest dostosowany do struktury przestrzennej gminy. Do mankamentów zaliczyć należy stosunkowo niski odsetek dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni ulepszonej oraz niskie parametry funkcjonalno - techniczne wielu odcinków dróg układu lokalnego, w szczególności wąskie jezdnie i pasy drogowe, nienormatywne łuki poziome i pionowe. Mankamenty te wynikają jednak w większości przypadków z przyczyn obiektywnych: stanu własności oraz istniejącego zainwestowania terenu ograniczających możliwości korekty przebiegu tras.

2. Transport publiczny

Podstawowym środkiem transportu publicznego w gminie jest autobus PKS. Połączenia lokalne autobusowe obsługiwane są przede wszystkim przez Przedsiębiorstwo PKS w Mielcu. Zdecydowana większość linii prowadzona jest drogą wojewódzką nr 984. Ośrodek gminny w Radomyślu ma dobrze rozwiniętą sieć powiązań autobusowych. Z przystanku zlokalizowanego w bliskim sąsiedztwie Rynku realizowanych jest w ciągu doby do 115 kursów, w tym 24 pospieszne. Najlepiej rozwinięte są powiązania z Mielcem (do 48 kursów na dobę, w tym 12 pospiesznych), Tarnowem (23 kursy w tym 12 pospiesznych), Dębicą (22 kursy). Radomyśl ma także bezpośrednie połączenie m.in. z Krakowem (7 kursów pospiesznych), Zakopanem (2 kursy pospieszne), Lublinem (2 kursy pospieszne), Stalową Wolą, Tarnobrzegiem, Zamościem, Ostrowcem Świętokrzyskim i Krynicą.

Gmina Radomyśl Wielki leży poza zasięgiem sieci kolejowej. Najbliższe stacje kolejowe obsługujące ruch pasażerski i towarowy znajdują się w Mielcu i w Dębicy, w odległości odpowiednio ok. 15 i 23 km od Radomyśla.

3. Urządzenia infrastruktury komunikacyjnej

Parkingi

Większość miejsc parkingowych o charakterze ogólnodostępnym zlokalizowana jest w Radomyślu w rejonie Rynku: ok. 30 m.p. na parkingu wydzielonym przy Urzędzie Miasta i Gminy oraz ok. 40 m.p. przyjezdniowych wokół Rynku.

Obiekty zaplecza motoryzacji

Na terenie gminy funkcjonują obecnie cztery stacje benzynowe: w Radomyślu, Partyni, Dulczy Wielkiej oraz w Zdziarzcu oraz 2 zakłady usługowe branży motoryzacyjnej: zakład mechaniki pojazdowej w Radomyślu oraz myjnia samochodowa w Rudzie.

3. Ruch drogowy

Jedyne dane o natężeniach ruchu na drogach na terenie gminy dotyczą drogi wojewódzkiej nr 984 (zaliczanej do końca 1998 roku do kategorii dróg krajowych), objętej generalnym pomiarem ruchu. Obciążenie ruchem odcinków dróg przechodzących przez gminę podano w tabeli poniżej.

Tabela 1. Charakterystyka zmian w średniorocznym dobowym natężeniu ruchu (SDR) na drodze nr 984 w latach 1980 - 1999 (według Generalnego Pomiaru Ruchu)

Droga odcinek	Rok pomiaru	SDR poj./dobę	Procentowy udział pojazdów		
			samochody osobowe	samochody ciężarowe	autobusy
droga nr 984	1980	2000	33	33	4
	1985	1400	46	21	10
Janowiec - Radomyśl	1990	2000	54	18	8
	1995	2900	73	11	4
	1999*)	3700	76	10	3
droga nr 984	1980	1600	40	26	7
Radomyśl - gr. b	1985	3500	43	16	14
województwa	1990	4200	57	12	13
tarnowskiego	1995	2900	74	10	3
tarnowskiego	1999*)	3600	77	9	2

*) - szacunek własny w oparciu o prognozę opracowaną przez „Transprojekt - Warszawa"

Jak wynika z powyższego zestawienia przyrost ruchu na najważniejszych ciągach komunikacyjnych gminy na przestrzeni lat 1980 – 1995 był zróżnicowany. Na odcinku Janowiec - Radomyśl po okresie spadku w 1985 roku, ruch wzrastał dość równomiernie w tempie ok. 45% w cyklu 5-letnim. Na odcinku Radomyśl - Mielec wahania ruchu były większe z kulminacją w roku 1990.

Średnie dobowe natężenie ruchu w 1995 roku na drodze nr 984 było o ok. 30% większe niż liczona dla tego samego okresu średnia dla dróg regionalnych byłego województwa tarnowskiego (2236 poj./dobę) i o ponad 40% większe od średniej dla kraju (2012 poj./dobę).

Na podstawie podanych wyżej wielkości oraz prognoz wykonanych przez „Transprojekt – Warszawa" można szacować, że obecnie, tj. w 1999 roku, średnie dobowe natężenia ruchu na omawianych odcinkach wyniosą 3600 - 3700 poj./dobę. Oznaczałoby to utrzymanie się trendu wzrostowego na poziomie o ok. 30% niższym niż w latach 1985 –1995.

Na przestrzeni 15 lat zmieniła się zdecydowanie struktura rodzajowa ruchu na głównych drogach gminy. Udział samochodów osobowych w ruchu zwiększył 33-40% w roku 1980 do 74-76% w roku 1995, natomiast udział ruchu ciężkiego (samochody ciężarowe i autobusy) zmniejszył się odpowiednio z 33-37% do 13-15%. Oznacza to zarazem zmniejszenie się rzeczywistego potoku ruchu pojazdów ciężkich. I tak ruch ciężki na odcinku Janowiec - Radomyśl zmniejszył się w stosunku do roku 1980 o ok.40%, a na odcinku Radomyśl - Mielec o blisko 30%.

4. Podsumowanie - diagnoza stanu istniejącego

Korzystne cech układu komunikacyjnego gminy to:

- stosunkowo gęsta sieć połączeń o nawierzchni utwardzonej, zapewniająca dostępność komunikacyjną praktycznie wszystkim terenom zainwestowanym;
- dogodne powiązania siecią dróg powiatowych z gminami ościennymi;
- dobrze rozwinięta sieć połączeń autobusowych, zwłaszcza ośrodka gminnego, z gminami ościennymi i ośrodkami powiatowymi.

Do podstawowych mankamentów układu zaliczyć należy:

- kolizje funkcjonalne wynikające z przebiegu drogi krajowej nr 984 przez obszary zainwestowane w Radomyślu i Zgórsku;
- niskie parametry funkcjonalno - techniczne dróg, zwłaszcza lokalnych i dojazdowych (wąskie jezdnie, liczne załomy tras pod kątem zbliżonym do prostego, łuki poziome o nienormatywnych promieniach, brak lub nie utrzymywane pobocza), które powodują utrudnienia w ruchu pojazdów i pieszych, szczególnie w okresie intensywnych prac polowych, kiedy po tych drogach poruszają się maszyny rolnicze o dużych gabarytach;
- mały udział dróg o nawierzchni ulepszonej w sieci dróg gminnych;
- brak bezpośrednich powiązań komunikacją publiczną z nowym ośrodkiem wojewódzkim.

4.Infrastrutura technicza

Stan istniejący

1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy nie ma ujęć wodociągowych. Gmina Radomyśl Wielki korzysta z ujęć wody położonych na terenie gminy Wadowice Górne w miejscowościach : Jamy (Wola Wadowska) i Wampierzów.
Miejscowości posiadające sieć wodociągową z ujęcia w Jamach : Pień, Radomyśl Wielki, Partynia, Dąbie i Żdżarzec.
Miejscowości posiadające sieć wodociągową z ujęcia w Wampierzowie : Zgórsko i Podborze.

Na mocy międzygminnego porozumienia, cała gmina Radomyśl Wielki ma być zaopatrzona w wodę z komunalnego wodociągu grupowego ze stacją uzdatniania wody w Jamach w Gminie Wadowice Górne.
Urząd Gminy Radomyśl Wielki posiada opracowaną dokumentację techniczną rozwoju sieci wodociągowej wraz z jej uzbrojeniem dla całej gminy, oraz już zrealizowaną część tej inwestycji (wraz z inwentaryzacją geologiczną).

W realizacji jest obecnie sieć wodociągowa dla Dulczy Wielkiej, Zgórska, Podborza i Rudy.
W zadaniach Gminy przewidziano również rozbudowę Stacji Uzdatniania Wody w Jamach dla pokrycia całkowitego zapotrzebowania wody dla całego obszaru gminy Radomyśl Wielki.

2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków

Obecnie gmina nie posiada systemów kanalizacji sanitarnej, za wyjątkiem sieci wraz z oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną typu SBR dla Radomyśla Wielkiego o przepustowości 150 m^3/d. Jednak docelowe potrzeby dla miasta wynoszą około 450 m^3/d.
Do oczyszczalni doprowadzone są tylko ścieki z Radomyśla Wielkiego. Z systemu zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków korzysta obecnie około 35 % mieszkańców tej miejscowości.

Urząd Gminy posiada opracowania projektowe koncepcji sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczaniem ścieków dla całej gminy.
Realizacja tego zadania musi być rozłożona na kilkanaście lat.
W niniejszym opracowaniu na etapie kierunków rozwoju gminy przedstawiona zostanie zmodyfikowana koncepcja rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej wraz z 5 lub 5 grupami oczyszczalni mechaniczno-biologicznych.

3. Zaopatrzenie w gaz

Urząd miasta i gminy Radomyśl Wielki wspólnie z Gminą Wadowice Górne zrealizował program zaopatrzenia w gaz ziemny obu gmin, wg posiadanej dokumentacji tj. :
- budowy wysokoprężnego gazociągu ∅ 150/6,4 Mpa do Żarówki i lokalizacji Stacji Redukcyjno-Pomiarowej I^0 o wydajności docelowej 6 000 m^3/h. Obecnie wszystkie miejscowości gminy Radomyśl Wielki posiadają sieć gazową. Miejscowości są zgazyfikowane techniką średniego ciśnienia.

4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy znajdują się trasy linii energetycznych o znaczeniu ponadlokalnym tj : linie 110 kV i 220 kV relacji Mielec - Tarnów, ze strefą ochronną 2 x 30 m

Cała gmina zaopatrywana jest w energię elektryczną za pomocą linii średniego napięcia 15 kV, relacji :

- Szczucin - Brzezówka
- Radomyśl Wielki - Radgoszcz
- Radomyśl Wielki - Pilzno
- Radomyśl Wielki - Jamy
- Latoszyn - Mielec 2

Linie te zasilają około 100 stacji transformatorowych o mocy 63 do 250 kVA.

Można przyjąć, że sieci średnich napięć są w dość dobrej kondycji technicznej , częściowo jednak wymagają rozbudowy.

Lokalizacja stacji transformatorowych zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną dla całej gminy i docelowo przewiduje się budowę jedynie kilku stacji dla terenów rozwojowych w rejonie Radomyśl Wielki.

Należy także zaznaczyć, że obecnie występują awarie zasilania prądu, nie ma dwustronnego zasilania odbiorców, nie ma zagwarantowanego ciągłego zasilania odbiorców (bez przerw).

5. Telekomunikacja

Gmina obsługiwana jest przez Telekomunikację Dębicką. W Radomyślu Wielkim zlokalizowana jest centrala telefoniczna cyfrowa powiązana z magistralą teletechniczną Mielec - Dębica.

Wskaźnik gęstości abonentów wynosi na dzień 20.06.1999 r 14,68 abonentów na 100 mieszkańców.

Telekomunikacja Polska SA dokonuje sukcesywnej rozbudowy systemu łączności. Jak wynika z dostępnych informacji już w obecnej chwili gmina jest dobrze zaopatrzona w domowe stacje telefoniczne.

5. Odpady komunalne

Gmina nie posiada na swoim terenie obiektu gospodarki odpadami komunalnymi. Odpady komunalne wywożone są na składowisko odpadów komunalnych w gminie Dębica. Rocznie wywożone jest około 6760 m^3 odpadów komunalnych i podobnych do komunalnych.

Na terenie gminy Radomyśl Wielki istnieje jednak znaczna ilość „dzikich" wysypisk śmieci. Funkcjonują one głównie w naturalnych zagłębieniach terenu, korytach rzek oraz terenach zakrzewionych. W trakcie opracowania Studium zostały one zinwentaryzowane i naniesione na plansze użytkowania terenu. Wykorzystano również materiały dotyczące w/w problemu będące w posiadaniu władz Gminy i Miasta Radomyśl Wielki, wykonane na zlecenie Gminy przez specjalistów z Pracowni Projektowej „Sylwan 2". Na terenie miasta miasta Radomyśl Wielki funkcjonuje również dzikie wysypisko śmieci, które jest przewidziane do likwidacji, gdyż jego lokalizacja nie jest zgodna z normami PIOŚ i Ochrony Środowi

***Obszar** oznaczony na rysunku II zmiany studium obejmuje **teren zabudowy usługowej i produkcyjnej.**

Przedmiotowy teren położony jest w południowej części gminy w miejscowości Dąbrówka Wisłocka. Ograniczony jest od strony wschodniej drogą powiatową nr 169 R relacji Podleszany – Ruda – Zasów. Teren zabudowany jest budynkami usługowo – produkcyjnymi (produkcja kostki brukowej, sklep spożywczy) oraz budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym.

Działki uzbrojone są w sieć elektroenergetyczną, wodociągową i gazową; na działkach istnieją bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe.

Dostępność komunikacyjna terenu bezpośrednio do drogi powiatowej oraz poprzez drogę wewnętrzną zlokalizowaną od strony północnej terenu, na którym prowadzona jest działalność gospodarcza.

Teren usługowo - produkcyjny stanowi własność prywatną.

Teren drogi wewnętrznej stanowi własność miasta i gminy.

Przedmiotowy obszar nie jest objęty ochroną konserwatorską ani też nie przylega do terenu objętego ochroną konserwatorską. Znajduje się poza obszarami górniczymi, poza obszarami zagrożonymi osuwaniem się mas ziemnych i nie jest narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Planowana inwestycja nie leży w obszarach Natura 2000 ani w obszarach objętych innymi formami ochrony przyrody.

Na przedmiotowym terenie brak jest zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego V zmiany studium

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Obszar zmiany studium położony jest w granicach miasta Radomyśl Wielki w obrębie geodezyjnym Radomyśl – Wólka Dulecka oraz w granicach gminy Radomyśl Wielki w obrębie geodezyjnym Zdziarzec. Granica pomiędzy jednostkami prowadzi drogą gruntową łączącą się z drogą powiatową nr 1180R Zdziarzec – Dębica.

Obszar położony jest w sąsiedztwie istniejącej zabudowy miasta Radomyśl Wielki i miejscowości Zdziarzec. Zachodnia granica obszaru sąsiaduje z ulicą J. Piłsudskiego będącą częściowo (do ronda) drogą wojewódzką nr 984 relacji Mielec – Radomyśl Wielki – Lisia Góra. Północną granicę obszaru wyznacza ul. W. Witosa, południową ciek wodny. Od strony wschodniej granica obszaru została poprowadzona przez tereny rolne po działkach ewidencyjnych.

Istniejąca zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa posiada wyposażenie w sieci infrastruktury technicznej: elektroenergetyczną, wodociągową i gazową oraz częściowo w sieć kanalizacji sanitarnej.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Na obszarze zmiany studium nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W sąsiedztwie obszaru objętego zmianą studium (w południowo-zachodniej części) obowiązują ustalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomyśl Wielki (Uchwała Nr XXXIV/294/02 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 września 2002 r.) - w zakresie terenów oznaczonych na załączniku nr 7: KS,UG jako tereny zabudowy urządzeń obsługi komunikacji – lokalizacja stacji paliw płynnych i usługowych obiektów towarzyszących, tereny zabudowy usług gastronomii.

3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Obszar zmiany studium obejmuje teren o powierzchni ok. 32 ha, z czego ok. 99,1% stanowią tereny własności prywatnej, ok. 0,2% tereny własności Gminy Radomyśl Wielki i ok. 0,7% tereny własności Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim.

Pod względem morfologicznym obszar zmiany studium leży w obrębie mezoregionu fizycznogeograficznego Płaskowyż Tarnowski – (512.43) i mikroregionu – Północne Obniżenie Płaskowyżu Tarnowskiego (512.431).

Obszar nie wyróżnia się pod względem jakości gleb. Według klasyfikacji genetycznej w tym rejonie przeważają gleby brunatne wyługowane - wytworzone z gliny lekkiej, piasku słabogliniastego oraz piasku gliniastego lekkiego. Około 1/5 obszaru zajmują gleby bielicowe wykształcone na piasku gliniastym lekkim oraz piasku słabogliniastym. Stosunkowo niewielki fragment stanowią czarne ziemie zdegradowane i ziemie szare na piasku gliniastym lekkim. Położone są one

w południowej części badanego terenu, w obrębie nieckowatej dolinki przez którą przepływa ciek wodny. Z punktu widzenia przydatności rolniczej na obszarze przeważają gleby IV i V klasy bonitacyjnej. Niewielki odsetek (ok. 0,12 ha) stanowią grunty III klasy w postaci użytków zielonych (ŁIII) występujących wzdłuż cieku wodnego.

Według podziału Polski na regiony klimatyczne (E. Romer 1949) obszar położony jest w pasie klimatów podgórskich Nizin i Kotlin krainy klimatycznej sandomierskiej. Klimat ten charakteryzuje się znacznym uprzywilejowaniem termicznym w stosunku do terenów sąsiednich. Występują tu długie lata, a zimy nie są zbyt ostre. Średnia roczna temperatura wynosi 8,2ºC, a średnia miesięczna - najwyższa jest w lipcu 19,1ºC i najniższa w lutym -2,8ºC.

Okres wegetacyjny trwa 227 dni - rozpoczyna się ok. 4 marca, a kończy ok. 10 października.

Rozkład kierunków wiatrów wykazuje wiatry z sektora zachodniego i południowego, a najczęstszym kierunkiem wiatru jest zachód-północny-zachód (WNW) oraz południe-południowy-zachód (SSW). Najrzadziej występują wiatry z kierunków północno-wschodnich.

Obszar zmiany studium nie posiada znacznej wartości przyrodniczej. Porastają go głównie zbiorowiska antropogeniczne, znaczną część stanowią pola uprawne, częściowo łąki. Tereny te w większości są pozbawione roślinności naturalnej. Zadrzewienia śródpolne występują sporadycznie, choć lokalnie można zaobserwować zjawisko sukcesji. Na nieużytkowanych terenach rolniczych pojawiają się trawy oraz roślinność ruderalna, a następnie drzewa.

Świat fauny nie jest zbyt liczny i zróżnicowany. Pod względem podziału zoogeograficznego, obszar zmiany studium zalicza się do krainy Niziny Sandomierskiej. Charakter użytkowania terenu wywiera wpływ na skład gatunkowy poprzez możliwość zapewnienia odpowiednich terenów lęgowych oraz żerowiskowych. Z uwagi na specyfikę przeważającej części obszaru (teren rolny intensywnie wykorzystywany) i brak zróżnicowania flory nie występują tu warunki sprzyjające bytowaniu fauny. Świat zwierząt reprezentowany jest przez gatunki pospolite, charakterystyczne dla otwartych, terenów rolnych. Nie stwierdza się tu występowania gatunków chronionych.

Na obszarze nie występują formy ochrony przyrody, ustanawiane zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2020 r, poz. 55 z późn. zm.). Nie stwierdzono również siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym objętych ochroną na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz.U.2014, poz.1713).

Obszar zmiany studium znajduje się poza terenami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Polski południowo-wschodniej. Przez badany teren, na przybliżonym kierunku NE-SW przebiega dział wodny oddzielający od siebie zlewnie cieku - Dopływ spod Wólki Duleckiej i cieku - Potok Partyński.

Leży on w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 133, która położona jest w regionie wodnym Górnej Wisły w pasie Północnego Podkarpacia.

Na obszarze nie funkcjonują żadne ujęcia wód podziemnych w formie studni kopanych czy wierconych, z których woda pobierana byłaby przez indywidualnych właścicieli, na potrzeby bytowo - gospodarcze. W obrębie obszaru nie znajdują się również komunalne ujęcia wód.

Na obszarze, w nieckowatych zagłębieniach biorą początek bezimienne cieki wodne, które w kierunku zachodnim prowadzą swe wody do cieku – Dopływ spod Wólki Duleckiej, natomiast w kierunku wschodnim do Potoku Partyńskiego. Południowa granica obszaru opiera się o bezimienny ciek wodny, którego wody płyną w kierunku wschodnim.

Obszar zmiany studium znajduje się w obrębie jednolitej części wód powierzchniowych pn. Zgórska Rzeka PLRW 200017217469.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W obszarze objętym zmianą studium występuje obiekt zabytkowy – stanowisko archeologiczne nr 3/28 Wólka Dulecka (osada z okresu późnego średniowiecza). W obszarze objętym zmianą studium nie występują dobra kultury współczesnej.

5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia

Obszar objęty zmianą studium stanowią częściowo tereny zabudowane zabudową zagrodową, zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zabudową produkcyjną w gospodarstwie hodowlanym. Pozostałe tereny porastają głównie zbiorowiska antropogeniczne – pola uprawne (grunty orne i łąki) częściowo odłogowane oraz ugorowane oraz niewielkie tereny zadrzewień i cieki wodne.

Na obszarze nie występują źródła hałasu przemysłowego, natomiast występuje hałas pochodzący od środków transportu samochodowego, w związku z przebiegającą częściowo przy granicy zmiany studium drogą wojewódzką nr 984.

W związku z zakończeniem w dniu 1 grudnia 2020 r. budowy obwodnicy na tej drodze i częściowym poprowadzeniem drogi po nowej trasie ewentualne uciążliwości hałasowe ruchu tranzytowego ulegną zmniejszeniu.

6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia należy do obowiązków policji oraz straży pożarnej. Na terenie gminy znajduje się Komisariat Policji – w Radomyślu Wielkim. W obszarze zmiany studium nie ma zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Analiza ekonomiczna, *Analiza środowiskowa* i *Analiza społeczna* jak również *Prognoza demograficzna*, *Możliwości finansowe gminy*, *Bilans terenów* i *Określenie możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej służących realizacji zadań własnych gminy* zostały opisane w cz. II. tekstu studium na stronach 28-45.

8. Stan prawny gruntów

Stan prawny gruntów na terenie gminy został opisany w rozdziale V.3 Prawa własności.

W obszarze objętym zmianą studium występują w przeważającej części grunty własności prywatnej. Tylko kilka działek oznaczonych symbolem „dr" jest własności Gminy Radomyśl Wielki i Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim.

9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

W obszarze objętym zmianą studium nie występują obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych.

10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

W obszarze objętym zmianą studium nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Obszar zmiany studium znajduje się poza zasięgiem występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz poza zasięgiem występowania głównych zbiorników wód podziemnych a także stref ochronnych ujęć wód.

W obszarze objętym zmianą studium nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Obszar zmiany studium znajduje się poza zasięgiem występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

Przez obszar zmiany studium nie przebiegają żadne drogi publiczne. Przy granicy obszaru zmiany studium przebiega droga wojewódzka nr 984 relacji Mielec – Radomyśl Wielki – Lisia Góra wraz z nowo otwartą obwodnicą miasta. W południowo-zachodniej części obszaru zmiany znajduje się skrzyżowanie drogi wojewódzkiej nr 984 z drogą powiatową nr 1180R relacji Dębica - Zdziarzec. W północnej części obszaru zmiany znajduje się ul. Witosa będąca drogą wewnętrzną. Szczegółowo stan systemu komunikacji na terenie całej gminy został opisany w rozdziale VI.3 Komunikacja.

Przez obszar zmiany studium nie przebiegają żadne linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia. Najbliższe linie średniego napięcia i stacje

transformatorowe położone się na północ i południowy-zachód od obszaru zmiany studium. Przez obszar zmiany studium przebiegają sieci: wodociągowa, gazowa oraz kanalizacji sanitarnej. Szczegółowy stan systemu infrastruktury technicznej na terenie całej gminy został opisany w rozdziale VI.4 Infrastruktura techniczna.

14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W obszarze objętym zmianą studium brak jest programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Obszar objęty zmianą studium położony jest poza terenami zagrożonymi zalaniem wodami powodziowymi.

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego VI zmiany studium

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Zmiana studium składa się z trzech obszarów:

1) Obszar w granicach miasta Radomyśl Wielki w obrębie geodezyjnym Radomyśl Wielki oraz w granicach gminy Radomyśl Wielki w obrębie geodezyjnym Partynia. Granica pomiędzy jednostkami prowadzi drogą gruntową łączącą się od strony wschodniej z ul. M. Firleja. Obszar położony jest w sąsiedztwie istniejącej zabudowy mieszkaniowej miasta Radomyśl Wielki i miejscowości Partynia. Od strony zachodniej granica obszaru przebiega wzdłuż nowego przebiegu drogi wojewódzkiej (obwodnica miasta) nr 984 relacji Mielec – Radomyśl Wielki – Lisia Góra. Od strony wschodniej granica przebiega wzdłuż ul. Firleja, następnie prowadzi drogami gruntowymi wzdłuż granicy obszaru Osiedla Kościuszki 2" (objętym IV zmianą studium z 2018 r.). Od strony południowej granica przebiega wzdłuż ul. L. Lonczaka.
2) Obszar w obrębie geodezyjnym Partynia przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 984 relacji Mielec – Radomyśl Wielki – Lisia Góra z drogą powiatową nr 1166R relacji Partynia – Jamy. Obszar położony jest w sąsiedztwie istniejącej zabudowy przemysłowej miejscowości Partynia. Od strony zachodniej granica obszaru przebiega wzdłuż granicy gminy, od strony północnej granica prowadzi drogą powiatową nr 1166R, następnie po granicy działek ewidencyjnych. Wschodnią granicą obszaru jest droga wojewódzka nr 984. Południowa granica prowadzi po granicach działek ewidencyjnych wzdłuż drogi gruntowej i cieku wodnego.
3) Obszar w obrębie geodezyjnym Podborze przy drodze wojewódzkiej nr 984 relacji Mielec – Radomyśl Wielki – Lisia Góra. Obszar położony jest w sąsiedztwie istniejącej rozproszonej zabudowy miejscowości Podborze. Północną granicą obszaru jest droga wojewódzka nr 984, pozostałe granice prowadzą po granicach działek ewidencyjnych i ciekach wodnych.

Istniejąca zabudowa mieszkaniowa, produkcyjna i usługowo-produkcyjna posiada wyposażenie w sieci infrastruktury technicznej: elektroenergetyczną, wodociągową i gazową oraz częściowo w sieć kanalizacji sanitarnej.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Na obszarze zmiany studium występują fragmenty obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Obszar (1)

- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Radomyśl Wielki uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/293/2002 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 września 2002 r. - w zakresie terenu oznaczonego na załączniku nr 7 symbolami: „MN,MR", „RP", „KDW", „KD(w)";
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Radomyśl Wielki uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/294/02 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim

z dnia 30 września 2002 r. - w zakresie terenu oznaczonego na załączniku nr 13 symbolami: „MN”, „KDG”;

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę 2-torowej linii WN 110 kV do m. Radomyśl Wielki na terenie gminy Radomyśl Wielki i stacji energetycznej w Radomyślu Wielkim uchwalony Uchwałą Nr XXXI/238/09 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 listopada 2009 r. – w zakresie terenu oznaczonego symbolem „EE110kV”;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Osiedle Kościuszki 2” w miejscowości Radomyśl Wielki i Partynia uchwalony Uchwałą Nr III/21/18 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 19 grudnia 2018 r. – w zakresie terenu oznaczonego symbolem „KDL”.

Obszar (2)

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Radomyśl Wielki 1/99 uchwalony Uchwałą Nr XIII/133/99 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 grudnia 1999 r. - w zakresie terenu oznaczonego na załączniku nr 20a symbolami: „MZ”, „UG”, „KW”, „KP”;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Radomyśl Wielki uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/293/2002 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 września 2002 r.
  - w zakresie terenu oznaczonego na załączniku nr 11 symbolami: „PS,UR,U”, „KDW”;
  - w zakresie terenu oznaczonego na załączniku nr 12 symbolami: „PS,UR,U”, „KD(w)”, „RL”.

Obszar (3)

- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Radomyśl Wielki uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/293/2002 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 września 2002 r. - w zakresie terenu oznaczonego na załączniku nr 37 symbolami: „P,S,UR,U,KS”, „KDW”, „KD(w)”;

3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Obszar zmiany studium obejmuje teren o powierzchni ok. 60,4 ha, z czego:
1) pow. ok. 12,2 ha – ok. 96% wł. prywatna w tym spółka jawna, ok. 4% Gmina;
2) pow. ok. 28,5 ha – ok. 90% wł. prywatna w tym spółka z o.o., ok. 6% Gmina, ok. 4% Powiat;
3) pow. ok. 19,7 ha – ok. 80% wł. prywatna, ok. 15% Gmina, ok. 5% Skarb Państwa.

Pod względem morfologicznym obszar zmiany studium leży w obrębie mezoregionu fizycznogeograficznego Płaskowyż Tarnowski – (512.43) i mikroregionu – Północne Obniżenie Płaskowyżu Tarnowskiego (512.431).

Obszary nie wyróżniają się pod względem jakości gleb. Według klasyfikacji genetycznej w tym rejonie przeważają gleby brunatne wyługowane - wytworzone z

gliny lekkiej, piasku słabogliniastego oraz piasku gliniastego lekkiego. Około 1/5 obszaru zajmują gleby bielicowe wykształcone na piasku gliniastym lekkim oraz piasku słabogliniastym. Stosunkowo niewielki fragment stanowią czarne ziemie zdegradowane i ziemie szare na piasku gliniastym lekkim. Z punktu widzenia przydatności rolniczej na obszarach przeważają gleby IV i V klasy bonitacyjnej (R, Ł i Ps) oraz zakrzaczenia i zadrzewienia Lzr. Niewielki odsetek stanowią grunty VI klasy w postaci użytków zielonych (Ł i Ps) oraz grunty pod wodami i grunty zabudowane.

Według podziału Polski na regiony klimatyczne (E. Romer 1949) obszar położony jest w pasie klimatów podgórskich Nizin i Kotlin krainy klimatycznej sandomierskiej. Klimat ten charakteryzuje się znacznym uprzywilejowaniem termicznym w stosunku do terenów sąsiednich. Występują tu długie lata, a zimy nie są zbyt ostre. Średnia roczna temperatura wynosi 8,2ºC, a średnia miesięczna - najwyższa jest w lipcu 19,1ºC i najniższa w lutym -2,8ºC.

Okres wegetacyjny trwa 227 dni - rozpoczyna się ok. 4 marca, a kończy ok. 10 października.

Rozkład kierunków wiatrów wykazuje wiatry z sektora zachodniego i południowego, a najczęstszym kierunkiem wiatru jest zachód-północny-zachód (WNW) oraz południe-południowy-zachód (SSW). Najrzadziej występują wiatry z kierunków północno-wschodnich.

Obszary zmiany studium nie posiadają znacznej wartości przyrodniczej. Porastają je głównie zbiorowiska antropogeniczne, część stanowią pola uprawne, łąki oraz tereny zarastające w wyniku zjawiska sukcesji. Tereny te w większości są pozbawione roślinności naturalnej. Zadrzewienia i zakrzaczenia występują częściowo na obszarze (2) i (3).

Świat fauny nie jest zbyt liczny i zróżnicowany. Pod względem podziału zoogeograficznego, obszar zmiany studium zalicza się do krainy Niziny Sandomierskiej. Charakter użytkowania terenu wywiera wpływ na skład gatunkowy poprzez możliwość zapewnienia odpowiednich terenów lęgowych oraz żerowiskowych. Z uwagi na specyfikę przeważającej części obszaru (teren rolny lub teren zakrzaczony) i brak zróżnicowania flory nie występują tu warunki sprzyjające bytowaniu fauny. Świat zwierząt reprezentowany jest przez gatunki pospolite, charakterystyczne dla terenów otwartych. Nie stwierdza się tu występowania gatunków chronionych.

Na wszystkich obszarach nie występują formy ochrony przyrody, ustanawiane zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2020 r, poz. 55 z późn. zm.). Nie stwierdzono również siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym objętych ochroną na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz.U.2014, poz.1713).

Obszary zmiany studium znajdują się poza terenami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Polski południowo-wschodniej.

Wszystkie trzy obszary leżą w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 133, która położona jest w regionie wodnym Górnej Wisły w pasie Północnego Podkarpacia.

Na obszarach nie funkcjonują żadne ujęcia wód podziemnych w formie studni kopanych czy wierconych, z których woda pobierana byłaby przez indywidualnych właścicieli, na potrzeby bytowo - gospodarcze. W obrębie obszaru nie znajdują się również komunalne ujęcia wód.

Wszystkie obszary zmiany studium leżą w obrębie jednolitej części wód powierzchniowych pn. Zgórska Rzeka PLRW 200017217469.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W trzech obszarach objętych zmianą studium nie występują obiekty zabytkowe jak również nie występują dobra kultury współczesnej.

5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia

Obszar objęty zmianą studium stanowią częściowo tereny zabudowane zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz zabudową produkcyjną i usługowo-produkcyjną. Pozostałe tereny porastają głównie zbiorowiska antropogeniczne – pola uprawne (grunty orne i łąki) częściowo odłogowane oraz ugorowane oraz tereny zadrzewień i cieki wodne.

Na obszarze nie występują źródła hałasu przemysłowego, natomiast występuje hałas pochodzący od środków transportu samochodowego, w związku z przebiegającą częściowo przy granicy zmiany studium drogą wojewódzką nr 984.

6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia należy do obowiązków policji oraz straży pożarnej. Na terenie gminy znajduje się Komisariat Policji – w Radomyślu Wielkim. W obszarach zmiany studium nie ma zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Analiza ekonomiczna, *Analiza środowiskowa* i *Analiza społeczna* jak również *Prognoza demograficzna*, *Możliwości finansowe gminy*, *Bilans terenów* i *Określenie możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej służących realizacji zadań własnych gminy* zostały opisane w cz. II. tekstu studium na stronach 28-45.

8. Stan prawny gruntów

Stan prawny gruntów na terenie gminy został opisany w rozdziale V.3 Prawa własności.

W obszarach objętych zmianą studium występują w przeważającej części grunty własności prywatnej. Tylko kilka działek dróg rolniczych i rowów jest własności Gminy Radomyśl Wielki i Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim.

9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarach objętych zmianą studium nie występują obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych.

10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarach objętych zmianą studium nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Obszary zmiany studium znajdują się poza zasięgiem występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz poza zasięgiem występowania głównych zbiorników wód podziemnych a także stref ochronnych ujęć wód.

Na obszarach objętych zmianą studium nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Obszary zmiany studium znajdują się poza zasięgiem występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

Przez obszar zmiany studium przebiega fragment drogi publicznej powiatowej klasy Z nr 1166R relacji Partynia – Jamy i końcowy odcinek drogi gminnej dojazdowej – ul. L. Lonczaka. Ponadto wszystkie trzy obszary objęte zmianą studium położone są przy granicy drogi wojewódzkiej nr 984 relacji Mielec – Radomyśl Wielki – Lisia Góra. Szczegółowo stan systemu komunikacji na terenie całej gminy został opisany w rozdziale VI.3 Komunikacja.

Przez obszar zmiany studium przebiega dwutorowa linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV oraz linie średniego napięcia 15 kV. Przez obszar zmiany studium przebiegają sieci: wodociągowa, gazowa oraz kanalizacji sanitarnej. Szczegółowy stan systemu infrastruktury technicznej na terenie całej gminy został opisany w rozdziale VI.4 Infrastruktura techniczna.

14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarach objętych zmianą studium brak jest programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Obszary objęte zmianą studium położone są poza terenami zagrożonymi zalaniem wodami powodziowymi.

VII. UWARUNKOWANIA I PODSTAWY ROZWOJU MIASTA I GMINY RADOMYŚL WIELKI – PODSUMOWANIE

Gmina Radomyśl Wielki położona w południowo-zachodniej części powiatu mieleckiego w województwie podkarpackim, posiada dogodne warunki do wielokierunkowego rozwoju.

Główną funkcją gminy jest rolnictwo ze znaczącym udziałem hodowli zwłaszcza drobiu i trzody chlewnej. Ze względu na swoje położenie w stosunku do lokalnych rynków zbytu płodów rolnych, gmina Radomyśl Wielki wchodzi w obszar strefy żywicielskiej Tarnowa, Mielca oraz Rzeszowa, a w strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa podkarpackiego jest częścią jego północnej, rolniczej strefy funkcjonalnej. Charakteryzuje się najwyższą produkcyjnością rolnictwa.

Sąsiaduje z rozciągającymi się południkowo większymi obszarami leśnymi, które na terenie gminy od strony zachodniej wchodzą w skład Jastrzębsko – Żdżarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a od strony wschodniej stanowią część Przecławskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Gmina należy do słabo zalesionych i wymaga znacznych dolesień.

Obszar gminy Radomyśl Wielki leży poza terenami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Polski Południowo-Wschodniej, nie posiada większych zbiorników retencyjnych poza stawami rybnymi.

Cały obszar gminy wchodzi w skład Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych byłego województwa tarnowskiego i wyróżnia się znaczącymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, korzystnymi dla rekreacyjnego. Dotyczy to zwłaszcza terenów w zachodniej i południowej części gminy.

Funkcje mieszkaniowe i usługowe wykształciły się na terenie miasta, które stanowi gminny ośrodek ponadlokalny (obsługuje część gminy Wadowice Górne). Miasto posiada duże rezerwy terenowe dla rozwoju funkcji produkcyjno-przemysłowych, głównie o profilu przetwórczym i drobnej wytwórczości. Ze względu na istniejące rezerwy terenowe i bliskie sąsiedztwo Mielca, może również stanowić dogodny teren dla dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowych i usługowo-administracynych.

W zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego gmina charakteryzuje się, najmłodszą strukturą wieku mieszkańców, niskimi standardami mieszkaniowymi, wysokim rejestrowanym bezrobociem, bezrobociem utajonym wśród pracujących w rolnictwie indywidualnym, niską dostępnością komunikacyjną i niezadowalającym stanem utrzymania sieci dróg.

Gmina należy do obszarów o niskiej antropopresji i czystych ekologicznie, co powinno być podstawą jej indywidualnego rozwoju, przy przyjęciu polityki rozwoju zrównoważonego – ekorozwoju.

Charakteryzując gminę nie można pominąć jej zasobów kulturowych, tworzonych przez historię, tradycję, ludzi oraz dążenia jej współczesnych mieszkańców do wszechstronnego rozwoju przez podwyższanie jakości życia.

Z przeprowadzonych badań wynika, że główne kierunki aktywizacji miasta i gminy są związane z następującymi funkcjami : mieszkalniowo-usługowa i produkcyjno-przemysłowo-biznesowa, wypoczynkowo-turystyczna i rekreacyno-kulturowa, oraz rolniczo-produkcyjna.

1. Rozwój funkcji mieszkaniowej wiąże się z zabezpieczeniem terenów pod budownictwo mieszkaniowe i usługi komercyjne. Preferuje się zabudowę jednorodzinną skomasowaną, lub wielorodzinną, osiedlową (domy dwurodzinne, szeregowe, wielorodzinne, zabudowę rezydencjalną i willową). Dla rozwoju tych

funkcji korzystne jest przeznaczenie terenów w miejscowości gminnej i w najbliższym sąsiedztwie miasta Radomyśl Wielki, Gminny Bank terenu.
Tereny te winny być traktowane jako alternatywa dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy i osób spoza gminy . Realizowane przez gminę budownictwo w spółce z inwestorem zewnętrznym, poparte odpowiednią informacją i reklamą, może również przyciągać do gminy ludzi młodych i dynamicznych z różnych regionów, nie tylko z najbliższego sąsiedztwa.

Proponuje się również wyznaczyć enklawy terenu dla realizacji domów-rezydencji dla ludzi o większych zasobach finansowych, którzy wolą warunki zamieszkania inne od budownictwa wielorodzinnego aglomeracji miejskich.

Nie wskazane jest rozpraszanie budownictwa mieszkaniowego ze względów krajobrazowych i ekonomicznych (infrastruktura techniczna), a już istniejąca zabudowa ekstensywna powinna zostać przekształcona w zabudowę o charakterze turystycznym i agroturystycznym.

Zabudowa osiedlowa w poszczególnych sołectwach, powinna uzupełniać istniejące budownictwo zagrodowe, w nawiązaniu do jej obecnego charakteru (zabudowa w układzie liniowym, z dopuszczeniem drugiej linii zabudowy w korzystnych fizjograficznie warunkach).

2. Funkcje produkcyjno-przemysłowe i biznesowe zgrupowane głównie na terenie miasta, ze względu na znaczne zasoby terenowe mają szansę dalszego rozwoju, ale tylko w oparciu o politykę ekorozwoju i stosowanie technologii „przyjaznych środowisku".

Tym samym zasadom musi być podporządkowany rozwój przemysłu rolno-spożywczego i intensywna produkcja żywności (specjalistyczne gospodarstwa hodowlane, gospodarstwa warzywniczo-ogrodnicze, szkółkarstwo itd.). Na terenie gminy sugeruje się również rozwój drobnego przemysłu; materiałów budowlanych, przetwórczy, lekki.

Rozwój funkcji przemysłowo-biznesowej wiąże się z „przygotowaniem otoczenia" dla zbytu produktów rolnych, przemysłowych, drobnej wytwórczości. Powstanie Giełdy Rolnej lub Biznes Parku daje szansę tworzenia regionalnego lobby i lokalnej strefy ekonomicznej przez możliwość prezentacji wyrobów, ich sprzedaży, zamawiania w warunkach konkurencyjnych. Dla tej funkcji korzystne byłoby przygotowanie terenów w obrębie miasta po jego stronie zachodniej lub wschodniej z zapewnieniem dostępności komunikacyjnej.

3. Rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej i sportu jest związany z zasobami środowiska i zasobami krajobrazowo-kulturowymi. Sprzyja mu także właściwy klimat społeczny. Należy rozwijać te formy turystyki i wypoczynku, które zapewnią turyście bezpośredni kontakt z przyrodą (lasem, łąką, wodą) i miejscową ludnością. Należy także wykorzystać walory krajobrazowe gminy takie jak : otwarte przestrzenie, dalekie widoki i cały system lokalnych powiązań przyrodniczych.

Dla tych celów w układzie przestrzennym gminy wydaje się korzystne obszary chronione zwłaszcza w jej strefie zachodniej (Dulcza Mała, Dulcza Wielka, Żdżarzec) oraz rejon północno-wschodni (Podborze, Schabowiec, Ruda).

Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość rozwoju funkcji agroturystycznej i to we wszystkich wsiach, przy założeniu, że będą wyposażone w odpowiednią infrastrukturę i usługi.

Korzystne wydaje się również łączenie funkcji rekreacyjnej z kulturowo-poznawczą (tradycyjna zabudowa wiejska, obiekty zabytkowe, miejsca historycznych wydarzeń)

oraz rozwijanie funkcji sportu w kontekście już istniejących zainteresowań miejscowej społeczności, zwłaszcza młodzieży.

4. Położenie gminy w strefie żywicielskiej większych ośrodków miejskich, dogodne warunki przyrodnicze, mało skażone środowisko zdecydowały o charakterze rolniczym gminy Radomyśl Wielki. Dalszy opłacalny rozwój tej funkcji jest związany z restrukturyzacją rolnictwa. Dotyczy to np. specjalizacji gospodarstw rolnych, rozwoju przemysłu przetwórczo-spożywczego czy większego nasycenia gminy usługami „z otoczenia rolnictwa" oraz stopniowej zmiany stosunków agrarnych.

Istotnym w zakresie przekształcania funkcji rolniczej, wydaje się łączenie się gospodarstw (zwłaszcza mniejszych) w grupy marketingowe koncentrujące się na uprawach określonych gatunków warzyw, nowych odmian owoców, szkółkarstwie itd. oraz dążenie do stworzenia regionalnego lobby grupy producentów żywności, które potrafią przeciwstawić się konkurencji oraz zachować i rozszerzyć obecne rynki zbytu.

Mało korzystne warunki glebowe (przewaga gruntów najsłabszych V i VI klasy bonitacyjnej) zwłaszcza w miejscowościach : Ruda, Dąbie, Żarówka, Żdżarzec, Dulcza Mała, Dulcza Wielka, wskazują na możliwość wprowadzenia znacznych dolesień, a przez to rozszerzenia funkcji ochronnej i gospodarczej lasów w gminie.

5. Układ drogowy w gminie jest w zasadzie dostosowany do jej struktury przestrzennej. Korekty wymaga przebieg drogi wojewódzkiej. Do mankamentów zaliczyć należy stosunkowo niski odsetek dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni ulepszonej oraz niskie parametry funkcjonalno-techniczne wielu odcinków dróg układu lokalnego.

6. Rozwój gospodarczy gminy a zwłaszcza podniesienie komfortu zamieszkania, rozwój funkcji wypoczynkowych i turystycznych, jak również dalszy rozwój funkcji w zakresie infrastruktury technicznej . Należą do nich :

<u>z dziedziny gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami</u>

- będące w trakcie przygotowania do realizacji wodociągi :
  dla miejscowości : Dulcza Mała, Dulcza Wielka, Żarówka i Janowiec z ujęcia w Jamach,
  dla miejscowości : Ruda, Dąbrówka Wisłocka z ujęcia wody w Wampierzowie,
- docelowe objecie systemem odprowadzenia i oczyszczania ścieków wszystkich miejscowości posiadających wodociąg,
- będące w fazie projektowania gminne składowisko odpadów komunalnych,

<u>z zakresu gazownictwa</u>

- rozbudowa istniejącej sieci w miarę potrzeb,

<u>z zakresu elektroenergetyki</u>

- ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z przebiegów istniejących linii wysokiego napięcia,
- lokalizacja projektowanej stacji redukcyjnej 110/15 kV wraz z liniami zasilajcymi 110 kV, dla których należy zarezerwować pasy terenu szerokości 40 m w kierunku Dębicy i Tarnowa.

<u>z zakresu telekomunikacji</u>

- zamierzenia rozwojowe operatora sieci zmierzające do zwiększenia dostępności do usług teletechnicznych poszczególnych obszarów gminy.

Należy podkreślić konieczność podjęcia zdecydowanych działań w kierunku zapewnienia infrastruktury technicznej gwarantującej jednocześnie ochronę środowiska,

w celu stymulowania zrównoważonego rozwoju gminy – ekorozwoju. Wymaga on otwarcia drogi dla przyjętego rozwoju gospodarczego przy równoczesnym spełnieniu wymagań ustawowych dotyczących ochrony środowiska.

Uwarunkowania rozwoju miasta i gminy Radomyśl Wielki podane w podsumowniu w formie skrótowej, zostały szczegółowo omówione w rozdziałach problemowych zawartych w niniejszym opracowaniu.

Natomiast wstępnie określone kierunki rozwoju miasta i gminy Radomyśl Wielki będą poddane konsultacji Zarządu Gminy, Rady Gminy oraz wskazanych społeczności lokalnych i będą stanowić wytyczne do opracowania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ

mgr Grzegorz Wróbel

ZESPÓŁ AUTORSKI STUDIUM

Kierownik Zespołu I Generalny Projektant	dr inż. arch. Elżbieta Kaczmarska upr. urbanist. 1391/94
Z-ca Kierownika Zespołu	mgr inż. Zygmunt Bucior
Zagadnienia przestrzenne	dr inż. arch. Monika Gołąb-Korzeniowska
Ekofizjografia	mgr geogr. Rafał Kozieł
Studium rolniczo-leśne	mgr geogr. Rafał Kozieł
Zagadnienia społeczno-ludnościowe	mgr geogr. Joanna Urbanowicz
Komunikacja	mgr inż. kom. Włodzimierz Zaleski
Infrastruktura techniczna	mgr inż. Stanisław Sroga
Opracowanie graficzne	Agata Korzeniowska